

STARPTAUTISKĀ BIBLIOTĒKU ASOCIĀCIJU UN
INSTITŪCIJU FEDERĀCIJA (*IFLA*)

FRBR

Funkcionālās prasības bibliogrāfiskajiem ierakstiem

Gala ziņojums

(Functional requirements for bibliographic records: final report)

*IFLA Pētniecības grupa par funkcionālajām prasībām bibliogrāfiskajiem ierakstiem
Apstiprinājusi IFLA Kataloģizācijas sekcijas Pastāvīgā komiteja*

Rīga
Latvijas Nacionālā bibliotēka
2005

Izdevums tulkots no:

Functional requirements for bibliographic records : final report / IFLA Study Group on the Functional Requirements for Bibliographic Records. — München : Saur, 1998. — (UBCIM publications ; New Series, Vol. 19)

ISBN 3-598-11382-X

Pieejams arī: WWW. URL: <http://www.ifla.org/VII/s13/frbr/frbr.pdf> un <http://www.ifla.org/VII/s13/frbr/frbr.htm>.

Izdevums latviešu valodā publicēts tikai elektroniskā formātā un pieejams:
<http://www.lnb.lv/struktura/BI/standartiz/FRBR.pdf>.

© 1998 by *International Federation of Library Associations and Institutions*

© Latvijas Nacionālā bibliotēka, tulkojums latviešu valodā, 2005

Tulkojums sagatavots projekta „Valsts vienotā bibliotēku informācijas sistēma” ietvaros.

Tulkojuma darba grupa: Anita Goldberga, Baiba Holma, Antra Indriksone,
Guna Linkeviča, Baiba Mūze, Laimdota Prūse,
Baiba Sporāne

ISBN 9984-607-67-4

SATURS

<i>IFLA</i> Pētniecības grupas par funkcionālajām prasībām bibliogrāfiskajiem ierakstiem daļbnieki	5
1. IEVADS	6
1.1. Priekšvēsture	6
1.2. Pieeja	8
1.3. Tālāko pētījumu virzieni	9
2. MĒRĶI, DARBĪBAS LAUKS UN METODOLOĢIJA	11
2.1. Pētījuma mērķi	11
2.2. Darbības lauks	11
2.3. Metodoloģija	12
2.4. Pētījuma daļas	14
3. ENTĪTIJAS	15
3.1. Pārskats	15
3.2. Entītijas	19
3.3. Kopuma un sastāvdaļu entītijas	28
4. ATRIBŪTI	30
4.1. Entītiju atribūti	30
4.2. Darba atribūti	32
4.3. Izteiksmes atribūti	34
4.4. Manifestācijas atribūti	38
4.5. Vienības atribūti	44
4.6. Personas atribūti	46
4.7. Institūcijas atribūti	47
4.8. Jēdziena atribūti	48
4.9. Objekta atribūti	48
4.10. Notikuma atribūti	48
4.11. Vietas atribūti	49

5. ATTIECĪBAS	50
5.1. Bibliogrāfiskās attiecības modeļa kontekstā	50
5.2. Augsta līmeņa diagrammās attēlotās attiecības	51
5.3. Citas attiecības starp 1. grupas entītijām	55
6. LIETOTĀJA UZDEVUMI	70
6.1. Atribūtu un attiecību saistīšana ar lietotāja uzdevumiem	70
6.2. Ieraksta datu vērtības noteikšana atbilstoši lietotāja uzdevumiem	70
7. PAMATPRASĪBAS NACIONĀLĀS BIBLIOGRĀFIJAS IERAKSTIEM	84
7.1. Funkcionalitātes pamatlīmenis	84
7.2. Pamatprasības datiem	85
7.3. Nacionālās bibliogrāfijas ieraksta pamatlīmenis	99
A PIELIKUMS	103
<i>ISBD, GARE un GSARE</i> datu elementiem atbilstoši loģiskie atribūti	103
RĀDĪTĀJS	120

***IFLA* Pētniecības grupas par funkcionālajām prasībām bibliogrāfiskajiem ierakstiem dalībnieki**

Olivia Madison (*priekšsēdētāja*)
Iowa State University Library

John Byrum, Jr.
Library of Congress

Suzanne Jouguelet
Bibliothèque nationale de France

Dorothy McGarry
University of California, Losandželosa

Nancy Williamson
Faculty of Information Studies, University of Toronto

Maria Witt
Médiathèque de la Cité des Sciences, Parīze

Konsultanti

Tom Delsey
National Library of Canada

Elizabeth Dulabahn
Library of Congress

Elaine Svenonius
University of California, Losandželosa

Barbara Tillett
Library of Congress

Agrākie dalībnieki un konsultanti

Nancy John (*priekšsēdētāja*, 1993. gada augusts-1995. gada augusts)
University Library, University of Illinois at Chicago

Ben Tucker (*konsultants*, 1992. gada jūnijs-1993. gada jūnijs)
Library of Congress

1. IEVADS

1.1. Priekšvēsture

Gandrīz pirms četrdesmit gadiem Starptautiskā bibliotēku asociāciju un institūciju federācija (*IFLA*^{*}) uzsāka katalogizācijas teorijas un prakses fundamentālu pārskatīšanu starptautiskā līmenī. Pirmais svarīgais šī saspringtā darba rezultāts bija katalogizācijas principu kopums, par kuriem vienojās starptautiskajā konferencē Parīzē 1961. gadā, un kuri vēlāk kļuva pazīstami kā Parīzes principi. Otrs svarīgais pasākums tika uzsākts Starptautiskajā katalogizācijas ekspertu konferencē Kopenhāgenā 1969. gadā, pieņemot rezolūciju par nepieciešamību izveidot starptautiskus standartus bibliogrāfisko aprakstu formai un saturam. 1971. gadā tika publicēts pirmais standarts, ko izstrādāja saskaņā ar šo rezolūciju, — „Monogrāfisko izdevumu starptautiskais standartizētais bibliogrāfiskais apraksts (*ISBD(M)*^{**})”. Turpmākajos gados Parīzes principi un *ISBD* ir kalpojuši par bibliogrāfisko pamatu gan jauniem, gan pārstrādātiem nacionālajiem un starptautiskajiem katalogizācijas noteikumiem.

Taču šajā periodā krasi ir mainījusies arī vide, kurā darbojas katalogizācijas principi un standarti. Galvenie izmaiņas veicinošie faktori bija automatizēto sistēmu ieviešana un attīstīšana bibliogrāfisko datu veidošanai un apstrādei, kā arī nacionālas un starptautiskas nozīmes liela apjoma datu bāzu veidošana ierakstiem, ko piegādā un izmanto tūkstošiem bibliotēku kopēju katalogizācijas programmu ietvaros. Kooperētās katalogizācijas attīstību paātrināja ne tikai jauno tehnoloģiju iespējas, bet arī nepieciešamība samazināt izmaksas, atsakoties no katalogizācijas dublēšanas. Ekonomiskais spiediens mudināja bibliotēkas mēģināt vienkāršot katalogizācijas procesu un arvien biežāk veikt tikai „minimālā līmeņa” katalogizāciju, lai pagūtu apstrādāt pieaugošo izdevējprodukcijas klāstu. No otras puses, tā bija arī nepieciešamība pielāgot katalogizācijas noteikumus un praksi tām izmaiņām, ko radīja jaunās elektronisko publikāciju formas un tīkla piekļuve informācijas resursiem. Svarīgi bija arī pievērst vairāk uzmanības pieaugošajām lietotāju vēlmēm un vajadzībām.

Tāda bija šī mainīgā vide, kas veidoja fonu 1990. gada Stokholmas semināram par bibliogrāfiskajiem ierakstiem, ko sponsorēja *IFLA* Universālās bibliogrāfiskās kontroles un starptautiskā *MARC (UBCIM)*^{***} programma un *IFLA* Bibliogrāfiskās kontroles nodaļa. Kaut arī semināra dalībnieki atzina bibliotēku ekonomisko realitāti un nepieciešamību samazināt katalogizācijas izmaksas, viņi atzina arī, ka ir svarīgi apmierināt lietotāju vēlmes un efektīvāk pievērsties plašajam viņu vajadzību diapazonam, kas saistīts ar dažādajiem materiālu veidiem un bibliogrāfisko ierakstu izmantošanas dažādām jomām. Semināra dalībnieki atzina, ka pastāvošais spiediens veikt „minimālā līmeņa” katalogizāciju prasa rūpīgi pārskatīt attiecības starp atsevišķajiem datu elementiem ierakstā un lietotāja vajadzībām. Tika arī atzīts, ka šajā

---

* *International Federation of Library Associations and Institutions* (angļu val.)

** *International standard bibliographic description for monographic publications* (angļu val.)

*** *Universal Bibliographic Control and International MARC* (angļu val.)

kontekstā kopēju — gan nacionālu, gan starptautisku katalogizācijas programmu dzīvotspējai nepieciešami apstiprināti standarti bāzes jeb pamatlīmeņa ierakstiem.

Stokholmas seminārā tika pieņemtas deviņas rezolūcijas, no kurām viena tieši veicināja pašreizējo pētījumu. Tajā izskanēja aicinājums uzsākt pētījumu, lai definētu funkcionālās prasības bibliogrāfiskajiem ierakstiem. Uzdevuma ietvars, ko pēc tam izstrādāja, formulēja šādu mērķi un apjomu:

Šī pētījuma mērķis ir ieskicēt skaidri definētos terminos funkcijas, ko pilda bibliogrāfiskie ieraksti, ņemot vērā atšķirīgās fiziskās nesējvides, atšķirīgos lietojumus un atšķirīgās lietotāju vajadzības. Paredzēts, ka pētījums aptvers visas bibliogrāfisko ierakstu funkcijas to visplašākajā nozīmē, t.i., tādu ierakstu funkcijas, kuri ietver ne vien aprakstošos elementus (piemēram, personvārdu, nosaukumu, priekšmetu u.tml.), bet arī pieejas punktus un citus „organizējošos” elementus (piemēram, klasifikāciju u.tml.), kā arī anotācijas.

Pētījuma mērķis bija radīt ietvaru, kas nodrošinātu skaidru, precīzi formulētu un vispārēju izpratni par to, kādu informāciju paredzēts nodrošināt bibliogrāfiskajā ierakstā, un kādā mērā tā atbilst lietotāju vajadzībām.

Pētniecības grupas uzdevums bija arī noteikt ierakstu funkcionālo pamatlīmeni, kā arī prasības tiem ierakstiem, ko veido nacionālās bibliogrāfijas institūcijas. Šis mērķis — formulēt ieteikumus nacionālās bibliogrāfijas ierakstu pamatlīmenim — atbilda Stokholmas seminārā izteiktajai vajadzībai pēc apraksta pamatlīmeņa standarta, kas ļautu nacionālās bibliogrāfijas institūcijām samazināt katalogizācijas izmaksas, veidojot pēc iespējas īsākus ierakstus, tajā pašā laikā nodrošinot, ka visi ieraksti, ko veido nacionālās bibliogrāfijas institūcijas, atbilst būtiskākajām lietotāju prasībām.

Pētījuma ietvarus apstiprināja *IFLA* Katalogizācijas sekcijas Pastāvīgajā komitejā 1992. gadā *IFLA* konferencē Ņūdeli. Pētniecības grupas dalībnieki tika izvirzīti gan no Katalogizācijas sekcijas, gan no Klasifikācijas un indeksācijas sekcijas.

1995. gada rudenī pētniecības grupa pabeidza ietilgušo sava ziņojuma projekta apspriešanu. Pētniecības grupas konsultanti bija atbildīgi gan par dažādu starpposma darba dokumentu rakstīšanu, gan arī par ziņojuma projektu. 1996. gada maijā ziņojuma projekts tika nosūtīts *IFLA* Katalogizācijas sekcijas biedriem, kā arī pētījuma brīvprātīgajiem komentētājiem tā izskatīšanai pasaules mērogā. Ziņojuma projekts elektroniski bija pieejams arī globālajā tīmeklī *IFLA* Katalogizācijas sekcijas mājaslapā, lai arī citas ieinteresētās personas un organizācijas varētu ar to iepazīties un izteikt savu viedokli. Rezultātā pēc sešiem mēnešiem pētniecības grupa saņēma četrdesmit atsauksmes no sešpadsmit valstīm. Lielākā daļa komentāru attiecās uz ziņojuma projekta noformējumu, terminu definīcijām, metodoloģiju un slēdzieniem attiecībā uz prasībām, kas izvirzītas atsevišķiem materiālu veidiem. Komentētāji ieteica sniegt vairāk piemēru, kas paskaidrotu dažādās definīcijas un jēdzienus.

1997. gada februārī pētniecības grupa tikās, lai apspriestu saņemtos komentārus, un nolēma, kā ziņojumu pārstrādāt. Pēc šīs sanāksmes konsultanti iekļāva ziņojumā pēdējos labojumus. Starptautiskajā Bibliotēku asociāciju federācijas 63. ģenerālkonferencē (1997), kas notika Kopenhāgenā (Dānija), pētījumu grupas priekšsēdētāja Olīvija Medisona (*Olivia Madison*) sniedza gala ziņojumu *IFLA* Pastāvīgās komitejas Katalogizācijas sekcijā. Pastāvīgā komiteja apstiprināja pētījuma grupas gala ziņojumu sanāksmē 1997. gada 5. septembrī.

1.2. Pieeja

Pētījuma uzdevums bija izveidot ietvaru, kura robežās tiktu skaidri parādītas un noteiktas tās entītijas, kas interesē bibliogrāfisko ierakstu lietotājus, kā arī tiktu noteikti katras entītijas atribūti un starp entītijām pastāvošās attiecības. Bija paredzēts izveidot konceptuālu modeli, kas kalpotu par pamatu, lai dažādos uzdevumos, ko lietotāji izvirza bibliogrāfiskajiem ierakstiem, attiecinātu uz atsevišķiem atribūtiem un attiecībām (tie ierakstos atspoguļojas kā atsevišķi abstrakti datu elementi).

Pētījums neizvirza nekādus *a priori* pieņēmumus par pašu bibliogrāfisko ierakstu, ne arī par tā saturu vai struktūru. Tas ieņem uz lietotāju centrētu attieksmi, lai analizētu datu prasības, mēģinot sistemātiskā veidā definēt, kādu informāciju lietotājs vēlas atrast bibliogrāfiskajā ierakstā un kā šī informācija tiek lietota.

Pētījumā lietota entītiju analīzes tehnika, izdalot atsevišķi tās entītijas, kas ir galvenie bibliogrāfisko ierakstu lietotāju interešu objekti. Pētījums identificē tās raksturīgās pazīmes jeb atribūtus, kas saistīti ar katru entītijā, kā arī attiecības starp entītijām. Tās lietotājiem ir vissvarīgākās, formulējot bibliogrāfiskos meklējumus, interpretējot atbildes uz šiem meklējumiem un „navigējot” pa bibliogrāfiskajos ierakstos aprakstīto entītiju kopumu. Pētījumā izveidotajam modelim ir visaptverošs darbības lauks, tomēr tas nav visaptverošs attiecībā uz entītijām, atribūtiem un attiecībām, ko tas nosaka. Modelis darbojas konceptuālā līmenī, — tas neietver analīzi tādā līmenī, kāds būtu nepieciešams pilnībā izstrādātam datu modelim.

Šī pētījuma ietvaros par bibliogrāfisko ierakstu izmantotājiem tiek uzskatīti ne tikai bibliotēku klienti un personāls, bet arī izdevēji, izplatītāji, mazumtirgotāji, citu informācijas pakalpojumu sniedzēji un šo pakalpojumu izmantotāji ārpus tradicionālās bibliotēku vides. Pētījumā ņemtas vērā arī bibliogrāfisko ierakstu plašās izmantošanas iespējas komplektēšanā un iegādē, katalogizēšanā, krājumu pārvaldībā, dokumentu aprīte un izsniegšanā, kā arī glabāšanā, uzziņu darbā un informācijas izguvē. Tādējādi pētījumā apskatītie atribūti un entītiju attiecības atspoguļo bibliogrāfiskās informācijas izmantošanas daudzveidību un to, cik svarīgi lietotājiem ir bibliogrāfiskajos ierakstos aprakstītā materiālu saturs un formas aspekti.

Pētījums arī mēģinājis būt visaptverošs apskatīto materiālu, nesējvides un formātu ziņā. Pētījuma grupa izmantojusi plašu avotu loku, identificējot datus, kas attiecas uz tekstuāliem, kartogrāfiskiem, audiovizuāliem, grafiskiem un trīsdimensiju materiāliem; papīru, filmām, magnētiskajām lentēm un optisko vidi, kā arī akustisko, elektrisko, digitālo un optisko ierakstīšanas veidu.

Izstrādātā modeļa pamatelementi — entītijas, atribūti un attiecības, tika atvasināti no to datu loģiskās analīzes, kas parasti tiek atspoguļoti bibliogrāfiskajos ierakstos. Analīzes galvenie avoti bija *International standard bibliographic descriptions** (*ISBD*),

---

* Starptautiskais standartizētais bibliogrāfiskais apraksts

Guidelines for authority and reference entries* (*GARE*), *Guidelines for subject authority and reference entries*** (*GSARE*) un *UNIMARC manual****. Papildus tika atlasīti dati arī no citiem avotiem, piemēram, no *AITF categories for the description of works of art*****, kā arī no to ekspertu devuma, kuri darbojās kā konsultanti šī ziņojuma projekta sagatavošanas gaitā. Pētījumā iekļauta arī informācija no pārskatiem par publicētajiem informācijas lietotāju pētījumiem un komentāriem no visas pasaules, kas tika saņemti šī ziņojuma projekta sakarā.

Svarīgi atzīmēt, ka pētījumā izstrādātais modelis neaptver to atribūtu un attiecību spektru, ko parasti atspoguļo autoritatīvajos ierakstos. Modelis definē entītijas, kas ir autoritatīvo ierakstu uzmanības centrā — personas, institūcijas, jēdzienus u.tml., un parāda attiecības starp šīm entītijām un bibliogrāfiskajā ierakstā aprakstītajām entītijām. Modelis definē arī šo entītiju atribūtus tādā mērā, kādā šie atribūti parasti tiek atspoguļoti bibliogrāfiskajā ierakstā. Tas neanalizē papildu datus, ko parasti fiksē autoritatīvajā ierakstā un neanalizē arī entītiju savstarpējās attiecības, ko parasti atspoguļo kataloga savienošajā aparātā. Kaut gan tiek atzīts, ka pilnībā izstrādātam konceptuālajam modelim būtu nepieciešams plašāks analīzes līmenis, pašreizējā pētījuma uzdevuma ietvari ar tā uzsvaru uz bibliogrāfiskajiem datiem kā atšķirīgiem no autoritatīvajiem datiem un pētījumam atvēlētais ierobežotais laiks neļāva sasniegt šādu paplašinātu analīzes līmeni. Tomēr pētījuma grupa apzinās vajadzību nākotnē modeli paplašināt, ietverot tajā arī autoritatīvos datus.

Ieteikumi nacionālās bibliogrāfijas ierakstu pamatlīmenim tika pieņemti, novērtējot modelī identificēto atribūtu un attiecību relatīvo svarīgumu tiem vispārējiem lietotāja uzdevumiem, kas noteikti šim pētījumam. Lielā mērā vērtējuma pamatā bija grupas konsultantu un ekspertu zināšanas un empīrisko pētījumu atspoguļojums bibliotēkzinātnes literatūrā, kā arī vairāku ārpus pētniecības grupas stāvošu ekspertu atzinumi.

1.3. Tālāko pētījumu virzieni

Modelis, ko izveidoja šim pētījumam, ataino sākotnējos centienus izveidot loģisku ietvaru, lai palīdzētu bibliogrāfiskā apraksta nosacījumu izpratnei un tālākai attīstībai. Tas iecerēts kā pamats kopējai izpratnei un turpmākam dialogam, bet nebūt ne kā pēdējais vārds attiecībā uz apspriežamajiem jautājumiem. Atsevišķi modeļa aspekti pelna detalizētāku analīzi, un būtu jāpaplašina arī modeļa dimensijas. Lai izpildītu pētījuma ietvaros izvirzīto otro uzdevumu, grupa izmantoja modeli par pamatu ieteikumiem nacionālās bibliogrāfijas ierakstu pamatlīmenim. Cerams, ka modelis kalpos kā noderīgs pamats daudziem turpmākiem pētījumiem, kuru mērķis būs radīt katalogizācijas noteikumus un sistēmas bibliogrāfisko datu veidošanai, uzturēšanai un izmantošanai.

Modeli var paplašināt, ietverot tajā papildu datus, kas parasti ir fiksēti autoritatīvajos ierakstos. Turpmāka analīze īpaši vajadzīga tām entītijām, kam galveno uzmanību pievērš, veidojot priekšmetu autoritatīvos ierakstus, tezaurus, klasifikācijas shēmas, kā arī parādot entītiju savstarpējās attiecības.

---

* Autoritatīvo un norāžu ierakstu vadlīnijas
** Autoritatīvo priekšmetu un norāžu ierakstu vadlīnijas
*** *UNIMARC* rokasgrāmata
**** *AITF* kategorijas mākslas darbu aprakstīšanai

Atsevišķiem modeļa aspektiem būtu jāveic detalizētāka pārbaude. Atribūtu identifikāciju un definēšanu dažāda tipa materiāliem varētu paplašināt tālākos ekspertu apskatos un lietotāju pētījumos. Šāda analīze īpaši būtu nepieciešama serialitātes jēdzienam un digitālajos formātos ierakstīto entītiņu dinamiskajam raksturam.

Šim pētījumam izveidotais modelis iespēju robežās pārstāv „vispārinātu” skatījumu uz bibliotekāro universu. Tas iecerēts kā neatkarīgs no visiem citiem katalogizācijas noteikumiem vai to pārstāvēto koncepciju īstenojumiem. Zināmā veidā tas tomēr ir nosacīts, jo atspoguļo to, ko parasti šādos modeļos sauc par „biznesa likumiem” (piemēram, attiecībā uz kritērijiem, kas izmantoti darba robežu noteikšanai). Tie, kas atbild par nacionālo katalogizācijas noteikumu veidošanu, varētu uzskatīt par lietderīgu piemērot šo modeli tā, lai tas atainotu „biznesa likumus” vai operatīvos principus, kas pastāv atsevišķo kultūru kontekstā un bibliogrāfiskajās tradīcijās. Šāda veida uzdevums var sniegt noderīgu ieskatu loģiskajās koncepcijās, kas atspoguļotas nacionālajos noteikumos, un palīdzēt to veidotājiem izteikt šīs koncepcijas precīzāk un konsekventāk, jo noteikumus arī pilnveido atbilstoši jaunām prasībām.

Starptautiskā līmenī šī modeļa atsevišķo atribūtu un attiecību atainošana bibliogrāfisko datu konkrētos lietošanas gadījumos varētu kalpot par noderīgu ietvaru, izvērtējot datu ierakstīšanas vispārpieņemto praksi un standartus ar mērķi racionalizēt darba patēriņu bibliogrāfisko datu „normalizēšanai”. Tas var arī sekmēt pētījumus par iespējām tikt pie ekonomiskākiem datu izguves līdzekļiem. Tāpat nacionālās bibliogrāfijas ieraksta pamatlīmeņa rekomendācijas var kalpot *IFLA* Katalogizācijas sekcijas Pastāvīgajai komitejai par teicamu sākumpunktu, atsākot darbu pie *ISBD* saīsinātā varianta.

Entītiņu savstarpējo attiecību analīze, kas atainota modelī, var kalpot par lielisku konceptuālu ietvaru to struktūru pārskatīšanai, ko izmanto bibliogrāfisko datu glabāšanai, demonstrēšanai un komunikācijai. Turpmākos pētījumus varētu veikt saistībā ar *MARC* ierakstu formātu restrukturizāciju, lai tajos precīzāk atainotu modelī ieskicētās hierarhiskās un divpusējās entītiņu attiecības. Šāda veida pārbaude varētu piedāvāt jaunu pieeju strīdīgajam jautājumam par „dažādu versiju un formātu izdevumiem”. Modeli varētu arī paplašināt līdz pilnībā izveidotam datu modelim, un tas varētu kalpot par pamatu eksperimentālas datu bāzes izveidei, kurā varētu izvērtēt pēc šī pētījuma modeļa strukturētas datu bāzes lietderību un efektivitāti.

2. MĒRĶI, DARBĪBAS LAUKS UN METODOLOĢIJA

2.1. Pētījuma mērķi

Pētījumam ir divi galvenie mērķi. Pirmais — nodrošināt skaidri definētu, strukturētu ietvaru bibliogrāfiskajos ierakstos iekļauto datu saistīšanai ar šo ierakstu lietotāju vajadzībām. Otrs — ieteikt funkcionālo pamatlīmeni ierakstiem, ko veido nacionālās bibliogrāfijas institūcijas.

2.2. Darbības lauks

Šī pētījuma nolūkiem bibliogrāfiskais ieraksts tiek definēts kā datu kopums par entitijām, kas aprakstītas bibliotēku katalogos un nacionālajās bibliogrāfijās. Šajā datu kopumā ir iekļauti: aprakstošie datu elementi (piemēram, tie, kas definēti Starptautiskajā standartizētajā bibliogrāfiskā aprakstā (*ISBD*)); datu elementi, ko lieto personu, institūciju, darbu nosaukumu aprakstgalvās; priekšmetu aprakstgalvas, kas kalpo kā kārtojuma līdzekļi vai rādītāju šķirklī; citi datu elementi, kurus lieto ierakstu datņu organizēšanai (piemēram, klasifikācijas indeksi); anotācijas (piemēram, atreferējumi vai kopsavilkumi); kā arī konkrētās eksemplāru ziņas par bibliotēku krājumiem (piemēram, inventāra numuri un plaukta šifri).

Dati, kas saistīti ar personām, institūcijām, nosaukumiem un priekšmetiem, tiek analizēti tikai tik lielā mērā, kādā tie funkcionē kā aprakstgalvas vai rādītāju pieeja ierakstos, kuros aprakstītas bibliogrāfiskās entitijas. Esošais pētījums neanalizē tos papildu datus, kas saistīti ar personām, institūcijām, darbiem un priekšmetiem, kas parasti ir pārstāvēti autoritatīvajos ierakstos.

Šis pētījums pretendē uz vispusību attiecībā uz aptverto materiālu dažādību. Iekļautie dati attiecas uz tekstuāliem, mūzikas, kartogrāfiskiem, audiovizuāliem, attēlu un trīsdimensiju materiāliem, tie ir vispusīgi tās fiziskās nesējvides ziņā, kas aprakstīta bibliogrāfiskajos ierakstos (piemēram, papīrs, filma, magnētiskā lente, optiskie glabāšanas līdzekļi u.tml.), tie aptver visus formātus (piemēram, grāmatas, lapas, diskus, kasetes, kārtidžus u.tml.), kā arī tie atspoguļo visus informācijas ierakstīšanas veidus (piemēram, analogo, akustisko, elektrisko, digitālo, optisko u.tml.).

Pētījumā pieņemts, ka nacionālās bibliogrāfijas rādītājiem un bibliotēku katalogiem izveidotos bibliogrāfisko ierakstu datus izmanto plašs lietotāju loks: lasītāji, studenti, pētnieki, bibliotēku darbinieki, izdevēji, izplatītāji, tirgotāji, informācijas brokeri, intelektuālā īpašuma autortiesību administratori u.tml. Pētījumā ņemta vērā pielietojuma lielā daudzveidība gan ārpus bibliotēku vides, gan arī šajā vidē: krājumu attīstībai, komplektēšanai, katalogizēšanai, meklēšanas palīg līdzekļu un bibliogrāfiju veidošanai, krājumu pārvaldībai, saglabāšanai, apgrozībai, starpbibliotēku abonementam, uzziņām un informācijas izguvei.

Šādā pielietojuma kontekstā lietotāji var izmantot bibliogrāfiskos ierakstus dažādiem nolūkiem, piemēram, lai noteiktu, kādi informācijas avoti eksistē par atsevišķu priekšmetu vai atsevišķu personu konkrētajā „kopumā” (piemēram, visu pieejamo informācijas resursu kopumā, atsevišķas valsts izdotajā produkcijā, atsevišķas bibliotēkas vai bibliotēku grupas krājumos u.tml.). Ieraksti izmantojami, lai pārliecinātos par noteikta dokumenta eksistenci un/vai pieejamību iegūšanas, patapināšanas vai izsniegšanas nolūkos. Tos izmanto, lai identificētu avotus, no kuriem dokumentu var iegūt un pieejamības nosacījumus, tāpat, lai noteiktu, vai vienībai, kas tiek pievienota krājumam, jau ir ieraksts, vai tādu vajag izveidot. Tie ir noderīgi: izsekojot vienības ceļu, kad tā kāda procesa laikā tiek pārvietota iesiešanai vai restaurācijai; lai noteiktu, vai vienība var tikt pārvietota vai nosūtīta starpbibliotēku abonementa kārtā; lai izvēlētos dokumentu vai dokumentu grupu, kas apmierinās lietotāja informacionālās vajadzības vai fiziskās prasības vienības lietošanai (piemēram, lietotāja prasmes vai īpašas prasības atskaņošanas iekārtām, datoru resursiem u.tml.).

Šī pētījuma nolūkos funkcionālās prasības bibliogrāfiskajiem ierakstiem ir definētas saistībā ar darbībām, ko veic lietotājs, meklējot un izmantojot nacionālās bibliogrāfijas un bibliotēku katalogu ierakstus. Tās ir:

- datu izmantošana, lai atrastu materiālus, kas atbilst lietotāja formulētajiem meklēšanas kritērijiem (piemēram, visu dokumentu meklēšana par doto tēmu vai meklēšana pēc ieraksta ar noteiktu nosaukumu),
- izgūto datu lietošana, lai identificētu entītijas (piemēram, lai pārliecinātos, ka ierakstā aprakstītais dokuments atbilst lietotāja meklētajam dokumentam, vai lai izšķirtos par kādu no diviem tekstiem vai ierakstiem ar vienu un to pašu nosaukumu),
- datu izmantošana, lai atlasītu lietotāja vajadzībām atbilstošās entītijas (piemēram, lai atrastu tekstu valodā, ko saprot lietotājs, vai lai izvēlētos datorprogrammas versiju, kura ir savienojama ar lietotājam pieejamo aparatūru un operētājsistēmu),
- datu lietošana, lai iegūtu aprakstītās entītijas vai pieeju tām (piemēram, izdarītu pasūtījumu kādas publikācijas iegādei, iesniegtu pieprasījumu grāmatas eksemplāra saņemšanai no bibliotēkas krājuma vai piekļūtu tiešsaistē elektroniskam dokumentam, kas glabājas uz attāla servera).

2.3. Metodoloģija

Šajā pētījumā izmantotā metodoloģija balstās uz entītijas analīzes tehniku, ko lieto konceptuālo modeļu veidošanā relāciju datu bāžu sistēmām. Kaut gan šis pētījums nav paredzēts, lai to tieši izmantotu bibliogrāfisko datu bāžu veidošanai, šī tehnika tika izvēlēta par pamatu metodoloģijai. Tā nodrošina strukturētu pieeju datu prasību analīzei, kas atvieglo definēšanas un attēlošanas procesus, kas izklāstīti pētījuma uzdevuma ietvaros.

Pirmais solis entītijas analīzes tehnikā ir — izdalīt pamatobjektus, kas ir svarīgi informācijas lietotājiem kādā noteiktā laukā. Šie interešu objekti jeb entītijas tiek definētas iespējami augstā vispārinājuma līmenī. Analīzē vispirms jāvērs uzmanība nevis uz atsevišķiem datiem, bet „lietām”, ko dati apraksta. Katra entītijas, ko definē modeļa vajadzībām, tādējādi kalpo par fokusa punktu datu klasterim. Piemēram,

entītijas diagramma personāla informācijas sistēmai identificēs „darbinieku” kā vienu no entītijām, kas varētu interesēt šādas informācijas sistēmas lietotājus.

Augstā līmenī entītiju diagramma ataino arī attiecības, kādas parasti pastāv starp dažāda tipa entītijām. Piemēram, personāla informācijas sistēmā būs norādītas abpusējās attiecības starp entītiju „darbinieks” un entītiju „ieņemamais amats”: darbinieks „ieņem” amatu, bet amats „tiek aizņemts” ar darbinieku. Kad modelim ir izveidota augsta līmeņa struktūra, identificējot galvenās entītijas un attiecības starp šīm entītijām, nākamais solis metodoloģijā ir identificēt katras entītijas svarīgākos raksturlielumus jeb atribūtus. Piemēram, personāla informācijas sistēmas kontekstā atribūti, kas attiecas uz darbinieku, var būt: darbinieka personvārds, adrese, dzimšanas datums, sociālās apdrošināšanas numurs u.tml.

Kā paplašinājums tehnikai, ko izmanto, lai iezīmētu attiecības starp entītiju tipiem, entītiju analīzes metodoloģiju var izmantot daudz detalizētākā līmenī, lai iezīmētu konkrētas attiecības, kas pastāv starp atsevišķiem entītiju piemēriem. Piemēram, personāla informācijas sistēmas modelis var parādīt, ka pastāv attiecības starp darbiniekiem (piemēram, laulāto attiecības). Ja šādas attiecības informācijas lietotājiem modelējumā ir svarīgas, tās tiks definētas kā modeļa daļa.

Entītiju un attiecību struktūra, kas atvasināta no entītiju, atribūtu un attiecību analīzes, šajā pētījumā izmantota kā ietvars, lai novērtētu katra atribūta svarīgumu un tā saistību ar uzdevumiem, ko veic bibliogrāfisko datu lietotājs. Katru atribūtu un katras attiecības plāno saistībā ar četriem galvenajiem šajā pētījumā noteiktajiem lietotāju uzdevumiem. Relatīvo vērtību piešķir katram atribūtam un attiecībām ar īpašu norādi par attiecīgajiem uzdevumiem un to entītiju, kas ir lietotāja interešu objekts.

Entītiju un attiecību struktūra un atribūtu un attiecību iezīmēšana atbilstoši lietotāja uzdevumiem izmantota kā pamats pētniecības grupas rekomendācijām par nacionālo bibliogrāfijas institūciju veidoto ierakstu funkcionālo pamatlīmeni. Rekomendācijas ir centrētas uz lietotāja uzdevumiem, kas tiek uzskatīti par vissvarīgākajiem nacionālās bibliogrāfijas ierakstam. Bāzētas uz relatīvajām vērtībām, kas piešķirtas atribūtiem un attiecībām, kas atbilst šiem uzdevumiem, rekomendācijas identificē noteiktas datu prasības pamatierakstam.

Entītiju un attiecību analīzes tehnika un grafiskās atveidošanas metode, ko izmanto šajā pētījumā, pamatojas lielākoties uz metodoloģiju, ko izstrādājis Džeimss Martins (*James Martin*) un izklāstījis savā grāmatā *Strategic data-planning methodologies* * (Prentice-Hall, 1982). Pētījuma metodoloģijas izveidei tika izmantoti arī tādi darbi kā: Grēma Simsiona (*Graeme Simon*) *Data modeling essentials* ** (Van Nostrand Reinhold, 1994), Ričarda Perkinsona (*Richard Perkinson*) *Data analysis: the key to data base design* *** (QED Information Sciences, 1984), un Rameza Elmasri (*Ramez Elmasri*) un Šamkanta Navanta (*Shamkant Navanthe*) *Fundamentals of database systems* **** (Benjamin/Cummings, 1989). Visas četras grāmatas būs noderīgas tiem, kurus interesē papildinformācija par entītiju un attiecību analīzi.

---

* Stratēģiskās datu-plānošanas metodoloģijas
** Datu modelēšanas pamati
*** Datu analīze: risinājums datu bāzes dizainam
**** Datu bāžu sistēmu pamati

2.4. Pētījuma daļas

Entītiņu analīzes tehnika un atribūtu un attiecību iezīmēšana atbilstoši lietotāja uzdevumiem veido ietvaru šajā pētījumā veiktajam novērtējumam par datu prasībām ierakstiem, kas paredzētas bibliogrāfiskās informācijas lietotāja vajadzību apmierināšanai, kā arī pētniecības grupas rekomendācijām par pamatdatiem, kas iekļaujami nacionālās bibliogrāfijas ierakstos. Pārējā ziņojuma daļa ir sadalīta divos lielos segmentos. Pirmajā tiek parādīts entītiņu un attiecību modelis, bet otrajā tiek izklāstītas pētniecības grupas rekomendācijas nacionālās bibliogrāfijas ierakstu pamatlīmenim.

Pirmais pētījuma segments sastāv no četrām nodaļām:

- Pētījuma 3. nodaļā identificētas modelī lietotās entītiņas, tās uzskaitot, definējot un konkretizējot to īpašības un aptvērumu.
- 4. nodaļā analizēti katras modelim noteiktās entītiņas atribūti un dotas atribūtu definīcijas. Šī analīze paplašināta A pielikumā, dodot katram atribūtam visaptverošu atsevišķo datu elementu uzskaitījumu.
- 5. nodaļā atainotas modelī lietotās entītiņu attiecības, definējot un konkretizējot to raksturu, — gan to, kas pastāv modelī vispārinātā līmenī, gan arī to, kas pastāv atsevišķos entītiņu piemēros.
- 6. nodaļā atainoti atribūti un entītiņu attiecības saistībā ar četriem galvenajiem lietotāja uzdevumiem, kam paredzēts bibliogrāfiskais ieraksts, parādot katra atribūta vai attiecību saistību ar katru no lietotāja uzdevumiem.

Otrais pētījuma segments sastāv no vienas nodaļas:

- 7. nodaļā tiek izmantota 6. nodaļā izstrādātā sasaiste kā atskaites sistēma pētniecības grupas rekomendācijām attiecībā uz pamatprasībām datiem nacionālās bibliogrāfijas ierakstos.

Ziņojumam ir arī pielikums, kur parādīta sasaiste starp loģiskajiem atribūtiem, kas definēti 4. nodaļā, ar datu elementiem, kas definēti *ISBD, Guidelines for authority and reference entries* un *UNIMARC manual*.

3. ENTĪTIJAS

3.1. Pārskats

Entītijas, kas definētas šim pētījumam, ataino bibliogrāfisko datu lietotāju galvenos interešu objektus. Entītijas iedala trīs grupās. Pie pirmās grupas pieder intelektuālā vai mākslinieciskā veikuma produkti, kas nosaukti vai aprakstīti bibliogrāfiskajos ierakstos: *darbs*, *izteiksme*, *manifestācija* un *vienība*. Pie otrās grupas pieder entītijas, kas parāda atbildību par intelektuālo vai māksliniecisko saturu, fizisko izgatavošanu un izplatīšanu vai par šādu produktu piederību īpašumā, tās ir *personas* vai *institūcijas*. Trešo grupu veido papildu entītijas kopa, kas kalpo kā intelektuālā vai mākslinieciskā veikuma priekšmets: *jēdziens*, *objekts*, *notikums* un *vieta*.

No 3.1.1. līdz 3.1.3. sadaļai parādītas visu grupu entītijas vienkāršotā shematiskā formā, atainojot pamattiecības starp visiem entītijas tipiem.

No 3.2.1. līdz 3.2.10. sadaļai dots detalizētāks skaidrojums katrai modelī definētajai entītijai.

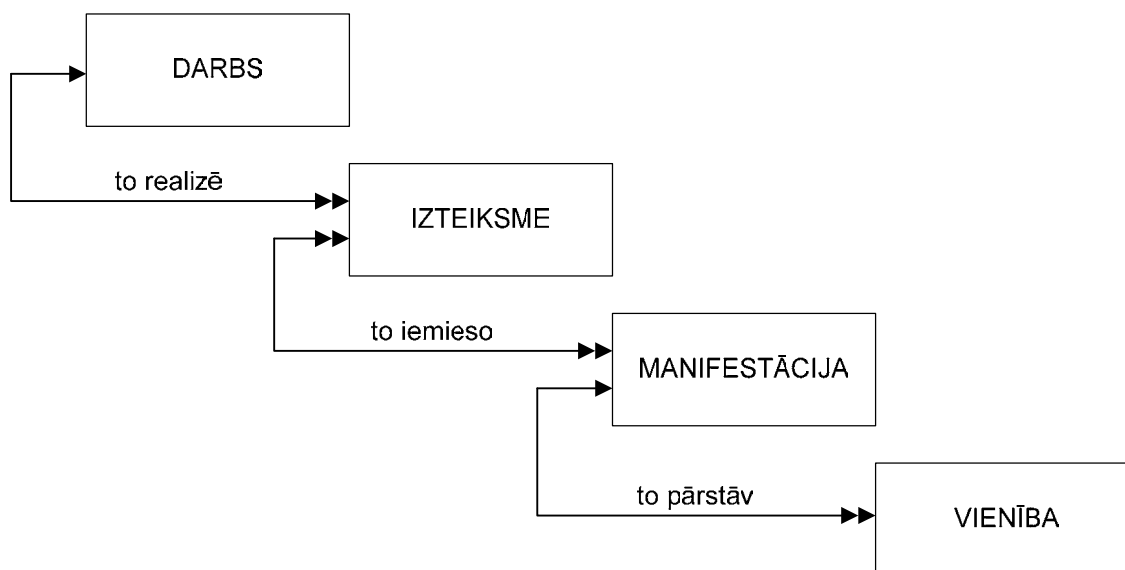
5. nodaļā (no 5.2.1. līdz 5.2.3. sadaļai) dots detalizētāks skaidrojums attiecībām starp dažādiem entītijas tipiem, kas attēlotas entītijas un attiecību diagrammās no 3.1.1. līdz 3.1.3. sadaļai.

3.1.1. 1. grupas entītijas: darbs, izteiksme, manifestācija, vienība

Entītijas pirmajā grupā (3.1. att.) parāda dažādus lietotāja interešu aspektus attiecībā uz intelektuālā vai mākslinieciskā veikuma produktiem. Entītijas, kas definētas kā *darbs* (noteikts intelektuālās vai mākslinieciskās jaunrades veikums) un *izteiksme* (*darba* intelektuālā vai mākslinieciskā realizācija), atspoguļo intelektuālo vai māksliniecisko saturu. Entītijas, kas definētas kā *manifestācija* (*darba izteiksmes* fiziskais iemiesojums) un *vienība* (*manifestācijas* viens eksemplārs) atspoguļo fizisko formu.

Diagrammā attēlotās attiecības norāda, ka *darbs* var tikt realizēts vairākās *izteiksmēs* (divkāršā bultiņa līnijā, kas savieno *darbu* ar *izteiksmi*). No otras puses — *izteiksme* ir tikai viena vienīga *darba* realizācija (vienkāršā bultiņa uz pretējo pusi līnijā, kas savieno *izteiksmi* ar *darbu*). *Izteiksmi* var iemiesot vienā vai vairākās *manifestācijās*, *manifestācija*, savukārt, var tikt pārstāvēta ar vienu vai vairākām *vienībām*, bet *vienība* var pārstāvēt tikai vienu vienīgu *manifestāciju*.

3.1. attēls. 1. grupas entītijas un to pamattiecības

3.1.2. 2. grupas entītijas: persona, institūcija

Entītijas otrajā grupā (3.2. att. izceltas pustreknā drukā) ataino tos, kas ir atbildīgi par intelektuālo vai māksliniecisko saturu, fizisko izgatavošanu un izplatīšanu vai par pirmās grupas entītiju piederību īpašumā.

Diagrammā attēlotas „atbildības” attiecības, kas pastāv starp otrās un pirmās grupas entītijām. Diagrammā norādīts, ka *darbu* var būt radījusi viena vai vairākas *personas* un/vai viena vai vairākas *institūcijas*. Un pretēji — *persona* vai *institūcija* var radīt vienu vai vairākus *darbus*. *Izteiksmi* var realizēt viena vai vairākas *personas* un/vai *institūcijas*, tāpat *persona* vai *institūcija* var realizēt vienu vai vairākas *izteiksmes*. *Manifestāciju* var izgatavot viena vai vairākas *personas* vai *institūcijas*, *persona* vai *institūcija* var radīt vienu vai vairākas *manifestācijas*. *Vienība* var piederēt vienai vai vairākām *personām* un/vai *institūcijām*, *personai* vai *institūcijai* var piederēt viena vai vairākas *vienības*.

3.1.3. 3. grupas entītijas: jēdziens, objekts, notikums, vieta

Entītijas 3. grupā (3.3. att. izceltas pustreknā drukā) atveido papildu entītiju kopu, kas kalpo kā *darbu* priekšmeti. Pie šīs grupas pieder *jēdzieni* (abstrakti priekšstati vai idejas), *objekti* (materiālas lietas), *notikumi* (darbības vai gadījumi) un *vietas* (dislokācija).

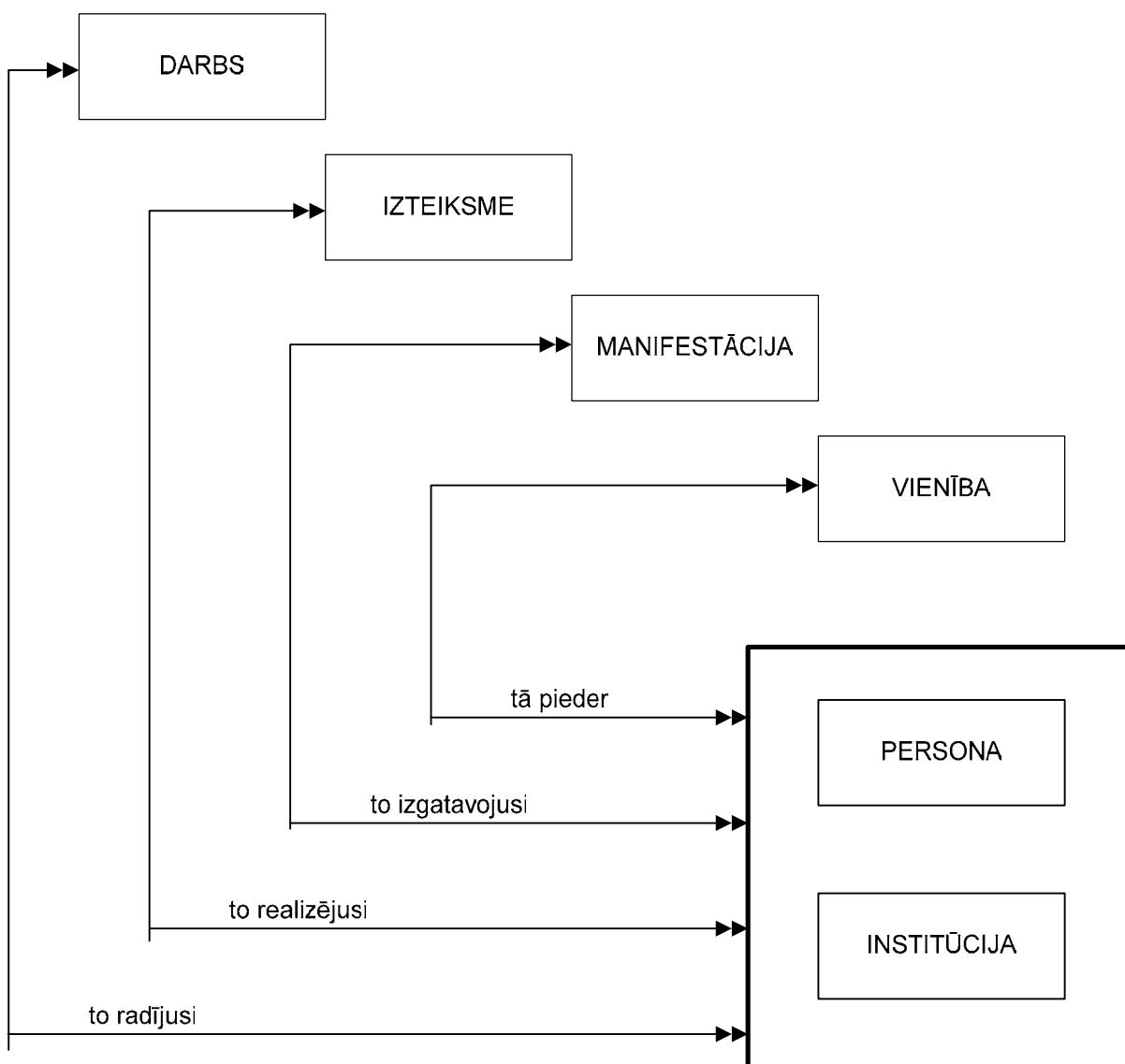
Diagramma attēlo priekšmetiskās attiecības starp entītijām trešajā grupā un entītiju *darbs* pirmajā grupā. Diagramma parāda, ka *darba* priekšmets var būt viens vai vairāki

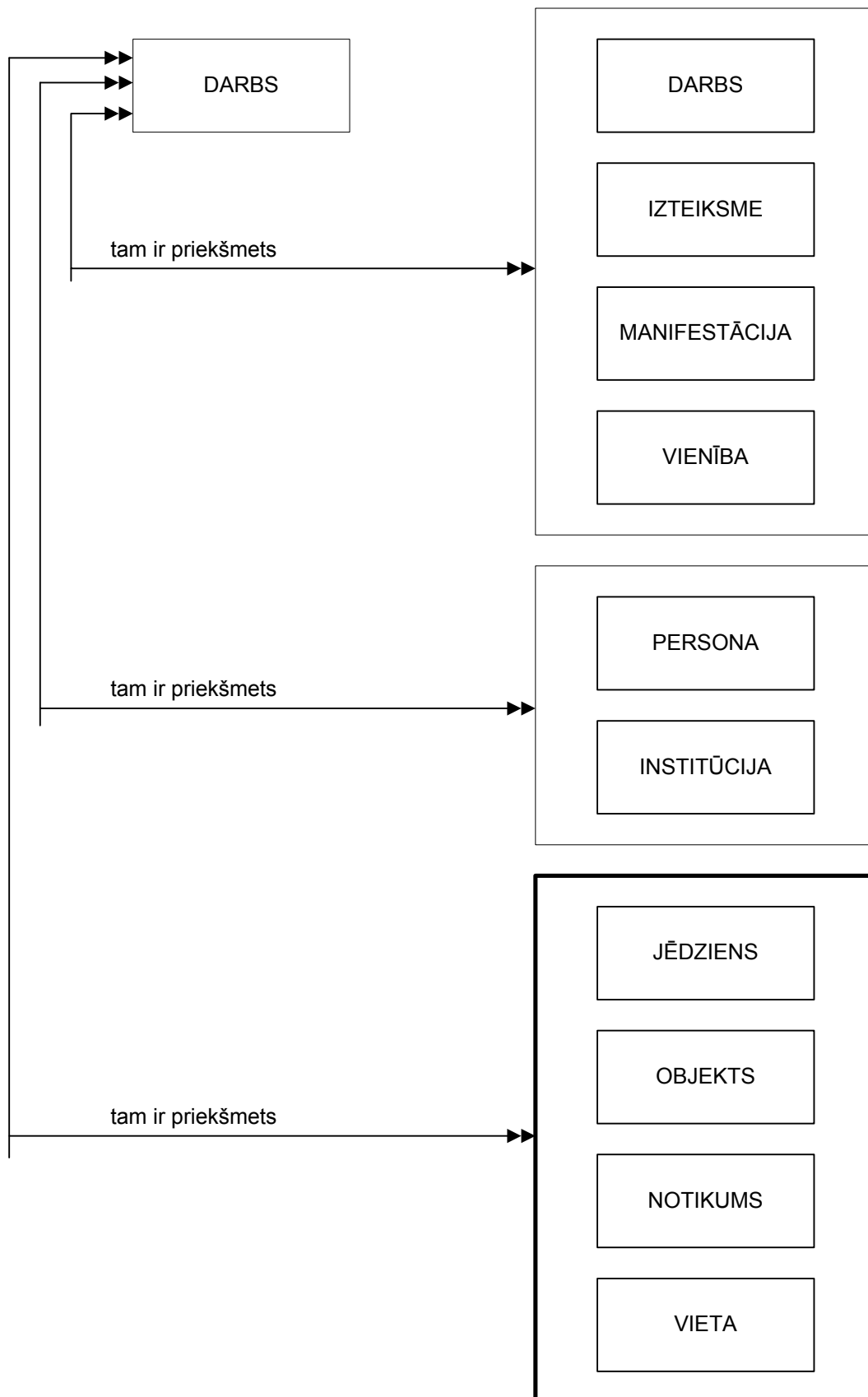
jēdzieni, objekti, notikumi un/vai vietas. Un otrādi — jēdziens, objekts, notikums un/vai vieta var būt viena vai vairāku darbu priekšmeti.

Diagramma arī ataino priekšmetiskās attiecības starp *darbu* un entītijām pirmajā vai otrajā grupā. Diagramma parāda, ka darba priekšmets var būt viens vai vairāki *darbi, izteiksmes, manifestācijas, vienības, personas un/vai institūcijas.*

3.2. attēls. 2. grupas entītijas un „atbildības” attiecības

3.3. attēls. 3. grupas entītijas un „priekšmeta” attiecības

3.2. Entītijas

3.2.1. Darbs

Modelī pirmā definētā entīcija ir *darbs*: atšķirīgs intelektuālas vai mākslinieciskas jaunrades veikums.

Darbs ir abstrakta entīcija, jo nav viena tāda materiāla objekta, uz kuru var norādīt, ka tas ir *darbs*. Mēs atpazīstam *darbu* pēc individuālas realizācijas vai *darba izteiksmēm*, bet *darbs* pats eksistē tikai satura kopībā un saistībā ar dažādām *darba izteiksmēm*. Kad runā par Homēra „Iliādu” kā *darbu*, atskaites punkts nav atsevišķs izklāsts vai *darba* teksts, bet gan intelektuālais veikums, kas ir aiz visām dažādajām šī *darba izteiksmēm*.

Tā kā *darba* jēdziens ir abstrakts, ir grūti definēt precīzas entīcijas robežas. Konceptija, kas veido *darbu* un nosaka, kur ir robežlīnija starp vienu *darbu* un otru, patiesībā dažādās kultūrās var atšķirties. Tādējādi bibliogrāfiskie noteikumi, kas izstrādāti dažādās kultūrās vai nacionālajās grupās, var atšķirties kritēriju ziņā, ko lieto, lai noteiktu robežas starp vienu *darbu* un citu.

Šī pētījuma nolūkos dažādi teksti, kas ietver agrāka teksta pārstrādājumus vai atjauninājumus, tiek apskatīti vienkārši kā viena un tā paša *darba izteiksmes* (t.i., tekstu variantus neuzskata par atsevišķiem *darbiem*). Tāpat esošā teksta saīsinājumi, paplašinājumi vai papildinājumi ar daļām, vai skaņdarba muzikālais pavadījums tiek uzskatīti par tā paša *darba* citām *izteiksmēm*. Tulkojumi no vienas valodas uz citu, muzikālas transkripcijas un aranžējumi, un filmu kopijas vai filmas ar subtitriem arī tiek uzskatītas vienkārši par tā paša *darba* oriģināla dažādām *izteiksmēm*.

Piemēri

- **d₁** Henry Gray *Anatomy of the human body*
  - **i₁** teksts un ilustrācijas pirmajam izdevumam
  - **i₂** teksts un ilustrācijas otrajam izdevumam
  - **i₃** teksts un ilustrācijas trešajam izdevumam
  - ....

- **d₁** J.S. Bach *The art of the fugue*
  - **i₁** komponista partitūra ērģelēm
  - **i₂** Anthony Lewis aranžējums kamerorķestrim
  - ....

- **d₁** *Jules et Jim* (kinofilma)
  - **i₁** oriģinālā versija franču valodā
  - **i₂** oriģinālā versija ar subtitriem angļu valodā
  - ....

Pretēji iepriekš teiktajam, — ja *darba* modifikācija ietver nozīmīgu neatkarīgu intelektuālā vai mākslinieciskā veikuma pakāpi, šī pētījuma nolūkos to uzskata par jaunu *darbu*. Tādējādi parafrāzes, pārstrādāti teksti, adaptācijas bērniem, parodijas, muzikālas variācijas par tēmu tiek uzskatītas par jauniem *darbiem*. Tāpat *darba* adaptācija no vienas literāras vai mākslas formas uz citu (piemēram, dramatizējumi, adaptācija no vienas poligrāfiskās nesējvides uz citu u.tml.) tiek uzskatītas par jaunu *darbu*. Atreferējumus, apskatus un kopsavilkumus arī uzskata par jauniem *darbiem*.

Piemēri

- **d₁** John Bunyan *The pilgrim's progress*
- **d₂** *The pilgrim's progress* anonīma adaptācija jaunajiem lasītājiem
- ....

- **d₁** William Shakespeare *Romeo and Juliet*
- **d₂** Franco Zeffirelli filma *Romeo and Juliet*
- **d₃** Baz Lurhmann filma *William Shakespeare's Romeo and Juliet*
- ....

Praktiskajā līmenī *darba* kā entītijas definēšana šajā modelī kalpo vairākiem mērķiem. Tas dod iespēju *darbu* nosaukt un iezīmēt attiecības abstraktam intelektuālam vai mākslinieciskam veikumam, kas ietver visas atsevišķās šī *darba izteiksmes*. Tādējādi, kad tiek aprakstīts literatūrkritikas *darbs*, kas apskata, piemēram, Homēra „Iliādu”, ir iespējams attiecināt kritikas *darbu* uz to *darbu*, ko tas iztīrā kā savu priekšmetu. Nosaucot Homēra *darbu* un definējot attiecības starp to un kritikas *darbu*, iespējams parādīt, ka kritikas *darba* priekšmets faktiski ir abstrakcija, kas pazīstama kā „Iliāda”, nevis šī *darba* noteikta *izteiksme*.

Darba kā entītijas definēšana arī ļauj noteikt netiešas attiecības starp tā paša *darba izteiksmēm* gadījumos, kad nav iespējams iezīmēt tiešas attiecības starp atsevišķām *izteiksmēm*. Piemēram, var būt daudz *darba* tulkojumu (piemēram, „Anna no Zaļajiem jumtiem”), un ne vienmēr ir iespējams vai nepieciešams noteikt tekstu, kas kalpojis par pamatu noteiktam tulkojumam. Šādā gadījumā neiezīmē tiešas attiecības starp atsevišķām *darba izteiksmēm* (t.i., starp tulkojumu un tekstu vai tekstiem, no kuriem veikts tulkojums), bet saista šos un citus *darba* tekstus un tulkojumus netieši, attiecinot katru no tiem uz entītiju, ko sauc par *darbu*.

Darba izteiksmju netieša saistīšana, attiecinot katru *izteiksmi* uz *darbu*, ko tā īsteno, bieži ir viens no efektīvākajiem līdzekļiem radniecīgo *izteiksmju* grupēšanai. Būtībā nosaukums, kas piešķirts *darbam*, kalpo kā nosaukums visai *izteiksmju* kopai vai grupai, kas ir viena un tā paša intelektuālā vai mākslinieciskā veikuma realizācijas (piemēram, „Bruņinieks Lancelots”). Definējot *darbu* kā entītiju tiek iegūtas grupēšanas iespējas.

3.2.2. Izteiksme

Modelī otrā definētā entītijā ir *izteiksme*: *darba* intelektuāla vai mākslinieciska realizācija burtu-ciparu, mūzikas vai horeogrāfijas, skaņu, attēlu, priekšmetu, kustību u.tml. pieraksta formā, vai jebkurā šo formu kombinācijā.

Izteiksme ir konkrēta intelektuāla vai mākslinieciska forma, ko *darbs* pieņem katru reizi, kad tiek „realizēts”. *Izteiksme* ietver, piemēram, īpašus vārdus, teikumus,

paragrāfus u.tml., kas rodas no *darba* realizācijas teksta formā, vai atsevišķas notis, frāzes u.tml., kas rodas no skaņdarba realizācijas. Entītijas *izteiksme* robežas tiek definētas tomēr tā, lai izslēgtu fiziskās formas aspektus, tādus kā burtveidols un lapas izkārtojums, kas nav būtiski *darba* kā tāda intelektuālajai vai mākslinieciskajai realizācijai.

Tā kā daudz kas *izteiksmes* formā ir *izteiksmes* neatņemama raksturīga pazīme, jebkuras izmaiņas formā (piemēram, no burtu-ciparu pieraksta uz mutvārdu formu) rada rezultātā jaunu *izteiksmi*. Līdzīgi izmaiņas intelektuālajos nosacījumos vai instrumentos, ko izmanto *darba* izpaušanai (piemēram, tulkojums no vienas valodas uz citu), rada rezultātā jaunu *izteiksmi*. Tātad, jebkuras izmaiņas mākslinieciskajā vai intelektuālajā saturā rada izmaiņas *izteiksmē*. Tādējādi, ja teksts tiek pārstrādāts vai pārveidots, rezultātā radusies *izteiksme* tiek uzskatīta par jaunu *izteiksmi* neatkarīgi no tā, cik nenozīmīga ir šī modifikācija.

Piemēri

- **d₁** Ellwanger *Tennis—bis zum Turnierspieler*
  - **i₁** oriģinālais teksts vācu valodā
  - **i₂** Wendy Gill tulkojums angļu valodā
  - ....

- **d₁** Franz Schubert *Trout quintet*
  - **i₁** komponista partitūra
  - **i₂** Amadeus Quartet izpildījums ar Hephzibah Menuhin klavieru solo
  - **i₃** Cleveland Quartet izpildījums ar Yo-Yo-Ma čella solo
  - ....

Praktiski pakāpe, kādā bibliogrāfiski izšķir dažādas *darba izteiksmes*, ir zināmā mērā atkarīga no paša *darba* rakstura un paredzamajām lietotāju vajadzībām. Atšķirības *izteiksmes* formā (piemēram, atšķirības starp *darba izteiksmi* skaņdarba notācijas formā un tā paša *darba izteiksmi* skaņu ieraksta formā) parasti tiks atspoguļotas bibliogrāfiskajā ierakstā neatkarīgi no paša *darba* rakstura. Dažādas *izteiksmes* vienā un tai pašā formā (piemēram, teksta pārstrādātas versijas) bieži tiks netieši identificētas kā atšķirīgas *izteiksmes*, jo variācija acīmredzami atšķiras no datiem, kas saistīti ar atribūtu, ar ko identificēta *manifestācija*, kurā *izteiksme* ir iemiesota (piemēram, izdevēja ziņas). Variācijas, kas kļūtu acīmredzamas tikai pēc sīkākas analīzes un *izteiksmju* salīdzinājuma (piemēram, variācijas starp vairākiem Šekspīra „Hamleta” agrīnajiem tekstiem), parasti tiks atspoguļotas ziņās vienīgi tad, ja *darba* raksturs vai nozīme attaisno šādu analīzi un ja atšķirība varētu būt svarīga lietotājiem.

Izteiksmes kā entītijas definēšana modelī dod iespēju atspoguļot atšķirības intelektuālajā vai mākslinieciskajā saturā, kas var būt starp viena *darba* dažādajām realizācijām. Definējot *izteiksmi* kā entītiju, ir iespējams aprakstīt konkrētā *darba* realizācijas intelektuālos vai mākslinieciskos atribūtus un izmantot atšķirības šajos atribūtos, lai signalizētu par atšķirībām intelektuālajā vai mākslinieciskajā saturā.

Izteiksmes kā entītijas definēšana arī ļauj parādīt attiecības starp *darba* konkrētām *izteiksmēm*. To var lietot arī, lai identificētu, piemēram, konkrētu tekstu, no kura veikts tulkojums, vai konkrēto partitūru, kas lietota muzikālas kompozīcijas izpildījumam.

Entītiju, kas definēta kā *izteiksme*, var lietot arī lai parādītu, ka vienā *manifestācijā*

iemiesotais intelektuālais un mākslinieciskais saturs ir identisks citas *manifestācijas* saturam. Ja divas *manifestācijas* iemieso vienu un to pašu intelektuālo un māksliniecisko saturu, pat ja to fiziskais iemiesojums ir atšķirīgs un *manifestāciju* atšķirīgie atribūti neliecina par vienādo saturu, ir iespējams izveidot kopēju saiti, izmantojot entītiju, kas definēta kā *izteiksme*.

3.2.3. Manifestācija

Modelī trešā definētā entītija ir *manifestācija*: darba *izteiksmes* fiziskais iemiesojums.

Entītija, kas definēta kā *manifestācija*, ietver plašu materiālu loku, ieskaitot manuskriptus, grāmatas, periodiskos izdevumus, kartes, plakātus, skaņu ierakstus, filmas, video ierakstus, *CD-ROM*, multivides komplektus u.tml. *Manifestācija* kā entītija ietver visus fiziskos objektus, kam ir vieni un tie paši raksturlielumi attiecībā gan uz intelektuālo saturu, gan fizisko formu.

Kad *darbs* ir realizēts, rezultātā radusies *darba izteiksme* var tikt fiziski iemiesota kādā nesējvidē (piemēram, papīrs, skaņu lente, videolente, audums, ģipsis u.tml.). Šis fiziskais iemiesojums veido darba *manifestāciju*. Dažos gadījumos šajā darba *manifestācijā* var būt radīts tikai viens fizisks eksemplārs (piemēram, autora manuskripts, magnetofona ieraksts mutvārdu vēstures arhīvam, oriģināla eļļas glezna u.tml.). Citos gadījumos ir daudzas kopijas, kas izgatavotas, lai sekmētu publisku izplatīšanu vai izdalīšanu. Tādos gadījumos parasti ir izmantots formālāks izgatavošanas process, un izdevējs, producentis vai izplatītājs uzņemas atbildību par šo procesu. Citos gadījumos no oriģināleksemplāra var tikt izgatavots tikai ierobežots kopiju skaits tādiem mērķiem kā individuālām studijām (piemēram, skaņdarba oriģinālieraksta nokopēšana) vai saglabāšanai (piemēram, no autora darba oriģināla mašīnrakstā izveidota fotokopija uz ilgmūžīga papīra). Neatkarīgi no tā, vai produkcijas vēriens ir plašs (piemēram, publikācijas gadījumā) vai ierobežots (piemēram, gadījumā, kad kopijas ir izveidotas individuālām studijām u.tml.), katrā gadījumā izgatavotā eksemplāru kopa veido *manifestāciju*. Visas izgatavotās kopijas, kas veido daļu no tās pašas kopas, tiek uzskatītas par vienas *manifestācijas* eksemplāriem.

Robežas starp *manifestācijām* ir novilkta, pamatojoties gan uz intelektuālo saturu, gan fizisko formu. Ja izgatavošanas process ietver fiziskā formāta izmaiņas, iegūtais produkts tiek uzskatīts par jaunu *manifestāciju*. Izmaiņas fiziskajā formā ietver izmaiņas, kas skar attēlošanas raksturlielumus (piemēram, izmaiņas burtveidolā, fonta izmērā, lapas izkārtojumā u.tml.), izmaiņas fiziskajā nesējvidē (piemēram, nesējvides maiņa no papīra uz mikrofilmu) un ietveres izmaiņas (piemēram, lentes ietveres nomaiņa no kasetes uz kārtridžu). Ja izgatavošanas procesā iesaistās izdevējs, producentis, izplatītājs u.tml. un produktā parādās ar izdošanu, mārketingu u.tml. saistītas izmaiņas (piemēram, izdevēja vai iepakojuma maiņa), tad izveidoto produktu var uzskatīt par jaunu *manifestāciju*. Ja vien izgatavošanas process ietver modifikācijas, papildinājumus, īsinājumus u.tml., kas ietekmē intelektuālo vai māksliniecisko kontekstu, rezultāts ir jauna *manifestācija*, kas iemieso *darba* jaunu *izteiksmi*.

Piemēri

- **d₁** Harry Lindgren *Geometric dissections*
  - **i₁** oriģinālteksts ar nosaukumu *Geometric dissections*
    - **m₁** Van Nostrand 1964. gadā izdota grāmata
  - **i₂** pārstrādāts teksts ar nosaukumu *Recreational problems in geometric dissections ....*
    - **m₁** Dover 1972. gadā izdota grāmata

- **d₁** J.S. Bach *Six suites for unaccompanied cello*
  - **i₁** Janos Starker 1963. un 1965. gada izpildījumu ieraksti
    - **m₁** Mercury 1965. gadā 33 1/3 apgr./min skaņuplatēs izdotie ieraksti
    - **m₂** Mercury 1991. gadā kompaktdiskā izdotie ieraksti
  - **i₂** Yo-Yo Ma 1983. gada uzstāšanās ieraksti
    - **m₁** CBS Records 1983. gadā 33 1/3 apgr./min skaņuplatēs izdotie ieraksti
    - **m₂** CBS Records 1992. gadā kompaktdiskā izdotie ieraksti

- **d₁** Jean Jolivet *Vraie description des Gaules....*
  - **i₁** kartogrāfa oriģinālais atveidojums
    - **m₁** 1570. gadā izdota karte
    - **m₂** Hier et demain 1974. gadā izdots faksimils

- **d₁** *The Wall Street Journal*
  - **i₁** Eastern edition
    - **m₁** Eastern edition iespiestā formātā
    - **m₂** Eastern edition mikrofilmā
  - **i₂** Western edition
    - **m₁** Western edition iespiestā formātā
    - **m₂** Western edition mikrofilmā

Izmaiņas, kas izdošanas procesā notikušas ar iepriekšēju nodomu vai pat netīši un ietekmējušas iegūtos eksemplārus, rezultātā veido jaunu *manifestāciju*. *Manifestāciju*, kas rodas no šādām izmaiņām, var identificēt kā atsevišķu publikācijas „formu” vai „laidienu”.

Izmaiņas, kas notikušas ar atsevišķu eksemplāru pēc izgatavošanas procesa beigām (piemēram, lappuses izkrišana, pārsiešana u.tml.) netiek uzskatītas par tādām, kas rada jaunu *manifestāciju*. Tāda kopija tiek uzskatīta par *manifestācijas* eksemplāru (vai *vienību*), kas atšķiras no citiem izgatavotajiem eksemplāriem.

Manifestācijas kā entītijas definēšana ļauj nosaukt un aprakstīt pilnīgu *vienību* kopu, kas rodas no viena fiziska iemiesojuma vai izgatavošanas akta. Entītija *manifestācija* nodrošina iespēju aprakstīt atsevišķas publikācijas, izdevuma, laidiena u.tml. eksemplāru kopējās īpašības, kā arī unikālus produktus (piemēram, manuskriptus, oriģinālas eļļas gleznas u.tml.).

Ar entītiju, kas definēta kā *manifestācija*, apraksta *vienību* kopas fiziskos raksturlielumus, kas var būt svarīgi faktori, lai ļautu lietotājiem izvēlēties lietotāja vajadzībām piemērotu *manifestāciju*, to identificēt un iegūt šādas *manifestācijas* eksemplāru.

Manifestācijas kā entītijas definēšana ļauj arī atainot attiecības starp *darba* konkrētām *manifestācijām*. Attiecības starp *manifestācijām* var izmantot, piemēram, lai identificētu noteiktu izdevumu, kas lietots mikroreprodukcijas radīšanai.

3.2.4. Vienība

Modelī ceturtā definētā entītija ir *vienība*: *manifestācijas* viens vienīgs eksemplārs.

Entītija, kas definēta kā *vienība*, ir konkrēta entītija. Daudzos gadījumos tas ir viens fizisks objekts (piemēram, viensējuma monogrāfijas eksemplārs, viena audiokasete u.tml.). Tomēr ir gadījumi, kad entītija, kas definēta kā *vienība*, ietver vairāk nekā vienu fizisku objektu (piemēram, monogrāfija, kas izdota divos atsevišķi iesietos sējumos, skaņu ieraksts, kas izdots trijos atsevišķos kompaktdiskos u.tml.).

Attiecībā uz intelektuālo saturu un fizisko formu, *vienība*, kas pārstāv *manifestāciju*, parasti ir tas pats, kas pati *manifestācija*. Tomēr var pastāvēt variācijas starp vairākām *vienībām* pat tad, ja šīs *vienības* pārstāv vienu un to pašu *manifestāciju*. Parasti šādas variācijas ir ārējas iedarbības rezultāts attiecībā pret *manifestācijas* radītāja nodomu (piemēram, bojājums, kas gadījies pēc *vienības* izgatavošanas, bibliotēkas iesējums u.tml.).

Piemēri

- **d₁** Ronald Hayman *Playback*
  - **i₁** publicēšanai sagatavotais autora teksts
    - **m₁** Davis-Poynter 1973. gadā publicēta grāmata
    - **v₁** eksemplārs ar autora autogrāfu
- **d₁** Allan Wakeman *Jabberwocky*
  - **i₁** autora zīmējumi spēlei un teksts piezīmēm
    - **m₁** Longman 1974. gadā izdota spēle ar piezīmēm skolotājiem pielikumā
    - **v₁** eksemplārs bez piezīmēm skolotājiem

Vienības kā entītijas definēšana dod iespēju atsevišķi identificēt konkrētus *manifestācijas* eksemplārus un aprakstīt to raksturīgākās pazīmes, kas ir unikālas katram konkrētajam eksemplāram un attiecas uz darbībām, kas skar šo eksemplāru, piemēram, izsniegšana u.tml. *Vienības* kā entītijas definēšana ļauj atainot attiecības starp *manifestācijas* atsevišķiem eksemplāriem.

3.2.5. Persona

Modelī piektā definētā entītija ir *persona*: indivīds.

Entītija, kas definēta kā *persona*, attiecas gan uz patlaban dzīviem, gan jau mirušiem indivīdiem.

Piemēri

- **p₁** Margaret Atwood
- **p₂** Hans Christian Andersen
- **p₃** Queen Victoria
- **p₄** Anatole France
- ....

Šī pētījuma nolūkos *personas* tiek uzskatītas par entītijām tikai tik lielā mērā, cik tās ir iesaistītas *darba* radīšanā vai realizācijā (piemēram, autori, komponisti, mākslinieki, izdevēji, tulkotāji, režisori, diriģenti, aktieri, izpildītāji u.tml.), vai arī viņas ir *darba* priekšmeti (piemēram, biogrāfiska vai autobiogrāfiska *darba* priekšmeti, vēstures priekšmeti u.tml.).

Entītijas *persona* definēšana dod iespēju nosaukt un identificēt indivīdu konsekventā veidā, neatkarīgi no tā, kā indivīda personvārds parādās katrā konkrētā *darba izteiksmē* vai *manifestācijā*.

Personas kā entītijas definēšana ļauj arī atainot attiecības starp konkrētu *personu* un *darbu* vai *darba izteiksmi*, par kuru *persona* var būt atbildīga, vai starp *darbu* un *personu*, kura ir šī *darba* priekšmets.

3.2.6. Institūcija

Modelī sestā definētā entīcija ir *institūcija*: organizācija vai indivīdu grupa un/vai vairākas organizācijas, kas darbojas kā vienība.

Entīcija, kas definēta kā *institūcija*, ietver organizācijas un indivīdu un/vai organizāciju grupas, kas identificējamās pēc konkrēta nosaukuma, ieskaitot nepastāvīgas grupas un tādas grupas kā sanāksmes, konferences, kongresi, ekspedīcijas, festivāli, gadatirgi u.tml. Šī entīcija ietver arī organizācijas, kas darbojas kā teritoriālas pašvaldības iestādes, kas veic vai pretendē uz valdības funkcijas veikšanu (piemēram, federācija, valsts, reģions, vietējā municipalitāte u.tml.). Šī entīcija ietver gan tās organizācijas un grupas, kas pārstājušas darboties, gan tās, kuras turpina pastāvēt.

Piemēri

- **in₁** Museum of American Folk Art
- **in₂** BBC Symphony Orchestra
- **in₃** Symposium on Glaucoma
- **in₄** Regional Municipality of Ottawa-Carleton
- ....

Šī pētījuma nolūkos *institūcijas* tiek uzskatītas par entītijām tikai tik lielā mērā, cik tās ir iesaistītas *darba* radīšanā vai realizācijā (piemēram, kā *darba* sponsori vai apstiprinātāji u.tml.), vai ir *darba* priekšmeti (piemēram, vēstures priekšmets u.tml.).

Entītijas *institūcija* definēšana dod iespēju nosaukt un identificēt organizāciju vai grupu konsekventā veidā, neatkarīgi no tā, kā šīs organizācijas vai grupas nosaukums parādās katrā konkrētā *darba izteiksmē* vai *manifestācijā*.

Institūcijas kā entītijas definēšana ļauj arī atainot attiecības starp konkrētu *institūciju* un *darbu* vai *darba izteiksmi*, par kuru *institūcija* var būt atbildīga, vai starp *darbu* un *institūciju*, kas ir *darba* priekšmets.

3.2.7. Jēdziens

Modelī septītā definētā entītija ir *jēdziens*: abstrakts priekšstats vai ideja.

Entītija, kas definēta kā *jēdziens*, ietver plašu abstrakciju loku, kas var būt *darba* priekšmeti: zinātņu nozares, disciplīnas, zinātniskās skolas (piemēram, filozofijas, reliģijas, politiskās ideoloģijas u.tml.), teorijas, procesi, tehnikas, prakses u.tml. Jēdziens var būt plašs pēc būtības vai šauri definēts un precīzs.

Piemēri

- j₁** Ekonomika
- j₂** Romantisms
- j₃** Hidroponika
- j₄** Piedāvājuma ekonomika
- ....

Šī pētījuma nolūkiem *jēdzieni* tiek uzskatīti par entītijām tikai tik lielā mērā, cik tie ir *darba* priekšmeti (piemēram, filozofiska traktāta priekšmets, zinātniskās skolas kritikas priekšmets u.tml.).

Entītijas *jēdziens* definēšana dod iespēju nosaukt un identificēt *jēdzienu* konsekventā veidā, neatkarīgi no šī *jēdziena* nosaukuma esamības, neesamības vai formas, kādā tas parādās jebkurā konkrētā *darba izteiksmē* vai *manifestācijā*.

Jēdziena kā entītijas definēšana ļauj arī atainot attiecības starp *darbu* un *jēdzienu*, kas ir šī *darba* priekšmets.

3.2.8. Objekts

Modelī astotā definētā entītija ir *objekts*: materiāla lieta.

Entītija, kas definēta kā *objekts*, ietver plašu materiālu lietu loku, kas var būt *darba* priekšmeti: dzīvi un nedzīvi objekti dabā; nekustīgi, pārvietojami, kustīgi objekti, kuri ir cilvēka radīti; objekti, kas vairs nepastāv.

Piemēri

- o₁** Bekingemas pils
- o₂** The *Lusitania*
- o₃** *Apollo 11*
- o₄** Eifeļa tornis
- ....

Šī pētījuma nolūkos *objekti* tiek uzskatīti par entītijām tikai tik lielā mērā, cik tie ir *darba* priekšmeti (piemēram, zinātniska pētījuma priekšmeti u.tml.).

Entītijas *objekts* definēšana dod iespēju nosaukt un identificēt *objektu* konsekventā veidā, neatkarīgi no šī *objekta* nosaukuma esamības, neesamības vai formas, kādā tas parādās jebkurā konkrētā *darba izteiksmē* vai *manifestācijā*.

Objekta kā entītijas definēšana ļauj arī atainot attiecības starp *darbu* un *objektu*, kas ir *darba priekšmets*.

3.2.9. Notikums

Modelī devītā definētā entītija ir *notikums*: darbība vai gadījums.

Entītija, kas definēta kā *notikums*, ietver plašu darbību un gadījumu loku, kas var būt *darba priekšmeti*: vēsturiskie notikumi, laikmeti, laika periodi u.tml.

Piemēri

- n₁** Šuvēju streiks
- n₂** Kauja pie Heistingsas
- n₃** Apgaismības laikmets
- n₄** Deviņpadsmitais gadsimts
- ....

Šī pētījuma nolūkos *notikumi* tiek uzskatīti par entītijām tikai tik lielā mērā, cik tie ir *darba priekšmeti* (piemēram, vēsturiska traktāta priekšmeti, gleznas priekšmeti u.tml.).

Entītijas *notikums* definēšana dod iespēju nosaukt un identificēt *notikumu* konsekventā veidā, neatkarīgi no šī *notikuma* nosaukuma esamības, neesamības vai formas, kādā tas parādās katrā konkrētā *darba izteiksmē* vai *manifestācijā*.

Notikuma kā entītijas definēšana ļauj atainot attiecības starp *darbu* un *notikumu*, kas ir *darba priekšmets*.

3.2.10. Vieta

Modelī desmitā definētā entītija ir *vieta*: atrašanās vieta.

Entītija, kas definēta kā *vieta*, ietver plašu atrašanās vietu loku: zemes un ārpuszemes, vēsturiskas un mūsdienu, ģeogrāfiskās vietas un ģeopolitiskās jurisdikcijas vietas u.tml.

Piemēri

- vie₁** Hovardbīča
- vie₂** Alakranas rifs
- vie₃** Morejpīkas tuksnešu pētījumu zona
- vie₄** Bristole
- ....

Šī pētījuma nolūkiem *vietas* tiek uzskatītas par entītijām tikai tik lielā mērā, cik tās ir *darba priekšmeti* (piemēram, kartes vai atlanta priekšmeti, ceļveža priekšmeti u.tml.).

Entīcijas *vieta* definēšana dod iespēju nosaukt un identificēt *vietu* konsekventā veidā, neatkarīgi no šīs *vietas* nosaukuma esamības, neesamības vai formas, kas parādās katrā konkrētā *darba izteiksmē* vai *manifestācijā*.

Vietas kā entīcijas definēšana ļauj arī atainot attiecības starp *darbu* un *vietu*, kas ir šī *darba* priekšmets.

3.3. Kopuma un sastāvdaļu entīcijas

Piemēri no 3.2.1. līdz 3.2.4. sadaļai, kas ilustrē entīcijas *darbs*, *izteiksme*, *manifestācija* un *vienība*, parāda entīcijas galvenokārt kā veselas vienības (piemēram, Šekspīra „Romeo un Džuljeta” kā *darba* piemērs, atsevišķs Šūberta „Foreļu kvinteta” izpildījums kā piemērs *izteiksmei* u.tml.). Taču modeļa struktūra ļauj attēlot kopuma un sastāvdaļu entīcijas tādā pašā veidā, kā tiek atspoguļotas entīcijas, kas apskatītas kā veselas vienības. Tā, piemēram, entīcija *darbs*, var atainot atsevišķu *darbu* kopumu, ko apkopojis redaktors vai sastādītājs antoloģijas formā, atsevišķu monogrāfiju kopu, ko apvienojis izdevējs, lai izveidotu sēriju, vai privātu dokumentu kolekciju, ko arhīvs izveidojis par atsevišķu *fondu*. Turklāt entīcija *darbs* var būt viena no plašāka *darba* intelektuāli vai mākslinieciski atdalītām sastāvdaļām, piemēram, ziņojuma daļa, kartes segments, žurnāla raksts u.tml. Modelī kopumu vai sastāvdaļu līmenī entīcijas darbojas tādā pašā veidā, kā entīcijas veselas vienības līmenī. Tās tiek definētas ar tiem pašiem terminiem, tām ir kopēji raksturlielumi, un tās ir saistītas viena ar otru tādā pašā veidā, kā entīcijas veselu vienību līmenī. 5.3.1.1., 5.3.2.1., 5.3.4.1. un 5.3.6.1. sadaļa sniedz papildinformāciju par kopuma un sastāvdaļu entītijām veseluma/daļas attiecību kontekstā.

Piemēri

- **d₁** Robertson Davies *The Deptford trilogy*
  - **d_{1,1}** Robertson Davies *Fifth business*
  - **d_{1,2}** Robertson Davies *The manticore*
  - **d_{1,3}** Robertson Davies *World of wonders*

- **d₁** *Visible speech*, redaktors Howard Bibb
  - **d_{1,1}** 1. sējums: *Segmentals*, ar Alex Hanes-White ievadu
  - **d_{1,2}** 2. sējums: *Suprasegmentals*, Mary Loftus
    - **i₁** publikācijai sagatavotie autora teksti
      - **m₁** Partners in Speech 1994. gadā 3 diskos izdots elektroniskais resurss
        - **m_{1,1}** 1. sējums (1 elektroniskais disks)
        - **m_{1,2}** 2. sējums (2 elektroniskie diski + 104 lpp. rokasgrāmata)

- **d₁** The Ordnance Survey *1:50 000 Landranger series*
  - **d_{1,1}** Mansfield and the Dukeries
    - **i₁** pārstrādāta karte ar nozīmīgākajām izmaiņām un horizontālēm metros
      - **m₁** 1985. gadā iespiesta karte
  - **d_{1,2}** Luton and Hertford
    - **i₁** pārstrādāta karte ar nozīmīgākajām izmaiņām
      - **m₁** 1984. gadā iespiesta karte
  - ....

4. ATRIBŪTI

4.1. Entītiņu atribūti

Katrai šajā modelī definētajai entītijai ir raksturīga sava pazīmju jeb atribūtu kopa. Entītiņas atribūti kalpo par līdzekli, ar kura palīdzību lietotāji, meklējot informāciju par kādu entītiņu, formulē pieprasījumus un interpretē atbildes uz tiem.

Modelī noteiktie atribūti dalās divās lielās vispārīgās kategorijās. Pirmajā kategorijā ietilpst tie atribūti, kas entītijai piemīt, otrajā — atribūti, kas tai pievienoti. Pirmajā kategorijā ietilpst ne vien fiziskais raksturojums (piemēram, objekta fiziskā nesējvide un izmēri), bet arī iezīmes, ko varētu raksturot kā apzīmējošu informāciju (piemēram, ziņas titullapā, uz apvāka vai kārbas). Otrajai kategorijai pieskaitāmi entītijai piešķirtie identifikatori (piemēram, tematiskā kataloga numurs skaņdarbam) un kontekstuālā informācija (piemēram, darba politiskais konteksts). Atribūtus, kas entītijai piemīt, parasti var noteikt, apskatot pašu entītiņu, bet par atribūtiem, kas jāpievieno, bieži vien jāmeklē ziņas citos avotos.

Konkrētā entītiņas gadījumā vienam atribūtam parasti tiks uzrādīta viena vērtība (piemēram, vērtība atribūtam „fiziskais nesējs” varētu būt „plastmasa”). Tomēr dažreiz konkrētajā entītiņas gadījumā vienam atribūtam var būt arī vairākas vērtības (piemēram, grāmatā var būt vairākas ziņas par „*manifestācijas* nosaukumu”). Var būt arī tā, ka konkrētā entītiņas gadījumā atribūta vērtība laika gaitā mainās (piemēram, „nesēja apjoms” seriālizdevumam ar katru jaunu sējumu palielināsies). Dažreiz atribūta vērtības konkrētai entītijai var būt atšķirīgas atkarībā no izmantotā ziņu avota, — īpaši tas attiecas uz atribūtiem, kas entītijai pievienoti jau pēc tās radīšanas.

Atribūti, kas modelī ir noteikti katrai entītijai, ne vienmēr parādīsies šī entītiņu veida visos piemēros. Katrai entītijai atribūtu uzskaitījumā kā pirmos uzrāda tos atribūtus, ko lieto konkrētajam entītiņu veidam kopumā. Atribūtus, ko lieto tikai kādai entītiņu apakšgrupai, uzrāda aiz tiem atribūtiem, ko lieto visos gadījumos. To apzīmējumos norāda apakšgrupu, kurai tie piemērojami (piemēram, „skaņdarbs” kā apakšgrupa atribūtam *darbs*). Protams, ne visās entītiņu apakšgrupās un ne visos konkrētajos entītiņu apakšgrupu piemēros parādīsies visi sarakstā uzskaitītie atribūti.

Sākotnēji var rasties priekšstats, ka daži modelī noteiktie atribūti dublē objektus, kas modelī jau ir noteikti kā atsevišķas entītiņas un ar attiecību palīdzību jau ir saistīti ar attiecīgo interesējošo entītiņu. Piemēram, *manifestācijas* atribūts „atbildības ziņas” var parādīties paralēli entītiņās *persona* un *institūcija*, un kā „atbildības” attiecības saistīt šīs entītiņas ar *darbu* un/vai *izteiksmi*, kas iemiesota *manifestācijā*. Tomēr atribūts, kas definēts kā „atbildības ziņas”, attiecas uz informāciju, kas rodama pašā *manifestācijā* (piemēram, kā informācija uz uzlīmes), atšķirībā no *manifestācijā* ietvertā *darba* attiecībām ar *personu* un/vai *institūciju*, kas atbild par *darba* radīšanu vai realizāciju. Daudzos gadījumos „atbildības ziņas” sniegtā informācija būs tāda pati kā tā informācija, kas parādīta kā attiecības starp *darbu* un/vai *izteiksmi* un kā attiecības starp atbildīgo *personu* un/vai *institūciju*. Tomēr informācija var arī nebūt tā pati. Veidojot

atbildības attiecības ar entītijām *persona* un *institūcija*, ir iespējams labot vai paplašināt informāciju, kas sniegta „atbildības ziņās”. Ja atbildības attiecības tiek lietotas saistībā ar entītijām *persona* un *institūcija*, tas nodrošina arī konsekventu *personas* un *institūcijas* identificēšanu neatkarīgi no tā, kādā veidā *personu* vai *institūciju* identificē šīs atsevišķās *manifestācijas* „atbildības ziņas”.

Tomēr modelī ne vienmēr būs uzrādītas paralēlās atribūtu attiecības un entītijas attiecības. Piemēram, „izdošanas/izplatīšanas vieta” ir noteikta kā atribūts *manifestācijai*, lai tas atspoguļotu pašā *manifestācijā* sniegtās ziņas un norādītu, kur šī *manifestācija* publicēta. Tā kā modelis nosaka, ka arī *vieta* ir entīcija, tad ir iespējams noteikt vēl papildu attiecības, kas saista entīciju *vieta* tieši ar *manifestāciju*, vai arī netieši — caur entītijām *persona* un *institūcija*, kas savukārt ir saistītas ar *manifestāciju* caur izgatavošanas attiecībām. Lai izveidotu pilnīgu datu modeli, ir nepieciešami papildu definējumi. Šī pētījuma mērķis nav uzrādīt visus konceptuālā modeļa iespējamus gadījumus. Tādos gadījumos, kā, piemēram, publicēšanas vieta, pietiek vienkārši definēt atribūtu, kas atspoguļo norādošo informāciju kā tādu un neanalizēt sīkāk, kā attēlot entīciju paralēlās attiecības. Entīciju paralēlās attiecības attēlotas tikai tajos gadījumos, kad tas noteikti nepieciešams atribūtā atspoguļotās informācijas kontrolētai vai normalizētai izguvei.

Šajā pētījumā definētie atribūti tika apzināti loģiski analizējot tos datus, kas ir tipiski bibliogrāfiskajiem ierakstiem. Analīzes galvenie avoti bija *International standard bibliographic descriptions (ISBD)*, *Guidelines for authority and reference entries (GARE)*, *Guidelines for subject authority and reference entries (GSARE)* un *UNIMARC manual*. Papildus tika atlasīti dati arī no citiem avotiem, piemēram, no *AITF categories for the description of works of art*, no to ekspertu devuma, kuri darbojās kā konsultanti šī ziņojuma projekta sagatavošanas gaitā, no plašajiem pārskatiem par publicētajiem informācijas lietotāju pētījumiem un komentāriem no visas pasaules, kas tika saņemti šī ziņojuma projekta sakarā. Modelī ietvertais atribūtu darbības lauks ir domāts kā vispusīgs, bet ne visaptverošs.

Šī pētījuma vajadzībām atribūti definēti loģiskā līmenī. Tas nozīmē, ka atribūti vairāk parādīti kā entīcijai raksturīgas pazīmes informācijas lietotāja izpratnē, nevis kā īpaši dati, ko noteikušas personas, kuras atbild par bibliogrāfisko datu vākšanu. Dažos gadījumos starp loģisko atribūtu un atsevišķu datu elementu var novilkt paralēles (piemēram, loģiskais atribūts „*manifestācijas* identifikators” tika noteikts tāpat, kā tas darīts *ISBD(G)*, definējot „standartnumuru vai alternatīvo numuru”). Taču vairumā gadījumu loģiskais atribūts pārstāv abstraktu datu elementu apkopojumu (piemēram, loģiskais atribūts, kas noteikts kā „*manifestācijas* nosaukums” ietver vairākus *ISBD* datu elementus: pamatnosaukumu (daļas numuru un/vai nosaukumu ieskaitot), paralēlnosaukumu, piezīmes, kas atspoguļo nosaukuma variantus un transliterētus nosaukumus, kā arī atslēgnosaukumu). Šajā nodaļā dotais loģisko atribūtu apraksts dod iespēju noteikt katra loģiskā atribūta darbības lauku. A pielikumā parādīta šajā modelī noteikto loģisko atribūtu atbilstība atsevišķiem *ISBD*, *Guidelines for authority and reference entries (GARE)*, *Guidelines for subject authority and reference entries (GSARE)* un *UNIMARC manual* datu elementiem.

Pētījumā ietverti tikai tie loģiskie atribūti entītijām *persona*, *institūcija*, *jēdziens*, *objekts*, *notikums* un *vieta*, kuri parasti paši par sevi ir daļa no bibliogrāfiskā ieraksta. Papildu loģiskie atribūti, ko vēl varētu atspoguļot autoritatīvajos ierakstos, šeit nav ietverti.

4.2. Darba atribūti

Šajā pētījumā *darbam* ir definēti šādi loģiskie atribūti:

- darba* nosaukums
- darba* forma
- darba* datējums
- cita atšķirība
- paredzētais beigu termiņš
- mērķauditorija
- darba* konteksts
- izpildījuma veids (skaņdarbam)
- skaitliskais apzīmējums (skaņdarbam)
- tonalitāte (skaņdarbam)
- koordinātas (kartogrāfiskam darbam)
- ekvinokcija (kartogrāfiskam darbam)

4.2.1. Darba nosaukums

Darba nosaukums ir vārds, vārdkopa vai rakstzīmju kopa, kas *darbu* nosauc. Var būt viens vai vairāki ar *darbu* saistīti nosaukumi. Ja *darbs* parādījies atklātībā ar vairākiem nosaukumiem (kas atšķiras pēc formas, valodas u.tml.), tad bibliogrāfijas institūcija parasti izvēlas vienu no šiem nosaukumiem kā unificēto nosaukumu, lai, nosaucot darbu vai sniedzot par to ziņas, ievērotu konsekvensi. Pārējos nosaukumus, ar kādiem *darbs* parādījies atklātībā, var uzskatīt par *darba* atšķirīgajiem nosaukumiem, vai dažos gadījumos arī par paralēlajiem unificētajiem nosaukumiem. Nosaukums *darbam*, kas ir kāda plašāka *darba* daļa, var sastāvēt tikai no numura vai cita vispārīgā apzīmējuma; tas atkarīgs no plašākā *darba* nosaukuma.

4.2.2. Darba forma

Darba forma ir klase, kurai *darbs* pieskaitāms (piemēram, romāns, luga, dzejolis, eseja, biogrāfija, simfonija, koncerts, sonāte, karte, zīmējums, glezna, fotogrāfija u.tml.).

4.2.3. Darba datējums

Darba datējums (parasti gads) ir laiks, kad *darbs* sākotnēji radīts. Var būt viens vai vairāki datējumi. Ja sākotnējais *darba* radīšanas datējums nav skaidri nosakāms, par datējumu var uzskatīt laiku, kad *darbs* pirmoreiz publicēts vai par tā publicēšanu ziņots presē.

4.2.4. Cita atšķirība

Cits atšķirība ir jebkura pazīme, kas palīdz atšķirt *darbus* ar vienādiem nosaukumiem (tā var būt darba izcelsmes vieta: piemēram, viduslaiku brīnumu lugai „*The Adoration of the Shepherds*” uzrāda vietu „Koventrija”, jo tāda paša nosaukuma luga radusies arī Česterā).

4.2.5. Paredzētais beigu termiņš

Darba paredzētais beigu termiņš ir apzīmējums, kas parāda, vai tas bijis iecerēts kā pabeigts *darbs*, vai arī paredzēts, ka tas turpinās nenoteiktu laiku.

4.2.6. Mērķauditorija

Mērķauditorija ir lietotāju kategorija, kam darbs paredzēts. Tā var būt kāda vecuma grupa (piemēram, bērni, jaunieši, pieaugušie u.tml.), personas ar noteiktu izglītības līmeni (pamatskolas, vidusskolas u.tml.) vai tml.

4.2.7. Darba konteksts

Darba konteksts ir vēsturiskais, sociālais, intelektuālais, mākslas vai cits konteksts, kurā *darbs* sākotnēji iecerēts (piemēram, monarhijas atjaunošana Anglijā 17. gadsimtā, estētikas kustība („māksla mākslas dēļ”) 19. gadsimta beigās u.tml.).

4.2.8. Izpildījuma veids (skaņdarbam)

Izpildījuma veids ir instrumentāls, vokāls un/vai cits, kādam muzikālais *darbs* sākotnēji iecerēts (piemēram, klavieres, vijole, orķestris, vīru balsis u.tml.).

4.2.9. Skaitliskais apzīmējums (skaņdarbam)

Skaitliskais apzīmējums ir seriālizdevuma sērijas numurs, opusa numurs, tematisks indeksa numurs, ko muzikālam *darbam* piešķīris komponists, izdevējs vai muzikologs (piemēram, Ludviga Kehela piešķirtie numuri Mocarta darbiem).

4.2.10. Tonalitāte (skaņdarbam)

Tonalitāte mūzikā ir skaņu augstuma attiecību kopums, kas rada vienotu skaņu augstuma klasi kā tonālo centru (piemēram, D mažors). Tonalitāte skaņdarbam ir tonalitāte, kādā *darbs* sākotnēji komponēts.

4.2.11. Koordinātas (kartogrāfiskam darbam)

Koordinātas ir grādi, minūtes un sekundes, ar ko izsaka ģeogrāfisko platumu un garumu, vai arī deklinācijas un rektascensijas leņķi, kas veido ārējās robežas kartogrāfiskajā attēlā vai objektā attēlotajam areālam.

4.2.12. Ekvinokcija (kartogrāfiskam darbam)

Ekvinokcija ir gads, kas kalpo par atsauces punktu debesu kartei vai modelim.

4.3. Izteiksmes atribūti

Šajā pētījumā *izteiksmei* ir definēti šādi loģiskie atribūti:

izteiksmes nosaukums
izteiksmes forma
izteiksmes datējums
izteiksmes valoda
cita atšķirība
izteiksmes paplašinājums
izteiksmes pārstrādājums
izteiksmes apjoms
satura kopsavilkums
izteiksmes konteksts
izteiksmes kritisks novērtējums
izteiksmes izmantošanas ierobežojumi
secības veids (seriālizdevumam)
laidienu regularitāte (seriālizdevumam)
laidienu periodiskums (seriālizdevumam)
partitūras veids (skaņdarba notācijai)
izpildījuma veids (skaņdarba notācijai vai skaņu ierakstam)
mērogs (kartogrāfiskam attēlam/objektam)
projekcija (kartogrāfiskam attēlam/objektam)
attēlošanas tehnika (kartogrāfiskam attēlam/objektam)
reljefa attēlojums (kartogrāfiskam attēlam/objektam)
ģeodēziskās, koordinātu tīkla un vertikālās mēru sistēmas (kartogrāfiskam attēlam/objektam)
ieraksta tehnika (tālizpētes attēlam)
īpašais raksturojums (tālizpētes attēlam)
tehnika (grafiskam vai projicējamam attēlam)

4.3.1. Izteiksmes nosaukums

Izteiksmes nosaukums ir vārds, vārdkopa vai rakstzīmju kopa, kas *izteiksmi* nosauc. *Izteiksmei* var būt viens vai vairāki nosaukumi. Nosaukums *izteiksmei*, kas ir kādas lielākas *izteiksmes* daļa, var sastāvēt tikai no numura vai cita vispārīgā apzīmējuma, kurš atkarīgs no plašākās *izteiksmes* nosaukuma.

4.3.2. Izteiksmes forma

Izteiksmes forma ir veids, kādā darbs ir realizēts (piemēram, ar burtu un/vai ciparu palīdzību, nošu rakstā, mutvārdos, mūzikas skaņās, kartogrāfiskā attēlā, fotogrāfijā, vai kā skulptūra, deja, mīmika u.tml.).

4.3.3. Izteiksmes datējums

Izteiksmes datējums ir laiks, kad *izteiksme* radīta (piemēram, laiks, kad kāda *darba* teksts tika uzrakstīts vai pārskatīts; laiks, kad dziesma tikusi atskaņota u.tml.). Var būt viens vai vairāki datējumi. Ja datējums, kad *izteiksme* sākotnēji radīta, nav skaidri nosakāms, par datējumu var uzskatīt laiku, kad tā pirmoreiz publicēta vai publiskota.

4.3.4. Izteiksmes valoda

Izteiksmes valoda ir tā valoda, kādā *darbs* izteikts. *Izteiksmes* valoda var sastāvēt arī no vairākām valodām, ja katrā *izteiksmes* daļā lietota cita.

4.3.5. Cita atšķirība

Cita atšķirība ir jebkura *izteiksmes* pazīme, kas palīdz atšķirt konkrēto *izteiksmi* no tā paša darba citām *izteiksmēm* (piemēram, nosaukumi, ko lieto Bībeles tekstu dažādo angļu valodas versiju atšķiršanai; „izdevuma” vai tā versijas apzīmējums attiecībā uz šīs *izteiksmes* intelektuālo saturu, piemēram, „2. pārstrādājums”).

4.3.6. Izteiksmes paplašinājums

Izteiksmes paplašināmības iespēja atspoguļo paredzamo *izteiksmes* intelektuālā vai mākslinieciskā satura paplašināšanos (piemēram, *izteiksme*, ko publicē pa daļām, segmentu pēc segmenta, laidieni pēc laidiena u.tml.).

4.3.7. Izteiksmes pārstrādājums

Pārstrādāšanas iespēja atspoguļo paredzamo *izteiksmes* intelektuālā un mākslinieciskā satura revīziju (piemēram, projekts vai starpziņojums, direktorijs, ko paredzēts periodiski atjaunināt).

4.3.8. Izteiksmes apjoms

Izteiksmes apjoms ir tās intelektuālā satura kvantitatīvais rādītājs (piemēram, vārdu skaits tekstā, komandu skaits datorprogrammā, attēli komiksā u.tml.). Skaņu un/vai attēlu tipa *izteiksmēm* apjomu var mērīt atskaņošanas un/vai rādīšanas laika vienībās.

4.3.9. Satura kopsavilkums

Izteiksmes satura kopsavilkums ir īss satura izklāsts, rezumējums, tēzes u.tml., vai arī *izteiksmes* nodaļu nosaukumu, dziesmu, daļu u.tml. saraksts.

4.3.10. Izteiksmes konteksts

Konteksts ir vēsturiskais, sociālais, intelektuālais, mākslinieciskais vai cits apstākļu kopums, kurā *izteiksme* realizēta (piemēram, dekoratīvā stila *Art Deco* periods u.tml.).

4.3.11. Izteiksmes kritisks novērtējums

Kritisks novērtējums ir apskatu veidotāju, kritiķu u.c. attieksmes izpaudums par *izteiksmi* anotācijas formā (piemēram, „Par lietošanu kritiski izteicies...”).

4.3.12. Izteiksmes izmantošanas ierobežojumi

Lietošanas ierobežojumi ir ierobežojumi *izteiksmes* piekļuvē un izmantošanā. Tos var ieviest saskaņā ar autortiesībām, bet tie var būt arī stingrāki, pārsniedzot likumā noteikto autortiesību aizsardzību par labu autortiesību turētājam.

4.3.13. Secības veids (seriālizdevumam)

Izteiksmei, ko izdod kā seriālizdevumu, secības veids ir forma, kādu paredzēts lietot sējumu, laidieni u.tml. apzīmēšanai, un/vai ziņas par seriālizdevuma atsevišķajām daļām (piemēram, ... sējums, ... numurs).

4.3.14. Laidienu regularitāte (seriālizdevumam)

Izteiksmei, ko publicē kā seriālizdevumu, laidienu regularitāte ir atsevišķu tās laidieni sagaidāmā regularitāte (piemēram, tas, vai sagaidāma regulāra vai neregulāra izlaide).

4.3.15. Laidienu periodiskums (seriālizdevumam)

Izteiksmei, ko publicē kā seriālizdevumu, laidienu paredzētais periodiskums ir intervāls, ar kādu paredzēts laist klajā šī seriālizdevuma atsevišķos laidienus (piemēram, nedēļas izdevums, ikmēneša izdevums, ceturkšņa izdevums, gada izdevums u.tml.).

4.3.16. Partitūras veids (skaņdarba notācijai)

Partitūras veids ir formāts, ko lieto, lai reprezentētu muzikālu kompozīciju (piemēram, nepilna partitūra, pilna partitūra, direkcij/direkcions, kora partitūra (balsīm) u.tml.).

4.3.17. Izpildījuma veids (skaņdarba notācijai vai skaņu ierakstam)

Izpildījuma veids ir izpildījuma instrumentālā un/vai vokālā vide, kādā muzikāls *darbs* attiecīgajā *izteiksmē* reprezentēts (piemēram, divas klavieres, soprāns un alts u.tml.). Konkrētās *darba izteiksmes* reprezentēšanā lietotie instrumenti un/vai balsis (piemēram, transkripcijā, aranžējumā vai atskaņojumā) var atšķirties no tās vides, kādai *darbs* bijis sākotnēji iecerēts. Sk. 4.2.8. *Izpildījuma veids (skaņdarbam)*.

4.3.18. Mērogs (kartogrāfiskam attēlam/objektam)

Mērogs ir attiecība starp attālumiem kartogrāfiskā *izteiksmē* un reālajiem attālumiem, ko tie atspoguļo. Mērogs var attiekties uz horizontāliem, vertikāliem, leņķa un/vai citiem *izteiksmē* atspoguļotiem attālumiem.

4.3.19. Projekcija (kartogrāfiskam attēlam/objektam)

Projekcija ir metode jeb sistēma, ko lieto Zemes virsmas vai debess sfēras attēlošanai plānā (piemēram, Merkatora transversālā, vienādattāluma azimutālā u.tml.).

4.3.20. Attēlošanas tehnika (kartogrāfiskam attēlam/objektam)

Attēlošanas tehnika ir metode, ko lieto, lai kartogrāfiskajā attēlā parādītu ģeogrāfiskus vai citus objektus (piemēram, anaglifā, diagrammu, ilustratīvā u.tml.).

4.3.21. Reljefa attēlojums (kartogrāfiskam attēlam/objektam)

Reljefa attēlojums ir tehnika, ko izmanto, lai kartogrāfiskā attēlā iezīmētu zemes virsmas vai ūdenstilpņu dibena pacēlumus vai neviendabību (piemēram, horizontāles, ēnojumi, iesvītrojumi, augstuma atzīmes, dziļumu tonējumi u.tml.).

4.3.22. Ģeodēziskās, koordinātu tīklu un vertikālās mēru sistēmas (kartogrāfiskam attēlam/objektam)

Ģeodēziskās, koordinātu tīklu un vertikālās mēru sistēmas satur informāciju par: sferoīdu, kas lietots, lai konstruētu kartogrāfisku attēlu, attēlā izmantoto koordinātu tīklu vai etalonsistēmu, horizontālajām koordinātu asīm, vertikālajiem atskaites sākumpunktiem, matemātiskajiem datiem par horizontāļu intervāliem, izobatu intervāliem u.tml.

4.3.23. Ieraksta tehnika (tālīzpētes attēlam)

Ieraksta tehnika ir tehnika, ko lieto, lai iegūtu attēlu ar sensoru tālīzpētes uztveršanas palīdzību (piemēram, multispektrālā fotogrāfija, infrasarkanā skenēšana, kartēšana no gaisa ar radaru (*SLAR*), kartēšana ar fona starojumu uztverošiem mikroviļņiem u.tml.).

4.3.24. Īpašais raksturojums (tālīzpētes attēlam)

Īpašais raksturojums tālīzpētes attēlam vai attēlam, kas iegūts, fotografējot no lidmašīnas, ir sensora augstums un pozīcija, platformas stāvoklis, satelīta kategorija un nosaukums, izmantotā spektrālā josla, attēla kvalitāte, mākoņu segas blīvums vai vidējā virsmas objektu izšķirtspēja.

4.3.25. Tehnika (grafiskam vai projicējamam attēlam)

Tehnika ir metode, ar kuru rada grafisku attēlu (piemēram, gravēšana u.tml.) vai arī metode, ar kuru iegūst kustības projicētā attēlā (piemēram, animācijas, datora modelējuma, trīsdimensiju u.tml.).

4.4. Manifestācijas atribūti

Šajā pētījumā *manifestācijai* ir definēti šādi loģiskie atribūti:

manifestācijas nosaukums
atbildības ziņas
izdevuma/laidiena apzīmējums
izdošanas/izplatīšanas vieta
izdevējs/izplatītājs
izdošanas/izplatīšanas datējums
ražotājs/izgatavotājs
sērijas ziņas
nesēja forma
nesēja apjoms
fiziskā nesējvide
tveršanas veids
nesēja izmēri
manifestācijas identifikators
komplektēšanas/pieejas autorizācijas avots
pieejamības nosacījumi
manifestācijas pieejamības ierobežojumi
burtveidols (iespiestai grāmatai)
burtu izmērs (iespiestai grāmatai)
lapu numerācija (rokspiedes grāmatai)
lappušu komplektācija (rokspiedes grāmatai)
publikācijas statuss (seriālizdevumam)
numerācija (seriālizdevumam)
atskaņošanas ātrums (skaņu ierakstam)
celiņa platums (skaņu ierakstam)
ieskaņošanas veids (skaņu ierakstam)
lentes konfigurācija (skaņu ierakstam)
skaņas veids (skaņu ierakstam)
atskaņošanas veida īpašais raksturojums (skaņu ierakstam)
krāsa (attēlam)
samazinājums (mikroformai)
polaritāte (mikroformai vai vizuālai projekcijai)
paaudze (mikroformai vai vizuālai projekcijai)
attēlošanas formāts (vizuālai projekcijai)
sistēmas prasības (elektroniskajam resursam)
datnes raksturojums (elektroniskajam resursam)
pieejas veids (attālas pieejas elektroniskajam resursam)
pieejas adrese (attālas pieejas elektroniskajam resursam)

4.4.1. Manifestācijas nosaukums

Manifestācijas nosaukums ir *manifestāciju* apzīmējošs vārds, vārdkopa vai rakstzīmju kopa. *Manifestācijai* var būt viens vai vairāki nosaukumi. Pie *manifestācijas* nosaukumiem pieskaitāmi visi pašā *manifestācijā* rodamie tās nosaukumi (piemēram, nosaukums titullapā, titulkadrā, vāka nosaukums, papildtitullapas nosaukums, virsraksts, kolumntituls, muguras nosaukums, nosaukums izdošanas ziņās, eksplīcīts, nosaukums uz ietveres, nosaukums mikrofišas galvenē u.tml.). Par nosaukumiem uzskatāmi arī tie nosaukumi, ko *manifestācijai* piešķir bibliogrāfiskās kontroles vajadzībām (piemēram, atslēgnosaukums, paplašinātais nosaukums, tulkotais nosaukums, piešķirtais nosaukums u.tml.).

4.4.2. Atbildības ziņas

Atbildības ziņas ir ietvertas pašā *manifestācijā* (parasti kopā ar nosaukumu) un nosauc vienu vai vairākas personas vai personu grupas, kas ir atbildīgas par *manifestācijā* iemiesotā intelektuālā vai mākslas *darba* satura radīšanu vai realizāciju. Persona vai grupa var būt tieši atbildīga par *manifestācijā* iemiesoto *darbu* (piemēram, autors, komponists u.tml.), vai netieši atbildīga (piemēram, romāna autors, ja viņa romāns ir filmas scenārija pamatā). Atbildības ziņas var ietvert arī personas vai to grupas, kas atbild par *manifestācijā* iemiesotā *darba izteiksmi* (piemēram, tulkotāji, izpildītāji u.tml.), kā arī tos, kas atbild par *manifestācijā* ietvertu *darbu* kompilāciju (piemēram, redaktors, sastādītājs u.tml.). Atbildības ziņās var uzrādīt organizāciju, kas ir atbildīga par *manifestācijā* ietvertā *darba* sponsorēšanu vai izdošanu. Šīs ziņas var arī norādīt katras personas, grupas vai atbildīgās institūcijas lomu un veiktās funkcijas. *Manifestācijas* atbildības ziņās minētās *personas* vai *institūcijas* var būt, un var arī nebūt faktiski atbildīgas par *manifestācijā* iemiesotā intelektuālā vai mākslinieciskā satura radīšanu vai realizāciju. Tāpat katrai no tām uzrādītās funkcijas var atspoguļot, un var arī neatspoguļot attiecības, kādas īstenībā pastāv starp minētajām personām un grupām, un intelektuālo vai māksliniecisko saturu.

4.4.3. Izdevuma/laidiena apzīmējums

Manifestācijas izdevuma vai laidiena apzīmējums ir vārds vai vārdkopa pašā *manifestācijā*, kas parasti norāda uz satura vai formas atšķirībām starp konkrēto *manifestāciju* un tā paša izdevēja/izplatītāja klajā laistu radniecīgu iepriekš publicētu *manifestāciju* (piemēram, 2. izdevums, versija 2.0 u.tml.). Izdevuma/laidiena apzīmējums var uzrādīt arī atšķirības starp vienlaicīgi izdotu vai nu viena vai dažādu izdevēju/izplatītāju klajā laistu *manifestāciju* (piemēram, lieldrukas izdevums, britu izdevums u.tml.). Izdevuma/laidiena apzīmējums attiecas uz *manifestācijas* visiem eksemplāriem, kas būtībā ražoti no viena un tā paša oriģināla un ko laidis klajā viens un tas pats izdevējs/izplatītājs vai viena un tā pati izdevēju/izplatītāju grupa.

4.4.4. Izdošanas/izplatīšanas vieta

Manifestācijas izdošanas/izplatīšanas vieta ir pilsēta vai cita apdzīvota vieta, kas *manifestācijā* minēta saistībā ar izdevēja/izplatītāja vārdu. Izdošanas vietas nosaukumā var būt pavalsts, novada, teritorijas un/vai valsts nosaukums, vai cits vietvārds. *Manifestācija* var būt saistīta ar vienu vai vairākām izdošanas vai izplatīšanas vietām.

4.4.5. Izdevējs/izplatītājs

Manifestācijas izdevējs/izplatītājs ir persona, personu grupa vai organizācija, kas *manifestācijā* minēta kā atbildīgā par tās izdošanu, izplatīšanu, klajā laišanu vai publiskošanu. *Manifestācijai* var būt viens vai vairāki izdevēji/izplatītāji.

4.4.6. Izdošanas/izplatīšanas datējums

Manifestācijas izdošanas/izplatīšanas datējums (parasti gads) ir datējums, kad *manifestācija* tikusi publiskota. Tas var būt viens izdošanas vai publiskošanas datējums (gads), vai vairāki (piemēram, seriālizdevuma izlaides gadījumā). Ja trūkst datējuma apzīmējuma, kas varētu būt izdošanas vai publiskošanas datējums, par tā aizvietotāju var kalpot autortiesību fiksēšanas, iespiešanas vai izgatavošanas datējums.

4.4.7. Ražotājs/izgatavotājs

Manifestācijas ražotājs/izgatavotājs ir persona, personu grupa vai organizācija, kas *manifestācijā* minēta par atbildīgo *manifestācijas* izgatavošanā vai ražošanā. *Manifestācijai* var būt viens vai vairāki ražotāji/izgatavotāji.

4.4.8. Sērijas ziņas

Sērijas ziņas ir vārds, vārdkopa vai rakstzīmju grupa, kas rodama *manifestācijā*, un uzrāda sēriju, pie kuras *manifestācija* pieder. Sērijas ziņas var sastāvēt no numura, kas apzīmē *manifestācijas* secīgo vietu šajā sērijā. *Manifestācijā* var būt uzrādīta viena vai vairākas sērijas un/vai apakšsērijas.

4.4.9. Nesēja forma

Nesēja forma ir konkrētā materiāla klase, pie kuras pieder fiziskais nesējs (piemēram, skaņu kasete, videodisks, mikrofilmu kasetne, transparents u.tml.). *Manifestācijām* ar vairākām fiziskām sastāvdaļām var būt vairākas formas (piemēram, kinolente ar bukletu pielikumā, atsevišķs audiodisks ar skaņu celiņu filmam u.tml.).

4.4.10. Nesēja apjoms

Nesēja apjoms ir to fizisko vienību skaits, kas veido nesēju (piemēram, lokšņu, disku, spoļu skaits u.tml.).

4.4.11. Fiziskā nesējvide

Fiziskā nesējvide ir materiāla veids, no kā izgatavots fiziskais nesējs (piemēram, papīrs, koks, plastmasa, metāls u.tml.). Fiziskajā nesējā bez pamatmateriāla var ietilpt arī citi materiāli, kas lietoti papildus pamatmateriālam (piemēram, eļļas krāsa audeklam, ķīmiskā emulsija filmam u.tml.). *Manifestācijai* ar vairākām fiziskām sastāvdaļām katra sastāvdaļa var būt darināta no atšķirīga materiāla veida.

4.4.12. Tveršanas veids

Tveršanas veids ir metode notācijas, skaņas vai attēlu ierakstīšanai *manifestācijas* producēšanas procesā (piemēram, analogā, akustiskā, elektriskā, digitālā, optiskā u.tml.).

4.4.13. Nesēja izmēri

Nesēja izmēri ir *manifestācijas* fizisko sastāvdaļu izmēri un/vai ietveres izmēri. Izmēriem pieskaitāms: augstums (piemēram, 18 cm augsts iesiets sējums), platums (piemēram, 8 mm plata filma), augstums x platums (piemēram, 5 x 5 cm diapozitīvs), augstums x platums x dziļums (piemēram, 9 x 30 x 20 cm modelis), diametrs (piemēram, 30 cm disks).

4.4.14. Manifestācijas identifikators

Manifestācijas identifikators ir numurs vai kods, kas unikāli piesaistīts šai *manifestācijai* un kalpo, lai to atšķirtu no visām citām *manifestācijām*. *Manifestācijai* var būt viens vai vairāki identifikatori. Identifikatorus var piešķirt starptautiskā numerācijas vai kodēšanas sistēmā (piemēram, *ISBN* u.c.), nacionālā sistēmā (kā depoziķsemplāra numurs), tos patstāvīgi var piešķirt arī *manifestācijas* izdevējs vai izplatītājs (piemēram, valdības publikācijas numurs, mūzikas izdevēju piešķirtais numurs, dokumentu izplatīšanas centra inventārnumurs u.tml.). Identifikatoru *manifestācijai* var piešķirt arī bibliogrāfs, muzikologs u.tml.). *Manifestācijas* identifikators var sastāvēt gan no numeratīvām, gan tekstuālām vai kodētām sastāvdaļām, kas identificē sistēmu, kuras ietvaros šis identifikators piešķirts, un identificēt institūciju vai personu, kas to piešķīrusi, — tā, lai veidotos tikai šai *manifestācijai* unikāls identifikators.

4.4.15. Komplektēšanas/pieejas autorizācijas avots

Manifestācijai kā komplektēšanas avots vai pieejas autorizācija kalpo izdevēja vai izplatītāja vārds, kas tajā uzrādīts kā avots, no kura šo *manifestāciju* var iegādāties vai ar kura palīdzību veicama pieejas autorizācija. Parasti komplektēšanas/pieejas autorizācijas avotā būs minēta arī izdevēja vai izplatītāja adrese u.tml. *Manifestācijai* var būt arī vairāki komplektēšanas avoti.

4.4.16. Pieejamības nosacījumi

Pieejamības nosacījumi ir *manifestācijā* uzrādītie nosacījumi, kurus izpildot, piegādātājs (piemēram, komplektēšanas/pieejas autorizācijas avots) parasti dod iespēju *manifestācijai* piekļūt (piemēram, brīvpieēja kādas biedrības biedriem), vai arī cena, par kādu *manifestācija* tiek pārdota.

4.4.17. Manifestācijas pieejamības ierobežojumi

Pieejamības ierobežojumi ierobežo piekļuvi un *manifestācijas* izmantošanu. Pieejamības ierobežojumus var noteikt saskaņā ar autortiesībām, bet tie var arī pārsniegt autortiesību turētājiem likumīgi garantētās tiesības.

4.4.18. Burtveidols (iespiestai grāmatai)

Burtveidols ir burtu stils (piemēram, *Baskerville, Times New Roman* u.tml.).

4.4.19. Burtu izmērs (iespiestai grāmatai)

Burtu izmērs ir to lielums iespiestā grāmatā (piemēram, 10 punkti u.tml.).

4.4.20. Lapu numerācija (rokspiedes grāmatai)

Lapu numerācija rokspiedes grāmatai atspoguļo iespiedloksnes locījumu skaitu, lai iegūtu lapu salikumu (piemēram, iespiedloksne locīta uz pusēm, lai iegūtu kvartformāta loksnes, locīta trīs reizes, lai iegūtu astotdaļloksnes u.tml.).

4.4.21. Lappušu komplektācija (rokspiedes grāmatai)

Lappušu komplektācija atspoguļo grāmatas salikšanas secību, kas norādīta ar signatūrām uz katra lokšņu salikuma (piemēram, četriem lokšņu salikumiem ir signatūras no A līdz D).

4.4.22. Publikācijas statuss (seriālizdevumam)

Publicēšanas statuss *manifestācijai*, kas publicēta kā seriālizdevums, ir šī seriālizdevuma statuss attiecībā uz turpināšanos (piemēram, vai to turpina publicēt, vai publicēšana pārtraukta).

4.4.23. Numerācija (seriālizdevumam)

Numerācija *manifestācijai*, ko izdod kā seriālizdevumu, ir sējumu/laidienu u.tml. apzīmējumi un/vai datējumi, kas ir uzrādīti *manifestācijā*. Numerācija var sastāvēt no cipariem, burtiem un/vai datējuma (piemēram, 1. sējums, 1. numurs (1971. gada janvāris)).

4.4.24. Atskaņošanas ātrums (skaņu ierakstam)

Atskaņošanas ātrums skaņu ierakstam ir ātrums, kādā jāatskaņo uz nesēja ierakstītais ieraksts, lai iegūtu vēlamu skaņu (piemēram, 33 1/3 apgr./min, 19 cm/s u.tml.).

4.4.25. Celiņa platums (skaņu ierakstam)

Celiņa platums rāda, cik skaņu celiņu ir diskā vai veltnī uz katru collu (piemēram, mikrorievains, t.i., 200 rievās uz collu).

4.4.26. Ieskaņošanas veids (skaņu ierakstam)

Ieskaņošanas veids ir virziens, kādā skaņu celiņi iegriezti diskā vai veltnī (piemēram, laterāls, vertikāls u.tml.).

4.4.27. Lentes konfigurācija (skaņu ierakstam)

Lentes konfigurācija ir celiņu skaits skaņu lentē (piemēram, 8 celiņu lente, 12 celiņu lente).

4.4.28. Skaņas veids (skaņu ierakstam)

Skaņas veids atspoguļo skaņu kanālu skaitu, kas lietoti ierakstam (piemēram, monofoniskais skaņu ieraksts, stereofoniskais, kvadrofoniskais ieraksts u.tml.).

4.4.29. Atskaņošanas veida īpašais raksturojums (skaņu ierakstam)

Atskaņošanas veida īpašais raksturojums ir stabilizēšanas sistēma, trokšņu slāpēšanas sistēma u.tml., ko izmanto ierakstīšanas laikā (piemēram, *NAB*, *DBX*, *Dolby* u.tml.).

4.4.30. Krāsa (attēlam)

Tā ir krāsa(as), tonis(ņi) u.tml. (balto un melno ieskaitot), ko izmanto attēlu producēšanā.

4.4.31. Samazinājums (mikroformai)

Samazinājums ir pakāpe, līdz kādai mikrofilmēšanas procesā samazināts attēls vai teksts (piemēram, 42x u.tml.). Samazinājumu var uzrādīt arī kā diapazonu (piemēram, ļoti lielu samazinājumu parāda kā samazinājumu diapazonā no 61x līdz 90x).

4.4.32. Polaritāte (mikroformai vai vizuālai projekcijai)

Polaritāte ir krāsu un toņu attiecība attēlā uz filmas pret filmētā objekta reālajām krāsām un toņiem. Ja krāsas un toņi attēlā uz filmas tieši atspoguļo filmētā objekta krāsas un toņus, polaritāte ir pozitīva. Ja tie uz filmas ir apgriezti pretēji, polaritāte ir negatīva. *Manifestācijā*, kas sastāv no vairākiem attēliem, var būt jaukta tipa polaritāte.

4.4.33. Paaudze (mikroformai vai vizuālai projekcijai)

Paaudze atspoguļo, cik reižu filmas attēls pārņests no viena nesēja citā (piemēram, 1. — kontroluzņēmums, 2. — kontroliespiedums, 3. — darba eksemplārs u.tml.).

4.4.34. Attēlošanas formāts (vizuālai projekcijai)

Attēlošanas formāts ir formāts, ko lieto projicētā attēla producēšanai (piemēram, platekrāns, *Beta*, *VHS* u.tml.).

4.4.35. Sistēmas prasības (elektroniskajam resursam)

Sistēmas prasības elektroniskajam resursam ietver prasības: aparatūrai (piemēram, mašīnas ražotājs un modelis, *RAM* kapacitāte u.tml.), programmatūrai (piemēram, operētājsistēmas, programmēšanas valodas, atbalstprogrammatūra u.tml.), kā arī

periferāliem (monitori, printeri, peles u.tml.).

4.4.36. Datnes raksturojums (elektroniskajam resursam)

Datni raksturo standarti un shēmas, ko lieto datņu kodēšanai (piemēram, *ASCII*, *SGML*, u.tml.), datņu fiziskie raksturlielumi (piemēram, ierakstīšanas blīvums, paritāte, sablokošana u.tml.) un citas raksturīgas pazīmes, kas attiecas uz datnes apstrādes veidu.

4.4.37. Pieejas veids (attālas pieejas elektroniskajam resursam)

Pieejas veids ir līdzekļi, ar ko piekļūt attālas pieejas elektroniskajam resursam (piemēram, internets, globālais tīmeklis u.tml.).

4.4.38. Pieejas adrese (attālas pieejas elektroniskajam resursam)

Pieejas adrese ir burtu un ciparu kods (piemēram, vietnādis *URL*, ko lieto, lai nodrošinātu attālo pieeju elektroniskajam resursam).

4.5. Vienības atribūti

Šajā pētījumā *vienībai* ir definēti šādi loģiskie atribūti:

- vienības* identifikators
- identifikācijas pazīme
- vienības* izcelsme
- ieraksti/atzīmes
- izstāžu vēsture
- vienības* stāvoklis
- saglabāšanas vēsture
- plānotā saglabāšana
- vienības* pieejamības ierobežojumi

4.5.1. Vienības identifikators

Vienības identifikators ir numurs vai kods, kas unikāli piesaistīts šai *vienībai* un kalpo, lai atšķirtu šo *vienību* no visām citām *vienībām* konkrētajā krājumā un/vai institūcijā (piemēram, izsaukuma numurs, piekļuves numurs, svītrkods u.tml.). Parasti numuru piešķir institūcija, kuras krājumā *vienība* atrodas. *Vienības* identifikatorā var būt iekļauts vārds vai kods, kas identificē institūciju vai krātuvi, kur *vienība* glabājas, kā arī vārdu vai kodu, kas identificē atsevišķu kolekciju vai institūcijas apakšvienību (piemēram, reto grāmatu kolekcija, nozares bibliotēka u.tml.).

4.5.2. Identifikācijas pazīme

Identifikācijas pazīme ir identifikators, kas izveidots, kombinējot rakstzīmju grupas, kas pārrakstītas no iespīestās *vienības* noteiktām lappusēm. Šo tehniku galvenokārt izmanto, lai parādītu atšķirības starp seniespiedumu atsevišķiem eksemplāriem.

Identifikācijas pazīmes konstruēšanai ir dažādas formulas (piemēram, Parīzes Vēsturisko tekstu pētniecības institūta (*Institut de Recherche et d'Histoire des Textes*) konstruētais *Fingerprints = Empreintes = Impronte*).

4.5.3. Vienības izcelsme

Vienības izcelsme ir ieraksts par šīs *vienības* iepriekšējo īpašnieku vai atrašanos pārraudzībā.

4.5.4. Ieraksti/atzīmes

Pie *vienības* ierakstiem pieskaitāmi jebkuri paraksti, numerācija, anotācijas u.tml., ko šai *vienībai* unikāli piešķīris mākslinieks, izgatavotājs, īpašnieks u.tml.

4.5.5. Izstāžu vēsture

Izstāžu vēsture ir ieraksts par *vienības* publisku izstādīšanu, ieskaitot datumus, vietas u.tml.

4.5.6. Vienības stāvoklis

Vienības stāvoklis ir fiziskais stāvoklis, galvenokārt jebkuras atšķirības starp *vienības* pašreizējo fizisko stāvokli un *manifestācijas* stāvokli, kuru tā pārstāv (piemēram, trūkstošas lappuses, ilustrācijas atsevišķās lapās u.tml.). Stāvoklis var atspoguļot arī fiziskā stāvokļa citus aspektus (piemēram, materiāla trauslums, izbalējuši attēli u.tml.).

4.5.7. Saglabāšanas vēsture

Vienības saglabāšanas vēsture ir ieraksts par to, kādu apstrādi *vienība* saņēmusi (piemēram, atskābināšana, restaurācija u.tml.). Saglabāšanas vēsturē var būt arī detalizētākās ziņas par apstrādes procesu (piemēram, izmantotie ķīmiskie šķīdumi, lietotā metode u.tml.), arī datējums, kad notikusi apstrāde u.tml.

4.5.8. Plānotā saglabāšana

Vienības plānotā saglabāšana ir plāns tās apstrādei nākotnē (piemēram, slapjā ķīmiskā tīrīšana). Pie plānotās apstrādes pieder arī detalizētāks tās apraksts un paredzamais apstrādes laiks.

4.5.9. Vienības pieejamības ierobežojumi

Vienības pieejamības ierobežojumi ir jebkuri ierobežojumi tam fiziski piekļūt (piemēram, lietošana ierobežota līdz uzraudzītai izmantošanai uz vietas u.tml.).

4.6. Personas atribūti

Šajā pētījumā *personai* ir definēti šādi loģiskie atribūti:

personas personvārds
personas dzīves dati
personas tituls
citi ar *personu* saistīti apzīmējumi

4.6.1. Personas personvārds

Personas personvārds ir vārds, rakstzīme vai vārdu un/vai rakstzīmju kopa, ar kuru šī persona pazīstama (piemēram, Donalds Horns (*Donald Horne*), A.A. Milns (*A.A. Milne*), Elerijs Kvīns (*Ellery Queen*) u.tml.). Personvārdā var ietilpt viens vai vairāki priekšvārdi (vai piedēvēti vārdi), no tēva vai mātes vārda atvasināti personvārdi, ģimenes vārdi (vai uzvārdi), iesaukas, dinastiju vārdi u.tml. Persona var būt pazīstama ar vairākiem personvārdiem vai viena personvārda vairākām formām. Parasti bibliogrāfijas institūcija izvēlas vienu no šiem personvārdiem kā aprakstgalvas unificēto formu, lai *personu* nosaucot un veidojot atsauces uz to, saglabātu konsekveni. Pārējos personvārdus vai personvārdu formas var uzskatīt par personvārda variantiem. Atsevišķos gadījumos bibliogrāfijas institūcija var ieviest *personai* vairākas unificētās aprakstgalvas (piemēram, gadījumos, ja šī persona lieto vairākus pseidonīmus, vai arī publicējas gan kā oficiāla amatpersona, gan kā privātpersona).

4.6.2. Personas dzīves dati

Personas dzīves dati var būt precīzs vai aptuvenš dzimšanas laiks un/vai miršanas laiks, vai arī datējums, kad šī persona aktīvi darbojusies izraudzītajā jomā.

4.6.3. Personas tituls

Personas tituls ir vārds vai vārdkopa, kas norāda šīs personas dienesta pakāpi, amatu, piederību aristokrātijai, apbalvojumus u.tml. (piemēram, majors, premjerministrs, hercogs u.tml.). Tā var būt arī uzrunas forma (piemēram, kungs, kundze u.tml.).

4.6.4. Citi ar personu saistīti apzīmējumi

Ar personu saistīts apzīmējums var būt skaitļa vārds, vārds vai abreviatūra, kas apzīmē pēctecību ģimenē vai dinastijā (piemēram, III, juniors u.tml.). Tas var būt arī šai personai piedēvēts epitets vai cits vārds vai vārdkopa (piemēram, Drosmīgais, profesionāls inženieris u.tml.).

4.7. Institūcijas atribūti

Šajā pētījumā *institūcijai* ir definēti šādi loģiskie atribūti:

institūcijas nosaukums
ar *institūcijas* nosaukumu saistīts numurs
ar *institūciju* saistīta vieta
ar *institūciju* saistīts datējums
ar *institūciju* saistīti citi apzīmējumi

4.7.1. Institūcijas nosaukums

Institūcijas nosaukums ir vārds, vārdkopa, rakstzīme vai vārdu un/vai rakstzīmju kopa, ar kādu šī institūcija pazīstama (piemēram, Karaliskā aeronautikas biedrība, *IBM*, *Séminaire européen sur la recherche en éducation*, *Friedrich Witte* u.tml.). *Institūcija* var būt pazīstama arī ar vairākiem nosaukumiem vai viena nosaukuma vairākām formām. Parasti bibliogrāfijas institūcija izvēlas vienu no šiem nosaukumiem kā unificēto aprakstgalvu, lai *institūciju* nosaucot un veidojot norādes uz to, saglabātu konsekveni. Pārējos nosaukumus vai nosaukuma formas var aplūkot kā *institūcijas* nosaukuma variantus. Atsevišķos gadījumos bibliogrāfijas institūcija var ieviest *institūcijai* vairākas unificētās aprakstgalvas (piemēram, gadījumos, ja dažādos laika posmos *institūcija* bijusi pazīstama ar dažādiem nosaukumiem).

4.7.2. Ar institūcijas nosaukumu saistīts numurs

Ar *institūcijas* nosaukumu saistīts numurs ir skaitliskais apzīmējums, kas norāda sanāksmju, konferenču, izstāžu, gadatirgu u.tml. kārtas numuru attiecībā pret citām radniecīgām sanāksmēm, konferencēm, izstādēm, gadatirgiem u.tml. Tas var būt arī jebkurš cits skaitliskais apzīmējums, kas saistīts ar *institūciju*.

4.7.3. Ar institūciju saistīta vieta

Ar *institūciju* saistīta vieta var būt pilsēta vai cits vietas apzīmējums, kur notikusi sanāksme, konference, izstāde, gadatirgus u.tml., vai vieta, ar ko institūcija saistīta kādā citādā veidā (piemēram, Losandželosa, Bretonvudsa, Oksfordas universitāte u.tml.). Vieta var ietvert novada, teritorijas, un/vai valsts nosaukumu, kā arī konkrētās vietas apzīmējumu.

4.7.4. Ar institūciju saistīts datējums

Ar *institūciju* saistīts datējums var būt datums vai vairāki datumi, kad notikusi sanāksme, konference, izstāde, gadatirgus u.tml., vai jebkurš cits ar *institūciju* saistīts datējums (piemēram, organizāciju apvienošanās datējums).

4.7.5. Ar institūciju saistīti citi apzīmējumi

Ar *institūcijas* nosaukumu saistīts apzīmējums ir vārds, vārdkopa vai abreviatūra, kas norāda uz *institūcijas* apvienošanas vai juridisko statusu (piemēram, *Inc.*, SIA u.tml.). Tas var būt arī jebkurš cits apzīmējums, kas kalpo, lai *institūciju* atšķirtu no citām *institūcijām*, *personām* u.tml. (piemēram, firma, mūzikas grupa u.tml.).

4.8. Jēdziena atribūti

Šajā pētījumā *jēdzienam* ir definēti šādi loģiskie atribūti:

jēdziena termins

4.8.1. Jēdziena termins

Jēdziena termins ir vārds, vārdkopa vai rakstzīmju kopa, ko lieto, lai nosauktu vai apzīmētu *jēdzienu* (piemēram, ekonomika, eksistenciālisms, radioaktivitāte u.tml.). *Jēdzienu* var apzīmēt ar vairākiem terminiem vai ar viena termina vairākiem variantiem. Bibliogrāfijas institūcija parasti izvēlas vienu no terminiem par unificēto aprakstgalvu, lai, nosaucot vai veidojot atsauces uz *jēdzienu*, saglabātu konsekveni. Pārējos terminus var uzlūkot kā *jēdziena* termina variantus.

4.9. Objekta atribūti

Šajā pētījumā *objektam* ir definēti šādi loģiskie atribūti:

objekta termins

4.9.1. Objekta termins

Objekta termins ir vārds, vārdkopa vai rakstzīmju kopa, ko lieto, lai nosauktu vai apzīmētu *objektu* (piemēram, ēka, kuģis u.tml.). *Objektu* var apzīmēt ar vairākiem terminiem vai viena termina vairākām formām. Bibliogrāfijas institūcija parasti izvēlas vienu no terminiem par unificēto aprakstgalvu, lai, nosaucot *objektu* vai atsaucoties uz to, saglabātu konsekveni. Pārējos terminus vai termina variantus var uzlūkot kā *objekta* termina variantus.

4.10. Notikuma atribūti

Šajā pētījumā *notikumam* ir definēti šādi loģiskie atribūti:

Notikuma termins

4.10.1. Notikuma termins

Notikuma termins ir vārds, vārdkopa vai rakstzīmju kopa, ko lieto, lai *notikumu* nosauktu vai apzīmētu (piemēram, Kauja pie Heistingsas, *Tour de France* u.tml.). *Notikumam* var būt vairāki termini vai termina vairākas formas. Parasti bibliogrāfijas institūcija izvēlas vienu no terminiem par unificēto aprakstgalvu, lai nosaucot *notikumu* vai atsaucoties uz to, saglabātu konsekveni. Pārējos terminus vai termina variantus var uzlūkot kā *notikuma* termina variantus.

4.11. Vietas atribūti

Šajā pētījumā *vietai* ir definēti šādi loģiskie atribūti:

vietas termins

4.11.1. Vietas termins

Vietas termins ir vārds, vārdkopa vai rakstzīmju kopa, ko lieto, lai *vietu* nosauktu vai apzīmētu (piemēram, Londona, Sv. Labrenča upe u.tml.). *Vietai* var būt vairāki termini vai termina vairākas formas. Parasti bibliogrāfijas institūcija izvēlas vienu no terminiem par unificēto aprakstgalvu, lai nosaucot *vietu* vai atsaucoties uz to, saglabātu konsekveni. Pārējos terminus vai termina variantus var uzlūkot kā *vietas* termina variantus.

5. ATTIECĪBAS

5.1. Bibliogrāfiskās attiecības modeļa kontekstā

Intelektuālo un mākslas entītiju radītāji un publicētāji lieto dažādus terminus, lai parādītu šo entītiju savstarpējās attiecības. Publikācijās un citos materiālos bieži sastopami termini „izdevums” un „versija”. Tāpat sastopamas ziņas „balstīts uz ...” vai „tulkots no ...”. Daudzos gadījumos šie termini vai ziņas ir signāls katalogizētājam, ka attiecības ir jāatspoguļo bibliogrāfiskajā ierakstā. Analizējot bibliogrāfiskās attiecības un sākumpunktā balstoties uz bieži lietotiem terminiem, ir problēma, ka šādi termini nav skaidri definēti, tiem nav arī vienveida pielietojuma. Šajā pētījumā attiecības pētītas modelī definēto *entītiju* kontekstā, t.i., tās īpaši analizētas kā attiecības, kas darbojas starp *darbiem*, starp *izteiksmēm*, starp *manifestāciju* un *vienību* u.tml.

Šī modeļa kontekstā attiecības kalpo, lai iezīmētu saiti starp entītijām, tā palīdzot lietotājam „navigēt” bibliogrāfiskajā rādītājā, katalogā vai bibliogrāfiskajā datu bāzē. Lietotājs parasti formulē meklēšanas pieprasījumu ar viena vai vairāku meklējamās entītijas atribūtu palīdzību, un ar atribūtu palīdzību viņš meklēto entītiju arī atrod. Bibliogrāfiskajā ierakstā atspoguļotās attiecības sniedz papildinformāciju, kas palīdz lietotājam veidot sakarības starp atrasto entītiju un citām tai radniecīgām entītijām.

Attiecības bibliogrāfiskajos ierakstos var atspoguļot vairākos veidos. Dažas attiecības, kas attēlotas 3. nodaļas entītiju attiecību diagrammās (no 3.1. līdz 3.3. att.), bieži atspoguļo, vienkārši savienojot vienā ierakstā vienas entītijas atribūtus ar tai radniecīgās entītijas atribūtiem. Piemēram, parasti aprakstā tiks apvienoti kādas *manifestācijas* atribūti ar tās *izteiksmes* atribūtiem, kas iemiesota šajā *manifestācijā* un ar tā *darba* atribūtiem, kurš realizēts šajā *izteiksmē*. Bieži vien attiecības atspoguļo tieši, pievienojot ierakstam aprakstgalvu, kas identificē radniecīgo entītiju. Piemēram, parasti tieši atspoguļo *darba* attiecības ar *personu* vai *institūciju*, ieraksta pielikumā uzrādot aprakstgalvu, kas identificē par darbu atbildīgo *personu* vai *institūciju*. Dažkārt attiecības atspoguļo, uzrādot pamīšus vienas entītijas atribūtus ar tai radniecīgu entītiju atribūtiem (piemēram, vairāklīmeņu aprakstā, kur apraksta gan pašu entītiju, gan arī tās sastāvdaļas kā atsevišķas entītijas). Bieži vien attiecības parāda tieši ar piezīmi vai izmantojot citu tamlīdzīgu veidu, kur norāda ne tikai entītijas attiecības ar citām entītijām, bet parāda arī šo attiecību raksturu (piemēram, „Tulkots no 1891. gada angļu valodas izdevuma”).

Svarīgi atcerēties, ka šī pētījuma ietvaros attiecības nedarbojas, kamēr katra entītija šajās attiecībās nav nešaubīgi identificēta. Piemēram, vārdkopa „pēc Henrika Ibsena lugas motīviem” nešaubīgi nenosaka viena *darba* attiecības ar otru *darbu*. Lietojot formulējumu „pēc Henrika Ibsena lugas *Spoki* motīviem”, attiecības starp darbiem tiek noteiktas.

Svarīgi arī atzīmēt, ka entītiju un attiecību modelī attiecības var attēlot gan tādā līmenī, kādā tās darbojas, gan arī vispārīgākā līmenī, ja precīzas attiecības grūti noteikt. Piemēram, Džoisa darbam *Finnegans Wake* atbilstība patiesībā būtu jābalsta uz viena

atsevišķa teksta (piemēram, *izteiksmes*) vienu atsevišķu iemiesojumu (piemēram, *manifestāciju*). Tas nav iespējams, ja nav precīzi zināms pamatteksta izdevums. Šajā gadījumā attiecības var noteikt tikai, balstoties uz saskaņu ar *Finnegans Wake* (t.i., *darbu*). Tāpēc šajā modelī pastāv izvēles iespēja zināmus attiecību veidus izteikt vienā vai divos līmeņos.

Turpinājumā aprakstītas modelī izmantotās attiecības un to darbība.

No 5.2. līdz 5.2.3. sadaļai aprakstītas loģiskās attiecības starp tiem entītiju veidiem, kas attēloti 3. nodaļas augsta līmeņa entītiju un attiecību diagrammās (no 3.1. līdz 3.3. att.). Entītiju un attiecību diagrammās šīs attiecības attēlotas, lai vispārinātā līmenī vienkārši parādītu, kā entītijas ir savstarpēji saistītas (piemēram, kā *darbi* saistīti ar *izteiksmēm*, kā tie saistīti ar *personām* un *institūcijām*, kā tie saistīti ar *jēdzieniem*, *objektiem*, *notikumiem* u.tml.; arī kā *izteiksmes* saistītas ar *manifestācijām* un kā tās saistītas ar *personām* un *institūcijām* utt.). Konkrētākā līmenī tās pašas attiecības izmanto, lai parādītu attiecības starp konkrētu *izteiksmi* un *darbu*, kuru tā realizē, vai arī lai parādītu attiecības starp konkrētu *manifestāciju* un *izteiksmi*, ko tā iemieso u.tml.

No 5.3. līdz 5.3.6.1. sadaļai aprakstīts vēl viens attiecību kopums attiecībā uz četrām galvenajām entītijām (*darbu*, *izteiksmi*, *manifestāciju* un *vienību*). Attiecības darbojas īpašā veidā starp īpaši noteiktiem entītiju veidiem (piemēram, starp diviem *darbiem*, starp viena *darba* divām *izteiksmēm*, starp divu dažādu *darbu izteiksmēm* u.tml.).

5.2. Augsta līmeņa diagrammās attēlotās attiecības

Entītiju saistības diagrammas 3. nodaļā (no 3.1. līdz 3.3. att.) parāda loģiskās attiecības starp entītijām šī modeļa augstākajā vispārinājuma līmenī. Diagrammās attēlotās attiecības parāda, kā dažādu veidu entītijas loģiskā līmenī šajā modelī ir savā starpā saistītas (piemēram, kā *darbi* saistīti ar *izteiksmēm*, kā tie saistīti ar *personām* un *institūcijām* u.tml.). Piemēram, apzīmējums „realizēts”, kas saista *darbu* un *izteiksmi*, vispārīgā veidā parāda, ka *darbs* ticis realizēts *izteiksmē*.

Kā minēts 3. nodaļā (no 3.1.1. līdz 3.1.3. sadaļai), šajā modelī entītijas dalās trīs grupās. Pirmajā, primārajā grupā ietilpst intelektuālo un māksliniecisko procesu rezultāti: *darbi*, *izteiksmes*, *manifestācijas* un *vienības*. Otrajā grupā ietilpst par intelektuālo un māksliniecisko saturu un par producēšanu un izplatīšanu vai citādu aizbildniecību atbildīgās entītijas: *personas* un *institūcijas*. Trešā grupa ir papildu entītiju kopa. Šīs entītijas kopā ar pirmās un otrās grupas entītijām var kalpot kā darba priekšmets, — tie ir *jēdzieni*, *objekti*, *notikumi* un *vietas*.

5.2.1. Attiecības starp darbu, izteiksmi, manifestāciju un vienību

Entītiju un attiecību modelī centrālās ir attiecības, kas attēlotas 3.1. attēlā un kas saista *darbu* ar *izteiksmi*, *izteiksmi* ar *manifestāciju* un *manifestāciju* ar *vienību*. Katras no trim primārajām attiecībām (piemēram, *darba* un *izteiksmes* attiecības „realizēts”, *izteiksmes* un *manifestācijas* attiecības „iemiesots”, *manifestācijas* un *vienības* attiecības „pārstāvēts”) ir unikālas un modelī darbojas tikai vienā entītiju pāri. Visos trīs gadījumos saistībā atspoguļotās attiecības ir būtiskas, nesaraujami saistītas ar to entītiju definīcijām, kas iekļaujas šajās attiecībās.

Pirmā no šīm attiecībām rāda, ka *darbs* „realizēts” *izteiksmē*. No otras puses, tās rāda, ka *izteiksme* ir *darba* „realizācijas” rezultāts, un, ka *izteiksme* ir definēta kā entīcija (tā ir „*darba* ... intelektuālā vai mākslinieciskā realizācija”). *Darba* un *izteiksmes* loģiskā saistība tādā veidā, kā tā šajā modelī atspoguļota ar attiecību saites palīdzību, kalpo par pamatu *darba*, kas reprezentēts atsevišķā *izteiksmē*, identifikācijai, kā arī nodrošina, ka visas *darba izteiksmes* ir saistītas ar šo *darbu*. Attiecības starp *darbu* un dažādām tā *izteiksmēm* netieši kalpo arī, lai tās varētu radnieciski saistīt.

Piemērs

- **d₁** Charles Dickens *A Christmas carol*
  - **i₁** autora oriģinālais angļu teksts
  - **i₂** V.A. Venkatachari tulkojums tamilu valodā
  - ....

Līdzīgi attiecības, kas savieno *izteiksmi* ar *manifestāciju*, rāda, ka *izteiksme* „iemiesota” *manifestācijā*. No otras puses, tās rāda, ka *manifestācija* ir *izteiksmes* iemiesojums, kā arī atspoguļo *manifestācijas* definīciju („*izteiksmes* ... fiziskais iemiesojums”). Šajā gadījumā loģiskā saistība kalpo par pamatu gan tā *darba izteiksmes* identificēšanai, kas iemiesota atsevišķā *manifestācijā*, gan arī nodrošina to, ka vienas un tās pašas *izteiksmes* dažādās *manifestācijas* ir atgriezeniski saistītas ar šo *izteiksmi*. Attiecības starp *izteiksmi* un tās dažādajām *manifestācijām* netieši kalpo arī, lai varētu radnieciski saistīt vienas *izteiksmes* dažādās *manifestācijas*.

Piemērs

- **d₁** J.S. Bach *Goldberg variations*
  - **i₁** Glen Gould atskaņojums, ierakstīts 1981. gadā
    - **m₁** CBS ierakstu studijas 1982. gada ieraksts 33 1/3 apgr./ min skaņu platē
    - **m₂** Sony atkārtots izdevums kompaktdiskā 1993. gadā

Tas pats attiecas uz attiecībām „pārstāvēts”, kas saista *manifestāciju* ar *vienību*. Arī tās ir unikālas attiecības, kas nesaraucjami saistītas ar *vienības* definīciju (*vienība* ir „viens *manifestācijas* eksemplārs”). Loģiskā saistība kalpo kā pamats gan, lai identificētu *manifestāciju*, kas ir pārstāvēta atsevišķā *vienībā*, gan arī, lai nodrošinātu to, ka vienas *manifestācijas* visi eksemplāri (t.i., *vienības*) ir saistītas ar šo konkrēto *manifestāciju*. Attiecības starp *manifestāciju* un dažādajām tās *vienībām*, kas pārstāv šo *manifestāciju*, netieši kalpo arī, lai varētu radnieciski saistīt vienas *manifestācijas* dažādos eksemplārus (t.i., *vienības*).

Piemērs

- **d₁** *Lost treasures of the world*
  - **i₁** interaktīvais elektroniskais resurss
    - **m₁** Follgard CD-Visions 1994. gadā izdotais elektroniskais optiskais disks
      - **v₁** pirmais eksemplārs Calgary Public Library krājumā
      - **v₂** otrais eksemplārs Calgary Public Library krājumā

Jāatzīmē, ka, lai gan *darba*, *izteiksmes*, *manifestācijas* un *vienības* attiecības ir parādītas entīciju attiecību diagrammā segmentētā veidā, tās darbojas loģiski kā nepārtraukta

virksne. Tas nozīmē, ka *darba* un *izteiksmes* attiecības turpinās līdz attiecībām starp *izteiksmi* un *manifestāciju*, un tālāk šīs abas attiecības atbilstoši turpinās līdz attiecībām starp *manifestāciju* un *vienību*. Tādā veidā, kad izveidotas attiecības starp *izteiksmi* un *manifestāciju*, kas iemieso *izteiksmi*, *manifestācija* vienlaicīgi ir loģiski saistīta arī ar *darbu*, kas realizēts *izteiksmē*, ja šī *izteiksme* ir tikusi saistīta ar *darbu*, ko tā realizējusi.

5.2.2. Attiecības ar personām un institūcijām

Otrās grupas entītijas (*personas* un *institūcijas*) ar pirmo grupu saistītas ar šādiem četriem attiecību veidiem: attiecības „radījis” saista kā *personu*, tā *institūciju* ar *darbu*; attiecības „realizējis” saista tās pašas divas entītijas ar *izteiksmi*; attiecības „izgatavojis” saista tās ar *manifestāciju*; attiecības „pieder” veido saiti ar *vienību*.

Attiecības „radījis” var saistīt *darbu* ar *personu*, kas atbild par *darba* intelektuālā vai mākslinieciskā satura radīšanu. Tā var arī veidot saiti starp *darbu* un *institūciju*, kas atbild par šo *darbu*. Loģiskā saistība starp atsevišķu *darbu* un attiecīgo *personu* vai *institūciju* kalpo par pamatu par *darbu* atbildīgās *personas* vai *institūcijas* identifikācijai, kā arī nodrošina to, ka visiem kādas *personas* vai *institūcijas* darbiem ir sasaiste ar šo *personu* vai *institūciju*.

Piemērs

- **p₁** Edmund Spenser
  - **d₁** *The shepherdes calender*
  - **d₂** *The faerie queen*
  - **d₃** *Astrophel*
  - ....

Attiecības „realizējis” var saistīt *izteiksmi* ar *personu* vai *institūciju*, kas atbildīga par *darba* realizāciju. Pēc funkcijas šīs attiecības ir tādas pašas, kā attiecības „radījis”, bet pēc sava rakstura tās atšķiras no tām attiecībām, kas salīdzina atšķirības starp *darbu* un *izteiksmi* kā entītijām. Par *darba* intelektuālo vai māksliniecisko saturu atbildīgā *persona* vai *institūcija* atbild par šī *darba* koncepciju kā abstraktu entītijū. Par *darba* izteiksmi atbildīgā *persona* vai *institūcija* ir atbildīga par šīs *izteiksmes* intelektuālās vai mākslinieciskās realizācijas specifiku, vai arī par šīs *izteiksmes* izpildījumu. Loģiskā saistība starp *izteiksmi* un tai radniecīgajām *personām* vai *institūcijām* kalpo par pamatu, lai identificētu *personu* vai *institūciju*, kas atbildīga par konkrēto *izteiksmi*. Šī loģiskā saistība nodrošina to, ka visām *izteiksmēm*, ko realizējusi kāda *persona* vai *institūcija*, ir sasaiste ar šo *personu* vai *institūciju*.

Piemērs

- **in₁** The Tallis Scholars
  - **i₁** Allegri *Miserere* atskaņojums 1980. gadā
  - **i₂** Josquin *Missa pange lingua* atskaņojums 1986. gadā
  - **i₃** Lassus *Missa osculetur me* atskaņojums 1989. gadā
  - ....

Attiecības „izgatavojis” var saistīt *manifestāciju* ar *personu* vai *institūciju*, kas atbildīga par *manifestācijas* izdošanu, izplatīšanu vai ražošanu. Loģiskā saistība starp *manifestāciju* un tai radniecīgo *personu* vai *institūciju* kalpo par pamatu, lai identificētu to *personu* vai *institūciju*, kas atbildīga par *manifestācijas* izgatavošanu vai izplatīšanu.

Šīs attiecības nodrošina to, ka visām *manifestācijām*, ko izgatavojusi vai izplatījusi kāda *persona* vai *institūcija*, ir sasaiste ar šo *personu* vai *institūciju*.

Piemērs

- **in₁** Coach House Press
  - **m₁** Coach House Press 1965. gadā izdotā Wayne Clifford *Man in a window*
  - **m₂** Coach House Press 1966. gadā izdotā Joe Rosenblatt *The LSD Leacock*
  - **m₃** Coach House Press 1966. gadā izdotā Henry Beissel *New wings for Icarus*
  - ....

Attiecības „pieder” var saistīt *vienību* ar *personu* vai *institūciju*, kas ir šīs *vienības* īpašnieks vai pārzinis. Loģiskā saistība starp *vienību* un attiecīgo *personu* vai *institūciju* varētu kalpot par pamatu, lai identificētu to *personu* vai *institūciju*, kas ir šīs *vienības* īpašnieks vai pārzinis. Šīs attiecības nodrošina to, ka visām *manifestācijām*, kas pieder konkrētai *personai* vai *institūcijai*, vai kas atrodas kādas *personas* vai *institūcijas* pārziņā, ir sasaiste ar šo *personu* vai *institūciju*.

Piemērs

- **in₁** Princeton University Library
  - **v₁** D.G. Rossetti *Poems „Penkill Proofs”* 1869. gada augusta iespieduma eksemplārs ar autora anotācijām
  - **v₂** D.G. Rossetti *Poems „A Proofs”* 1869. gada septembra iespieduma eksemplārs ar autora anotācijām
  - ....

5.2.3. Priekšmetiskās attiecības

Visu trīs grupu entītijas ir saistītas ar entītiju *darbs* ar priekšmetiskajām attiecībām.

Attiecības „priekšmets ir” parāda, ka jebkura entīcija modelī, ieskaitot arī pašu *darbu*, var būt *darba* priekšmets. Citiem vārdiem, šīs attiecības rāda, ka *darbs* var būt par kādu *jēdzienu*, *objektu*, *notikumu* vai *vietu*. Tas var būt par *personu* vai *institūciju*. Tas var būt arī par *izteiksmi*, *manifestāciju* vai *vienību* un var būt arī par kādu citu *darbu*. Loģiskā saistība starp *darbu* un attiecīgo priekšmeta entītijai kalpo par pamatu šī individuālā *darba* priekšmeta identificēšanai, un reizē arī nodrošina, ka visiem *darbiem*, kam ir radniecība ar doto priekšmetu, ir sasaiste ar šo priekšmetu.

Piemērs

- **j₁** Romantisms
  - **d₁** Morse Peckham *Beyond the Tragic Vision*
  - **d₂** *Romanticism reconsidered* Northrop Frye redakcijā
  - ....

5.3. Citas attiecības starp 1. grupas entītijām

No 5.1. līdz 5.11. tabulai sniegts pārskats par 1. grupas entītijū savstarpējām papildattiecībām, kas nav attēlotas augstākā līmeņa entītijū attiecību 3.1. attēlā. Tās parāda galvenos attiecību veidus, kas pastāv starp viena un tā paša veida entītijām, vai arī starp dažādu veidu entītijām. Šajās tabulās doti konkrētu entītijū veidu piemēri, kas parasti atrodami katrā attiecību veidā, tomēr tie nav visaptveroši. Modelis darbojas konceptuālā līmenī, — tas neietver analīzi tādā līmenī, lai atvieglotu attiecību aprakstu. Konkrētās attiecības ir grupētas loģiskos attiecību veidos, un katrai grupai dots attiecību veida nosaukums. Šī pētījuma pamatuzdevums nav nodrošināt augstākā līmeņa attiecību grupējumu, bet gan aprakstīt entītijū bibliogrāfisko attiecību raksturu, izmantojot vispārpieņemto terminu un kategoriju „dekonstrukciju”, kā arī parādīt, kā darbojas attiecības četru primāro entītijū, jeb entītijū modeļa kontekstā (t.i., *darbs, izteiksme, manifestācija un vienība*).

Tabulas (kā parādīts turpmāk) ir izveidotas, lai kreisās puses slejā parādītu dažādos attiecību veidus, kas darbojas starp katras tabulas nosaukumā norādītajiem entītijū veidiem (šajā gadījumā *manifestāciju* attiecības). Katram attiecību veidam atbilst to attiecību formulējuma pāris, kas izteikts tā, lai šīs attiecības varētu parādīties entītijū attiecību diagrammā. Katra pāra pirmais formulējums apzīmē attiecības, kādas iespējams iezīmēt no pirmās uz otro entītijū; otrais formulējums apzīmē attiecības, kādas iespējams iezīmēt no otrās entītijas uz pirmo. Labās puses slejā uzskaitīti to entītijū veidu piemēri, kas katrā attiecību veidā parasti ieņem sekundārās entītijas vietu.

Manifestāciju attiecības

Attiecību veids	Manifestācija
Reprodukcija tai ir reprodukcija → ← ir reprodukcija no	Reprodukcija Mikroreprodukcija Makroreprodukcija Atkārtots iespiedums Foto-ofseta atkārtots iespiedums Faksimils

Iepriekš sniegtajā tabulā zem attiecību veida ar nosaukumu „*reprodukcija*” pirmais formulējums (tai ir reprodukcija →) parāda attiecības, ko iespējams iezīmēt no pirmās *manifestācijas* uz otro. Šajā gadījumā otrā *manifestācija* parasti ir viens no labās puses slejā uzskaitīto entītijū veidiem (mikroreprodukcija, atkārtots iespiedums, faksimils u.tml.). Attiecību formulējums pretējā virzienā (← ir reprodukcija no) parāda attiecības, kādas var iezīmēt no otrās *manifestācijas* (t.i., no mikroreprodukcijas, atkārtota iespieduma, faksimila u.tml.) uz pirmo (t.i., uz to *manifestāciju*, kas tiek reproducēta). Plašāk izklāstot piemēros doto paskaidrojumu par tiešo attiecību iezīmēšanu starp *darbu, izteiksmi, manifestāciju un vienību* iepriekšējā tabulā, to varētu ilustrēt ar šādu piemēru:

- **m₁** [pirmā *manifestācija*]
tai ir reprodukcija →
← ir reprodukcija no
- **m₂** [otrā *manifestācija*]

Dažās tabulās ir tikai viena piemēru sleja, citās tabulās entītijas ir sadalītas divās kategorijās (piemēram, atkarīgajās un neatkarīgajās) un tām ir divas piemēru slejas. Iemesli piemēru dalījumam apakšgrupās un dažos gadījumos divās kategorijās, kā arī atšķirība starp kategorijām skaidrota nākamajās sadaļās.

5.3.1. Darbu attiecības

5.1. tabulā parādītas *darbu* dažādās attiecības.

Darbu savstarpējo attiecību priekšnoteikums ir divu atšķirīgu *darbu* konstatācija, t.i., viena *darba* intelektuālais vai mākslinieciskais saturs jānovērtē kā pietiekami atšķirīgs no otra *darba* satura, lai to varētu uzskatīt par atsevišķu *darbu*.

Kā parādīts 5.1. tabulā, *darbu* savstarpējām attiecībām ir divas kategorijas: tādas, kas apzīmē saistītos *darbus*, un tādas, kas saista ar autonomiem *darbiem*. Saistītais darbs ir *darbs*, kas tik cieši saistīts ar otru *darbu*, ka tam ir samērā maza vērtība ārpus otrā *darba* konteksta. Autonomais darbs ir tāds darbs, kas neprasa atsaukšanos uz otru *darbu*, ar ko tas ir saistīts; tas ir izmantojams vai saprotams pats par sevi.

5.1. tabulas centrālā sleja „saistītais darbs” parāda dažādus *darbu* veidus, kam ir maza izmantošanas iespēja vai maza nozīme bez atsaukšanās uz citiem, ar tiem saistītiem *darbiem*. Šajā kategorijā ietilpst *darbi*, kuri, lai tiktu saprasti, ir atkarīgi no citiem *darbiem*, piemēram, *darba* rādītāji un alfabētiskie saraksti, kadences u.tml.

Piemērs

- **d₁** Homer *Iliad*
tai ir alfabētisks vārdu saraksts →
← tas ir alfabētisks vārdu saraksts
- **d₂** G.L. Prendergast *A complete concordance to the Iliad of Homer*

5.1. tabulas labās puses slejā „autonomais darbs” parādīti dažādi *darbu* veidi, kuriem ir attiecības ar citu *darbu*, bet kurus var izmantot un saprast bez atsaukšanās uz šo *darbu*. Šajā kategorijā ietilpst autonomi turpinājumi un papildinājumi, kā arī atreferējumi, adaptācijas, dramatisējumi, parodijas u.tml.

Piemērs

- **d₁** W.A. Mozart *Don Giovanni*
tam ir adaptācija →
← ir adaptācija no
- **d₂** Joseph Losey filma *Don Giovanni*

- **d₁** Ordnance Survey map of Wales
     tai ir adaptācija →
     ← ir adaptācija no
- **d₂** Map of administrative areas in Wales

5.1. tabula. Darbu attiecības

Attiecību veids	Saistītais darbs	Autonomais darbs
Turpinājums tam ir turpinājums → ← ir turpinājums	Turpinājums	Turpinājums Sekojošais darbs
Papildinājums tam ir papildinājums → ← ir papildinājums	Rādītājs Alfabētiskais vārdu saraksts Skolotāja rokasgrāmata Glosārijs Papildinājums Pielikums	Papildinājums Pielikums
Pielikums tam ir pielikums → ← ir pielikums	Kadence Librets Horeogrāfija Nepabeigta darba nobeigums	Fona mūzika Tekstam komponēta mūzika Pielikums
Kopsavilkums tam ir kopsavilkums → ← ir kopsavilkums no		Apskats Atreferējums
Adaptācija tai ir adaptācija → ← ir adaptācija no		Adaptācija Parafrāze Brīvs tulkojums Variācija (mūzikā) Harmonizācija (mūzikā) Fantāzija (mūzikā)
Pārveidojums tam ir pārveidojums → ← ir pārveidojums no		Dramatizējums Pārveidojums par romānu Versifikācija Scenārijs
Atdarinājums tam ir atdarinājums → ← ir atdarinājums no		Parodija Atdarinājums Farss

Trīs no attiecību veidiem neiekļaujas viennozīmīgi tikai saistīto vai tikai autonomo attiecību kategorijā, tie ir turpinājums, papildinājums un pielikums. Turpinājums ir satura lineārās progresijas veids no viena *darba* uz otru. Dažos gadījumos turpinājuma saturs var būt tik cieši saistīts ar iepriekšējā *darba* saturu, ka sekojošais *darbs* parādās kā saistītais *darbs*. Citos gadījumos, tādos kā brīvi saistītas trielōģijas daļas, turpinājumi būs autonomi. Autonomu *darbu*, kas ietilpst turpinājuma attiecību veidā, piemēri ir seriālveida publikācijas, kas pirmavotu apvienošanas vai sadalīšanas rezultātā ir kļuvušas patstāvīgas un vairs nesniedz norādi uz pirmavotu.

Piemērs

- **d₁** *The British journal of social and clinical psychology*
to daļēji turpina →
← turpinās kā daļa no
- **d₂** *The British journal of social psychology*

Pie papildinājuma attiecību veida pieder *darbi*, kas domāti lietošanai kopā ar citiem *darbiem*. Daži no tiem, tādi kā rādītāji, alfabētiskie vārdu saraksti, skolotāju rokasgrāmatas, glosāriji un elektronisko resursu rokasgrāmatas ir tik ļoti saistīti ar attiecīgā *darba* saturu, ka tie nav izmantojami bez šī cita *darba*. Šādi *darbi* ir saistīti pēc būtības. Papildinājumi un pielikumi arī bieži iekļaujas saistīto *darbu* kategorijā, taču, ja tos var lietot neatkarīgi no saistītā *darba*, tie iekļaujami autonomo *darbu* kategorijā.

Piemērs

- **d₁** *Annual report of the Librarian of Congress*
tam ir papildinājums →
← tas ir papildinājums
- **d₂** The Library of Congress *Quarterly journal of current acquisitions*

Trešais attiecību tips — pielikuma attiecības — ietver *darbus*, kas iekļauti atbilstošos saistītos *darbos* vai paredzēti būt apvienoti ar tiem. Citiem vārdiem, tie ir paredzēti zināmā veidā integrēšanai citā darbā, bet nav šī svarīgākā *darba* oriģinālās koncepcijas daļa. Tāpat kā turpinājuma un papildinājuma attiecību gadījumā, atsevišķus pielikumus var izmantot vai izprast patstāvīgi, bez atsauces uz citu *darbu* (t.i., tie ir autonomi), taču dažu *darbu* izpratnei nepieciešas arī cits *darbs* (t.i., tie ir saistītie).

Piemērs

- **d₁** William Plomer *Curlew River*
tam ir komponēta mūzika →
← ir komponēta mūzika
- **d₂** Benjamin Britten muzikālais pavadījums *Curlew River*

Autonomajā kategorijā ir arī četru papildu attiecību veidu grupas: kopsavilkums, adaptācija, pārveidojums un atdarinājums. Visi *darbu* veidi šajos grupējumos ietver oriģinālā *darba* modifikāciju tādā pakāpē, kas ir pietiekama, lai tos uzskatītu par jauniem *darbiem*, nevis tikai par atšķirīgām tā paša *darba izteiksmēm*. Jebkurš *darbs*, kas iekļaujas vienā no šīm četrām grupām, ir uzskatāms kā autonomi pēc būtības.

Piemēri

- **d₁** Karl Rosenkrantz *Paedagogik als System*
tam ir parafrāze →
← ir parafrāze par
- **d₂** Anna C. Brackett *The science of education*

- **d₁** Charles Dickens *Pickwick papers*
tam ir dramatisējums →
← ir dramatisējums
- **d₂** W.T. Moncrieff *Sam Weller*

Atšķirības nozīme starp *darbiem*, kas ietilpst saistīto *darbu* kategorijā un tiem, kuri ietilpst autonomajā kategorijā, kļūst skaidra, vērtējot attiecību iezīmēšanas relatīvo nozīmi bibliogrāfiskajā ierakstā. Attiecībā uz *darbu* savstarpējo attiecību relatīvo lietderību, vissvarīgākais būtu nodrošināt informāciju par saistīto turpinājumu, papildinājumu vai pielikumu un *darbu*, uz ko tas attiecas, jo turpinājuma, papildinājuma vai pielikuma izmantošana lielā mērā atkarīga no cita *darba* satura. No otras puses, autonomā *darba* gadījumā izpratne par secību ar iepriekšējo *darbu*, kaut arī lietderīga, varētu nebūt nepieciešama turpinājuma, papildinājuma vai pielikuma izpratnei vai izmantošanai. Tas pats attiecas uz kopsavilkumiem, adaptācijām, pārveidojumiem un atdarinājumiem. Tātad autonomiem *darbiem* nepārprotama attiecību formulēšana bibliogrāfiskajos ierakstos ir mazāk nozīmīga.

No iepriekšminētajiem piemēriem jāsaprot, ka izdevēju lietotie termini bieži var būt nepietiekami, lai skaidri noteiktu, vai *darbs* uzskatāms par saistītu vai autonomu. *Darbi*, kas apzīmēti kā turpinājumi, papildinājumi vai pielikumi, var ietilpt jebkurā no šīm kategorijām. Katalogizētājam jāizlemj, vai *darbs* var tikt lietots tikai ar norādi uz saistīto *darbu*, vai arī šo darbu var izmantot un saprast patstāvīgi.

5.3.1.1. Veseluma/daļas attiecības darba līmenī

5.2. tabulā parādītas veseluma/daļas attiecības *darba* līmenī.

5.2. tabula. Veseluma/daļas attiecības

Attiecību tips	Atkarīgā daļa	Neatkarīgā daļa
Veselums/daļa tam ir daļa → ← ir daļa no	Nodaļa, paragrāfs, daļa u.tml. Seriālizdevuma sējums/laidiens Vairākdaļu darba intelektuālā daļa Ilustrācija tekstam Filmas skaņas aspekts	Monogrāfija sērijās Žurnāla raksts Vairākdaļu darba intelektuālā daļa

Veseluma/daļas attiecībās ir divas kategorijas: tās, kas ietver neatkarīgas daļas un tās, kas ietver atkarīgas daļas. Atkarīgās daļas ir *darba* sastāvdaļas, kas domātas izmantošanai lielāka *darba* kontekstā un ir atkarīgas no konteksta, ko nodrošina plašākais *darbs* atbilstoši to nozīmei. Atkarīgās sastāvdaļas bieži ir grūti noteikt bez norādēm uz lielāko *darbu*, jo tiem parasti nav atšķirīgu nosaukumu. Neatkarīgās daļas ir tās, kas nekādā veidā nav atkarīgas no konteksta, ko to nozīmei piedāvā plašākais *darbs*. Parasti neatkarīgajām sastāvdaļām ir atšķirīgi nosaukumi. Abos gadījumos tiek pieņemts, ka *darbs*, kas pārstāv veselumu, ir neatkarīgs *darbs*.

Atkarības kategoriju var iedalīt divās apakškategorijās: segmentālās daļas un *darba* satura sistēmiskās daļas. Segmentālās daļas ir tāda *darba* atsevišķas sastāvdaļas, kura saturs pastāv kā atšķirīgs identificējams segments veselumā. Pie *darba* atsevišķajām sastāvdaļām pieskaitāmi priekšvārdi, nodaļas, paragrāfi, daļas u.tml.

Piemērs

- **d₁** *Precis in a multilingual context*
  - **d_{1,1}** 1.daļa: *Precis – an overview*, Derek Austin
  - **d_{1,2}** 2.daļa: *A linguistic and logical explanation of the syntax*, Jutta Sorensen un Derek Austin
  - **d_{1,3}** 3.daļa: *Multilingual experiments, proposed codes, and procedures for the Germanic languages*, Jutta Sorensen un Derek Austin

No otras puses, darba sistēmisko daļu nevar aplūkot kā ierobežotu *darba* satura segmentu. Sistēmiskā daļa drīzāk ir integrāls aspekts, kas sniedzas pāri saturam un ir saaustrs ar pārējo *darba* saturu. Integrālā aspekta piemēri ir teksta ilustrācijas vai filmas kinematogrāfija. Tos var identificēt un aplūkot kā intelektuālas vai mākslinieciskas veseluma daļas, bet tās nepārstāv satura atsevišķus, sekojošus segmentus, kā to dara segmentālās sastāvdaļas.

Bieži vien nebūs iemesla *darba* atkarīgo daļu identificēt atsevišķi vai aprakstīt bibliogrāfiskajā ierakstā. Tomēr noteiktos gadījumos (piemēram, ja priekšvārdu vai ievadu uzrakstījis pazīstams autors, kurš nav pamatteksta autors) var izlemēt, ka ir noderīgi identificēt un aprakstīt šo sastāvdaļu kā patstāvīgu sadaļu. Tā kā atkarīgās daļas ir jāskata lielākā darba kontekstā, tad skaidri formulētas attiecības parasti veido, pievienojot sastāvdaļas ierakstam papildaprakstu, kas raksturo plašāko *darbu*. Alternatīva iespēja ir attiecības atspoguļot, izmantojot satura piezīmi.

Darba neatkarīgās daļas ir vairāk piemērotas patstāvīgai identifikācijai un aprakstīšanai. Šī kategorija ietver monogrāfijas monogrāfiskajās sērijās (kur sērijas pārstāv veselumu), rakstus žurnālā vai žurnāla laidienos (kur žurnāls pārstāv veselumu), vai arī neatkarīgas intelektuālas vairākdaļu *darba* vai komplekta sastāvdaļas, kur sastāvdaļai var būt vērtība ārpus tā konteksta, ko nodrošina citas šī komplekta sastāvdaļas. Neatkarīgā kategorija ietver arī plaši pazīstamas lielāku *darbu* daļas, piemēram, Bībeles grāmatas u.tml.

Piemērs

- **d₁** D. Bruce Sealey multivides izdevums *Tawow*
  - **d_{1,1}** Emma La Rogue *Defeathering the Indian*
  - ....

5.3.2. Izteiksmju attiecības

5.3. un 5.4. tabula parāda dažādus *izteiksmju* attiecību veidus.

Izteiksmju attiecības dalās divās galvenajās daļās: tās, kurās katra *izteiksme*, kas ir saistīta attiecībās, ir tā paša *darba izteiksme*, un tās, kurās katra *izteiksme*, kas saistīta attiecībās, ir atšķirīga *darba izteiksme*.

5.3. tabula. Izteiksmju attiecības

Starp viena darba dažādām izteiksmēm		
Attiecību tips	Saistītā izteiksme	Autonomā izteiksme
Saīsinājums → tam ir saīsinājums ← ir saīsinājums no		Saīsinājums Īss izklāsts Pārstrādājums
Pārstrādājums tam ir pārstrādājums → ← ir pārstrādājums no		Pārstrādāts izdevums Paplašināts izdevums Forma (attēlizdevumiem)
Tulkojums tam ir tulkojums → ← ir tulkojums no		Literārs tulkojums Transkripcija (mūzikā)
Aranžējums (mūzikā) tam ir aranžējums → ← ir aranžējums no		Aranžējums (mūzikā)

Attiecības starp viena un tā paša darba izteiksmēm (5.3. tab.) rodas tad, kad viena *izteiksme* tiek atvasināta no citas. Šajos attiecību tipos viena *izteiksme* tiek uzskatīta par otras modifikāciju. Modifikācija var būt literārs tulkojums, kura nolūks ir atveidot iepriekšējās *izteiksmes* intelektuālo saturu cik vien iespējams precīzi (jāatceras, ka brīvie tulkojumi tiek aplūkoti modelī kā jauni *darbi*); pārstrādājums, kura nolūks ir pārveidot vai modernizēt iepriekšējās *izteiksmes* saturu, bet nemainīt saturu tik lielā mērā, lai tas kļūtu par jaunu *darbu*; saīsinājums, kurā daļa iepriekšējās *izteiksmes* satura ir izņemta, bet rezultāts nemaina saturu tādā apjomā, lai tas kļūtu par jaunu *darbu*; vai

arī muzikālas kompozīcijas aranžējums. *Izteiksme*, kas rodas no šādas modifikācijas, parasti ir autonoma pēc būtības (t.i., tā parasti neprasa atsauci uz iepriekšējo *izteiksmi*, lai to varētu lietot vai saprast).

5.4. tabula. Izteiksmju attiecības (turp.)

Starp dažādu darbu izteiksmēm		
Attiecību tips	Saistītā izteiksme	Autonomā izteiksme
Turpinājums tam ir turpinājums → ← ir turpinājums no	Turpinājums	Turpinājums Sekojošais darbs
Papildinājums tam ir papildinājums → ← papildina	Rādītājs Alfabētisks vārdu saraksts Skolotāja rokasgrāmata Glosārijs Papildinājums Pielikums	Papildinājums Pielikums
Pielikums tam ir pielikums → ← ir pielikums	Kadence Librets Horeogrāfija Nepabeigta darba nobeigums	Fona mūzika Tekstam komponēta mūzika Pielikums
Kopsavilkums tam ir kopsavilkums → ← ir kopsavilkums no		Apskats Atreferējums
Adaptācija tam ir adaptācija → ← ir adaptācija no		Adaptācija Parafrāze Brīvs tulkojums Variācija (mūzikā)
Pārveidojums tam ir pārveidojums → ← ir pārveidojums no		Dramatizējums Pārveidojums par romānu Scenārijs
Atdarinājums tam ir atdarinājums → ← ir atdarinājums no		Parodija Atdarinājums

Piemēri

- **d₁** Charles Dickens *A Christmas carol*
  - **i₁** autora oriģinālais teksts angļu valodā
tam ir tulkojums →
← ir tulkojums no
  - **i₂** V.A. Venkatachari tulkojums tamilu valodā

- **d₁** B. Bartok *Four small dances*
  - **i₁** komponista oriģinālpartitūra orķestrim
ir aranžēta →
← ir aranžējums no
  - **i₂** G. Darvas aranžējums jauniešu sīgu orķestrim

Izteiksmju attiecības, ja tās ietver dažādu darbu izteiksmes (5.4. tab.), aptver arī tos pašus attiecību tipus, kas darbojas *darbu* līmenī. Dažādiem tipiem turpinājuma, papildinājuma un pielikuma attiecības būs tās pašas, kas parasti noteiktas *izteiksmes* līmenī. Piemēram, piezīme bibliogrāfiskajā ierakstā par papildinājumu var norādīt saistību ar noteiktu *darba* iepriekšējo izdevumu (t.i. *izteiksmi*), kas ir bijis domāts kā papildinājums. Ir svarīgi atcerēties, ka *darbi*, ko reprezentē ar *izteiksmēm*, var būt gan saistītie, gan autonomie. Lēmumi par *izteiksmju* attiecību lietderību tiek pamatoti ar to, vai reprezentētie *darbi* ir saistītie vai autonomie *darbi*.

Kopsavilkumiem, adaptācijām, pārveidojumiem un atdarinājumiem, iespējams, ir mazāk nepieciešams formulēt attiecības ar noteiktu iepriekšējā *darba izteiksmi*. Neraugoties uz to, varētu būt lietderīgi noteikt attiecības līmenī, kurā informācija ir viegli iegūstama (piemēram, „John Barton adaptācija, kas balstīta uz William Caxton teksta 1485. gada izdevumu”).

5.3.2.1. Veseluma/daļas attiecības izteiksmes līmenī

Veseluma/daļas attiecības *izteiksmes* līmenī (5.5. tab.) pieder tam pašam vispārīgajam tipam kā tās, kas atrodas *darba* līmenī. Īpašie daļu veidi, kas noteikti kā *izteiksmes* sastāvdaļas, tomēr atšķirsies no tiem, kas noteikti kā *darba* sastāvdaļas. Piemēram, satura rādītāju, norāžu sarakstu vai rādītāju var uzskatīt par *izteiksmes* daļām, jo tie parasti veido norādi uz *izteiksmes* detaļām.

5.5. tabula. Izteiksmju veseluma/daļas attiecības

Attiecību tips	Atkarīgā daļa	Neatkarīgā daļa
Veselums/daļa tam ir daļa → ← ir daļa no	Satura rādītājs u.tml. Seriālizdevuma sējums/laidiens Ilustrācija tekstam Filmas skaņas aspekts Labojums	Sērijas monogrāfija Žurnāla raksts Vairākdaļu darba intelektuālā daļa

5.3.3. Izteiksmes un darba attiecības

5.6. tabula parāda attiecību veidus, kādus var izveidot starp viena *darba izteiksmi* un citu *darbu*.

Attiecības pieder pie tā paša vispārīgā tipa, pie kura pieder *darbu* attiecības. Turpinājuma, papildinājuma un pielikuma attiecības pastāvēs tāpat kā kopsavilkums, adaptācija, pārveidojums un atdarinājums. Tomēr katrā gadījumā konkrētākais *izteiksmes* līmenis attiecas uz vispārīgāko *darba* līmeni. Attiecību pārceļšana no *izteiksmes* līmeņa uz *darba* līmeni visbiežāk tiek veikta tādēļ, ka konkrētas *izteiksmju* attiecības nav iespējams reāli noteikt. Piemēram, varētu būt sarežģīti identificēt konkrētu tekstu (t.i., *izteiksmi*), kas lietots kā pamats dramaturģijai vai scenārijam. Šādos gadījumos attiecības bieži tiek izteiktas piezīmes vai papildieraksta formā, kas norāda tikai uz saistīto *darbu* nevis uz konkrētu šī *darba izteiksmi*.

Kas attiecas uz *darbu* attiecībām, tā būs *darba* būtība, ko reprezentē *izteiksme*, kas noteiks *izteiksmes un darba* attiecības atspoguļojuma nozīmi bibliogrāfiskajā ierakstā. Ja *darbs*, ko reprezentē *izteiksme*, ir saistītais *darbs*, tad svarīgāk ir noteikt tā attiecības ar citu *darbu*. Ja *darbs* ir autonomš, attiecību noteikšana ir mazāk svarīga.

5.3.4. Manifestāciju attiecības

5.7. tabulā parādītas *manifestāciju* attiecības.

Manifestāciju attiecības parasti saista vienas *izteiksmes manifestācijas*.

Reprodukcijas attiecības var saistīt iepriekšējās *manifestācijas* dažādās precizitātes pakāpēs. Šajā kategorijā ietvertas dažādu veidu reprodukcijas. Kaut arī mikroformu reprodukcijas galvenokārt tiek gatavotas no oriģinālās *manifestācijas* konkrēta eksemplāra (t.i., *vienības*), parasti tās tiek uzskatītas par attiecībām starp mikroformas *manifestāciju* un iespiesto *manifestāciju*, ko pārstāv reālais eksemplārs, kas kalpo kā bāze mikroformai. Šajā reprodukcijas veidā ir svarīgi, lai tas pats intelektuālais vai mākslinieciskais saturs tiktu reprezentēts nākamajā *manifestācijā*, bet tā nolūks nav kopēt iepriekšējās *manifestācijas* izskatu un kolorītu. Atšķirīgi ir ar atkārtotiem iespaidumiem, kur sākotnējais nodoms ir atkārtoti izdot intelektuālu vai māksliniecisku saturu. Veidojot atkārtotu izdevumu, ir iespējams, ka atkārtotās izdošanas process beigsies ar tādu *manifestāciju*, kas uzrādīs daudzus no oriģināla fiziskajiem raksturlielumiem, kaut arī tas bieži nav galvenais mērķis. Faksimilu gadījumā — nolūks ir ne tikai saglabāt to pašu saturu, bet arī saglabāt sākotnējās *manifestācijas* izskatu un kolorītu.

Piemērs

- **d₁** Clement Rayner A treatise of indulgences
  - **i₁** autora oriģinālais teksts
    - **m₁** John Heigham 1623. gadā izdotā grāmata
tai ir reprodukcija →
← ir reprodukcija no
    - **m₂** Scholar Press 1973. gadā atkārtoti izdotais faksimils

5.6. tabula. Izteiksmes un darba attiecības

Attiecību tips	Saistītā izteiksme	Autonomā izteiksme
Turpinājums tam ir turpinājums → ← ir turpinājums no	Turpinājums	Turpinājums Sekojošais darbs
Papildinājums tam ir papildinājums → ← ir papildinājums	Rādītājs Alfabētisks vārdu saraksts Skolotāja rokasgrāmata Glosārijs Papildinājums Pielikums	Papildinājums Pielikums
Pielikums tam ir pielikums → ← ir pielikums	Kadence Librets Horeogrāfija Nepabeigta darba nobeigums	Fona mūzika Tekstam komponēta mūzika Pielikums
Kopsavilkums tam ir kopsavilkums → ← ir kopsavilkums no		Apskats Atreferējums
Adaptācija tam ir adaptācija → ← ir adaptācija no		Adaptācija Parafrāze Brīvs tulkojums Variācija (mūzikā)
Pārveidojums tam ir pārveidojums → ← ir pārveidojums no		Dramatizējums Pārveidojums par romānu Scenārijs
Atdarinājums tam ir atdarinājums → ← ir atdarinājums no		Parodija Atdarinājums

5.7. tabula. Manifestāciju attiecības

Attiecību tips	Manifestācija
Reprodukcija tam ir reprodukcija → ← ir reprodukcija no	Reprodukcija Mikroreprodukcija Makroreprodukcija Atkārtots iespiedums Foto-ofseta atkārtots izdevums Faksimils Spoguļattēls
Alternatīva tam ir alternatīva → ← ir alternatīva no	Alternatīvais formāts Vienlaicīgi klajā laists izdevums

Cita veida attiecības ietver *manifestācijas*, kas efektīvi kalpo viena otrai kā alternatīvas. Alternatīvās attiecības pastāv, piemēram, ja publikācija, skaņu ieraksts, video u.tml. ir izdoti vairāk kā vienā formātā vai arī tos vienlaicīgi izdevuši dažādi izdevēji dažādās valstīs.

Piemērs

- **d₁** Lyle Lovett *The road to Ensenada*
  - **i₁** dziesmu komponista koncertieraksts albumam
    - **m₁** ieraksts kasetē, ko 1996. gadā klajā laidis *MCA Records*
tam ir alternatīva →
← ir alternatīva no
    - **m₂** ieraksts kompaktdiskā, ko 1996. gadā klajā laidis *MCA Records*

5.3.4.1. Veseluma/daļas attiecības manifestācijas līmenī

5.8. tabulā parādītas veseluma/daļas attiecības *manifestācijas* līmenī.

Manifestācijas reprezentētais fiziskais saturs var tikt sadalīts tādā pat veidā kā intelektuālais saturs var tikt sadalīts *darba* un *izteiksmes* gadījumā. *Manifestācijas* līmeņa sastāvdaļa var būt *manifestācijas* atsevišķa fiziska vienība. 2. sējums *Karš un miers* trīs sējumu komplektā būs *manifestācijas* sastāvdaļa. Līdzīgi rokasgrāmata, kas izdota kopā ar *CD-ROM*, būs *manifestācijas* sastāvdaļa. *Manifestācijas* sastāvdaļa var arī būt integrēta *manifestācijas* daļa, kas ir fiziski nedalāma no veseluma, kā filmas skaņu ieraksta celiņš, kas iestrādāts filmā.

Piemērs

- **d₁** *Minnesota politics and government*
  - **i₁** multivides mācību resurss
    - **m₁** Minnesota Historical Society 1976. gadā izdots komplekts
  - **d_{1.1}** Judy A.Poseley *People serving people*
    - **i_{1.1}** autora teksts bukletam
      - **m_{1.1}** komplektā ietverts 30 lappušu buklets
  - **d_{1.2}** *Voices of Minnesota politicians*
    - **i_{1.2}** citāti no ierakstītajām politiķu runām
      - **m_{1.2}** komplektā ietvertais skaņu disks

5.8. tabula. Manifestāciju veseluma/daļas attiecības

Attiecību tips	Manifestācija
Veselums/daļa tam ir daļa → ← ir daļa no	Sējums no vairāksējumu manifestācijas Filmas skaņu ieraksta celiņš atsevišķā nesējvidē Filmā iestrādāts filmas skaņu ieraksta celiņš

Svarīgi atcerēties, ka *manifestācija*, kaut arī tā reprezentē fiziskā formā izteiktu intelektuālo saturu, ir tikai abstrakcija. Tādēļ šajā līmenī skaidri formulētās daļas un attiecības reprezentē vispārinājumus, kas var būt patiesi visos producētās *manifestācijas* gadījumos, bet nepārstāvēt konkrētā eksemplāra daļas, kas pieder kādai institūcijai, kas savukārt var būt sastāvdaļas *vienības* līmenī.

5.3.5. Manifestācijas un vienības attiecības

5.9. tabulā parādītas *manifestācijas* un *vienības* attiecības.

Manifestācijas un *vienības* attiecības nosaka, ka konkrētā *manifestācija* ir noteiktas *vienības* reproducēšanas rezultāts. Reprodukcijas attiecības tiks noteiktas šajā līmenī, kad būs lietderīgi noteikt konkrēto lietoto *vienību* — kā pretstatu attiecībām, kas tiek noteiktas vispārīgākā *manifestāciju* līmenī.

5.9. tabula. Manifestācijas un vienības attiecības

Attiecību tips	Manifestācija
Reprodukcija tam ir reprodukcija → ← ir reprodukcija no	Reprodukcija Mikroreprodukcija Makroreprodukcija Atkārtots iespiedums Foto-ofseta atkārtots iespiedums Faksimils

Piemērs

- **d₁** Jean Jolivet *Vraie description des Gaules...*
  - **i₁** kartogrāfa veiktais oriģinālais atveidojums
    - **m₁** 1570. gadā izdota karte
      - **v₁** Bibliothèque nationale Département des Cartes et plans eksemplārs Parīzē
        - tam ir reprodukcija →
        - ← ir reprodukcija no
    - **m₂** Hier et demain 1974. gadā izdotā faksimila reprodukcija

5.3.6. Vienību attiecības

5.10. tabulā parādīti divi *vienību* attiecību tipi.

5.10. tabula. Vienību attiecības

Attiecību tips	Vienība
Rekonfigurācija tam ir rekonfigurācija → ← ir rekonfigurācija no	lesiets ar Sadalīts Izvilks no
Reprodukcija tam ir reprodukcija → ← ir reprodukcija no	Reprodukcija Mikroreprodukcija Makroreprodukcija Faksimils

Reprodukciju attiecības nosaka, ka viena noteikta *vienība* zināmā veidā tiek atvasināta no citas *vienības*. Kas attiecas uz *manifestāciju*, var būt atšķirīgi oriģinālās *vienības* reprodukcijas precizitātes līmeņi. Tomēr, atšķirībā no *manifestāciju* reprodukcijas, kas atsevišķos gadījumos izpaudīsies informācijas nesēja tipa maiņā, reprodukcija no vienas *vienības* otrā vienmēr izpaužas kā *vienība* ar tiem pašiem fiziskajiem raksturojumiem kā oriģinālam.

Attiecību rekonfigurācija ir process, kurā vienu vai vairākas *vienības* maina tā, ka rodas jauna *vienība* vai *vienības*. Parasti vienas manifestācijas *vienība* tiek iesieta kopā ar citas manifestācijas *vienību*, izveidojot jaunu *vienību*. Monogrāfijām tā ir parasta „iesiets ar” situācija. Seriālizdevumiem rekonfigurācija notiek tad, ja vairāki neiesieti eksemplāri, kas pārstāv dažādus izdevumus, iesieti kopā, izveidojot vienu jaunu *vienību*. Retāk atsevišķu fizisku *vienību* sadala un iesien atkārtoti kā divas dažādas *vienības*.

Piemēri

- v₁ kopija no MacLear & Company 1855. gadā izdotā Adam Lillie *Canada--physical, economic, and social*
iesiets ar →
← iesiets ar
- v₂ kopija no John Lovell 1855. gadā izdotā Alexander Morris *Canada and her resources*

5.3.6.1. Veseluma/daļas attiecības vienību līmenī

5.11. tabulā parādītas veseluma/daļas attiecības *vienību* līmenī.

5.11. tabula. Vienību veseluma/daļas attiecības

Attiecību tips	Vienība
Veselums/daļa tam ir daļa → ← ir daļa no	Eksemplāra fiziskā sastāvdaļa Grāmatas iesējums

Vienību daļas var būt atsevišķas sastāvdaļas vai veselas daļas. Atsevišķa sastāvdaļa ir atdalāma fiziska daļa, kas sastāda daļu no veselas *vienības*. Piemēram, viens noteikts *manifestācijas* eksemplārs var sastāvēt no diviem atsevišķiem sējumiem, un katrs no šiem sējumiem var piedalīties veseluma/daļas attiecībās ar eksemplāru kā veselumu.

Vienības veseluma daļa ir daļa, kas parasti tiek uzskatīta par fiziski neatdalāmu no *vienības*. Grāmatas iesējumu, piemēram, var uzskatīt par veselā neatņemamu daļu. Tāpat arī skaņu plates apvāks vai *CD-ROM* ietvere, kuri, kaut arī realitātē ir atsevišķas fiziskas daļas, parasti par tādām netiek uzskatītas.

6. LIETOTĀJA UZDEVUMI

6.1. Atribūtu un attiecību saistīšana ar lietotāja uzdevumiem

---

3., 4. un 5. nodaļā attēlotais entītiņu un attiecību modelis nodrošina struktūru, kuras ietvaros iespējams sistemātiskā veidā analizēt prasības, kas izvirzāmas ieraksta datiem. Modeļa struktūra kalpo kā ietvars bibliogrāfisko datu lietojuma analīzei ar konkrētu atsauci uz to entītiņu, kas ir lietotāja intereses objekts, kā arī uz tiem atribūtiem un attiecībām, kas atbilst lietotāja veicamajam uzdevumam. Katru atribūtu un attiecības var tieši saistīt ar tiem lietotāja uzdevumiem, kam tie paredzēti.

Kā norādīts 2. nodaļā, šī pētījuma vajadzībām noteikti četri lietotāju pamatzdevumi. Šie uzdevumi definēti, pamatojoties uz vienkāršākajām darbībām, ko lietotājs veic ar datiem:

- atrast entītijas, kas atbilst lietotāja sākotnējiem meklēšanas kritērijiem (t.i., meklēšanas rezultātā atrast vai nu vienu entītiņu vai entītiņu kopumu kādā datnē vai datu bāzē, izmantojot šo entītiņu atribūtus vai attiecības),
- identificēt entītiņu (t.i., apstiprināt, ka aprakstītā entītiņa atbilst meklētajai, vai atšķirt to starp citām entītijām ar līdzīgām pazīmēm),
- izvēlēties lietotāja vajadzībām atbilstošu entītiņu (t.i., izvēlēties entītiņu, kas atbilst lietotāja prasībām pēc satura, fiziskā formāta u.tml., vai arī atņemt to kā lietotāja vajadzībām neatbilstošu),
- iegūt pieeju aprakstītajai entītijai (t.i., iegūt entītiņu pārkat, abonējot u.tml. vai piekļūstot elektroniski, izmantojot tiešsaistes pieeju).

6.2. Ieraksta datu vērtības noteikšana atbilstoši lietotāja uzdevumiem

---

No 6.1. līdz 6.4. tabulai uzskaitīti atribūti un attiecības, kas piemīt katrai no četrām galvenajām entītijām konkrētajā entītiņu un attiecību modelī (t.i., *darbs*, *izteiksme*, *manifestācija* un *vienība*). Katram atribūtam un attiecībai pretī ir iezīmēti četri vispārīgie lietotāju uzdevumi (t.i., atrast, identificēt, izvēlēties un iegūt), un katrs uzdevums savukārt sadalīts četros apakšuzdevumos, kas definēti attiecībā uz entītiņu, uz kuru šis uzdevums koncentrēts (t.i., atrast darbu, atrast izteiksmi, atrast manifestāciju, atrast vienību, identificēt darbu, identificēt izteiksmi utt.). Tabulās lietotie simboli (■ □ ○) parāda katra atribūta un attiecību nosacīto vērtību lietotāja konkrētu uzdevumu

izpildē. Simbols ■ nozīmē, ka atribūts vai attiecības ir ļoti svarīgas norādītā uzdevuma izpildei; simbols □ apzīmē viduvēju nozīmīgumu; un simbols ○ apzīmē relatīvi zemu nozīmīgumu. Ja simbola nav, atribūts vai attiecības nav izmantojamas lietotāja uzdevumam vai kādam no tā apakšuzdevumiem.

Katras entītijas tabulām ir divi segmenti: pirmais ir šīs entītijas atribūtu saraksts; otrs ir to attiecību saraksts, kādas pastāv starp šo entītiju un citām entītijām. Lai izpildītu noteiktu lietotāja uzdevumu, nozīmīgi var būt gan entītijas atribūti, gan attiecības starp šo entītiju un citām entītijām. Piemēram, lai palīdzētu lietotājam identificēt *darbu*, svarīgi ir gan *darba* atribūti, gan arī šī *darba* attiecības ar citām entītijām (piemēram, ar *personu* vai *institūciju*, kas atbildīga par darbu). Lai apskatītu visu būtisko informāciju, kas nepieciešama lietotāja konkrēta uzdevuma izpildei, katras tabulas atribūtu segments un attiecību segments, kas ir papildu segmenti, ir jāaplūko to savstarpējā saistībā.

Attiecību segments katrā tabulā kalpo arī kā attiecību nozīmības noteikšanas līdzeklis, palīdzot lietotājam saistīt vienu entītiju ar otru vai „navigējot” pa entītiju kopumu, kas attēlots bibliogrāfiskajā datnē vai datu bāzē. Saisti var uzskatīt par lietotāja piekto uzdevumu. Turpmākajās tabulās attiecību segmenta matricē simboli parāda gan konkrēto attiecību atbilstību katram no četriem lietotāja uzdevumiem (ja tabulu slejas skata vertikālā virzienā), gan arī attiecību nozīmīgumu, palīdzot lietotājam saistīt vienu entītiju ar otru vai „navigēt” pa datu bāzi (ja tabulu slejas skata horizontālā virzienā).

Tabulās atspoguļotais vērtējums par katra atribūta un attiecības svarīgumu attiecībā uz noteiktajiem lietotāja uzdevumiem lielā mērā pamatojas uz pētījuma grupas locekļu un konsultantu zināšanām un pieredzi, kā arī vairāku ārpusgrupas ekspertu vērtējumiem un bibliotēkzinātnes literatūrā atspoguļotajiem empīriskajiem pētījumiem.

Pētniecības grupas lietotie kritēriji, lai noteiktu katra atribūta un attiecības relatīvo vērtību, variējas atkarībā no lietotāja uzdevumu satura būtības. Principiālie kritēriji katra uzdevuma vērtēšanai paskaidroti turpinājumā.

6.2.1. Entītijas atrašana

Starp lietotāja uzdevumiem atrast darbu, atrast izteiksmi, atrast manifestāciju, atrast vienību visaugstākā vērtība noteikta atribūtiem un attiecībām, kas atbilst vienam vai vairākiem no šādiem kritērijiem:

1. atribūts saskaņā ar savu definīciju kalpo entītijas identificēšanai (piemēram, *manifestācijas* identifikators, *vienības* identifikators),
2. atribūtu vai attiecības parasti izmanto meklēšanas pamatterminu entītijas atrašanās vietas noteikšanai (piemēram, *manifestācijas* nosaukums, attiecības starp *darbu* un *personu* vai *institūciju*, kas atbildīga par *darbu*).

Vidēja vērtība noteikta tiem atribūtiem un attiecībām, kas ietilpst vienā vai vairākās no šādām kategorijām:

1. atribūts vai attiecības kalpo iepriekš noteikta garuma entītiju datnes sīkākam dalījumam, kas atbilst lietotāja sākotnējā meklējuma terminam (piemēram, izpildījuma veids skaņdarbiem, kam nav raksturīga atšķirīga nosaukuma),

2. atribūts vai attiecības parasti kalpo kā sekundārs meklēšanas termins, lai konkretizētu primāro terminu, kas devis pārāk plašu rezultātu kopu (piemēram, izteiksmes valoda),
3. atribūts vai attiecības ir tie, kas virza lietotāju no atrastās entītijas uz citu radniecīgu entītiju (piemēram, attiecības starp pielikumu un *darbu*, kam tas pievienots).

Zema vērtība noteikta atribūtiem un attiecībām, ko atsevišķos apstākļos var lietot datnes tālākai dalīšanai vai meklēšanas konkretizēšanai.

6.2.2. Entītijas identificēšana

Starp lietotāja uzdevumiem identificēt darbu, identificēt izteiksmi, identificēt manifestāciju, identificēt vienību visaugstākā vērtība noteikta atribūtiem un attiecībām, kas atbilst vienam vai vairākiem kritērijiem:

1. atribūts atbilstoši definīcijai kalpo entītijas identificēšanai (piemēram, *manifestācijas* identifikators, *vienības* identifikators),
2. atribūts vai attiecības veido daļu no minimālā atribūtu un attiecību kopuma, kas lielākajā daļā gadījumu, ja trūkst unikāla identifikatora, kalpo, lai atšķirtu entītijas, kam ir vairākas kopīgas iezīmes (piemēram, minimālais atribūtu kopums, kas pietiekams, lai atšķirtu vienu *manifestāciju* no otras, lielākajā daļā gadījumu ietver nosaukumu, atbildības ziņas, izdevuma/laidiena apzīmējumu, izdevēju/izplatītāju, izdošanas/izplatīšanas datējumu, sērijas ziņas un informācijas nesēja formu).

Vidēja vērtība noteikta atribūtiem un attiecībām, kas ietilpst vienā vai vairākās no šādām kategorijām:

1. atribūts vai attiecības, kas noteiktos apstākļos bieži var kalpot, lai atšķirtu tās entītijas, kam parastos apstākļos izmantotais minimālais atribūtu un attiecību kopums to identificēšanai nav pietiekams (piemēram, apjoms vai fiziskā nesējvide noteiktos apstākļos var kalpot, lai parādītu atšķirības starp divām *manifestācijām*, kam ir viens un tas pats nosaukums, atbildības ziņas, izdevuma/laidiena apzīmējums u.tml.),
2. atribūts konkrēti asociējas ar entītijas apakštipu (piemēram, rokspiedes grāmatas, skaņu ieraksti u.tml.), un šai apakškategorijai atribūts bieži kalpo, lai atšķirtu divas citādā ziņā identiskas entītijas (piemēram, polaritāte mikroformai, attēlošanas formāts vizuālai projekcijai u.tml.).

Zema vērtība noteikta atribūtiem un attiecībām, ko atsevišķos gadījumos var izmantot, lai atšķirtu entītijas ar citādā ziņā identiskiem raksturlielumiem.

6.2.3. Entītijas izvēle

Starp lietotāja uzdevumiem izvēlēties darbu, izvēlēties izteiksmi, izvēlēties manifestāciju, izvēlēties vienību visaugstākā vērtība noteikta atribūtiem un attiecībām, kas atbilst vienam vai vairākiem kritērijiem:

1. atribūts vai attiecības vairumā gadījumu kalpo kā nozīmīgs intelektuālā vai mākslinieciskā satura indikators (piemēram, *darba priekšmets*, *izteiksmes valoda* u.tml.),
2. atribūts parasti norāda uz īpašām tehniskām prasībām apskatīšanai, atskaņošanai vai darbībai un citiem nosacījumiem, kas nosaka pieeju vai izmantošanu (piemēram, sistēmas prasības elektroniskajiem resursiem u.tml.).

Vidēja vērtība noteikta atribūtiem un attiecībām, kas ietilpst vienā vai vairākās no šādām kategorijām:

1. atribūts vai attiecības ir nozīmīgs intelektuālā vai mākslinieciskā satura indikators tikai atsevišķos gadījumos (piemēram, *darba mērķauditorija*),
2. atribūts vai attiecības konkrētos apstākļos norāda uz īpašām tehniskām prasībām apskatīšanai, atskaņošanai vai citai darbībai (piemēram, *nesēja izmēri*).

Zema vērtība noteikta atribūtiem un attiecībām, kas ir tikai daļēji nozīmīgi intelektuālā un mākslinieciskā satura indikatori vai norāda uz īpašām tehniskām prasībām.

6.2.4. Entītijas iegūšana

Starp lietotāja uzdevumiem iegūt manifestāciju un iegūt vienību visaugstākā vērtība noteikta atribūtiem un attiecībām, kas atbilst vienam vai vairākiem kritērijiem:

1. atribūts atbilstoši definīcijai kalpo entītijas identificēšanai (piemēram, *manifestācijas identifikators*, *vienības identifikators*),
2. atribūts vai attiecības veido daļu no minimālā atribūtu un attiecību kopuma, kas lielākajā daļā gadījumu, ja trūkst unikāla identifikatora, kalpo, lai diferencētu entītijas, kam ir vairākas kopīgas iezīmes (piemēram, minimālais atribūtu kopums, kas pietiekams, lai atšķirtu vienu manifestāciju no citas, lielākajā daļā gadījumu ietver darba nosaukumu, atbildības ziņas, izdevuma/laidiena apzīmējumu, izdevēju/izplatītāju, izdošanas/izplatīšanas datējumu, sērijas ziņas un nesēja formu),
3. atribūts vai attiecības vairumā gadījumu ir nozīmīgas, lai noteiktu avotu, no kura var iegūt entītiju (piemēram, izdošanas/izplatīšanas vieta, pieejas adrese attāli pieejamam elektroniskajam resursam u.tml.),
4. atribūts vai attiecības ir svarīgas kā entītijas pieejas ierobežojumu indikators (piemēram, pieejas ierobežojumi *manifestācijai*, pieejas ierobežojumi *vienībai*).

Vidēja vērtība noteikta atribūtiem un attiecībām, kas ietilpst vienā vai vairākās no šādām kategorijām:

1. atribūts vai attiecības, kas noteiktos apstākļos kalpo, lai atšķirtu tās entītijas, kam nav pietiekams minimālais atribūtu un attiecību kopums to identificēšanai (piemēram, apjoms vai fiziskā nesējvide noteiktos apstākļos var kalpot, lai parādītu atšķirības starp divām *manifestācijām*, kam ir viens un tas pats nosaukums, atbildības ziņas, izdevuma/laidiena apzīmējums u.tml.),
2. atribūts konkrēti asociējas ar entītijas apakštipu (piemēram, rokspiedes grāmatas, skaņu ieraksti u.tml.), un šai apakškategorijai atribūts bieži kalpo, lai atšķirtu divas citādā ziņā identiskas entītijas (piemēram, mikroformas polaritāte, attēlošanas formāts vizuālai projekcijai u.tml.).

Zema vērtība noteikta atribūtiem un attiecībām, ko atsevišķos gadījumos var izmantot, lai atšķirtu entītijas ar citādi identiskām raksturiezīmēm. Zema vērtība tiek piešķirta arī atribūtiem un attiecībām, kas varētu būt svarīgas, lai noteiktu avotu, no kura entītija iegūstama, bet tikai tad, ja dati tiek uzturēti un atjaunināti (piemēram, komplektēšanas/ pieejas autorizācijas avots).

Jāievēro, ka iegūšanas uzdevums neattiecas uz *darbiem* un *izteiksmēm*.

Jāņem vērā arī tas, ka bibliogrāfiskajā ierakstā pieņemts vienmēr atspoguļot tās strukturālās attiecības, kas pastāv starp *darbu* un *izteiksmi* („realizēts”), starp *izteiksmi* un *manifestāciju* („iemiesots”) un starp *manifestāciju* un *vienību* („pārstāvēts”). Šīs attiecības tabulās nav parādītas.

6.1. tabula. Darbu atribūti un attiecības

Darba atribūti	Atrast				Identificēt				Izvēlēties				Iegūt			
	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība
Darba nosaukums	■				■				■							
Darba forma	□				□				□							
Darba datējums	○				○				○							
Cita atšķirība	○				○				○							
Paredzētais beigu termiņš	□				■				□							
Mērķauditorija	○				○				□							
Darba konteksts									○							
Izpildījuma veids (skaņdarbam) (1. piezīme)	□				□				□							
Skaitliskais apzīmējums (skaņdarbam) (1. piezīme)	○				□				□							
Tonalitāte (skaņdarbam) (1. piezīme)	○				□				□							
Koordinātas (kartogrāfiskam darbam)	□				■				■							
Ekvinokcija (kartogrāfiskam darbam)	□				□				□							

1. Izpildījuma veidam, skaitliskajam apzīmējumam un tonalitātei ir augstāka vērtība skaņdarbu identifikācijā, ja tiem nav raksturīgu atšķirīgu nosaukumu un ir uzrādīta tikai skaņdarba forma (piemēram, Simfonija, Koncerts u.tml.).

■ = augsta vērtība

□ = viduvēja vērtība

○ = zema vērtība

6.1. tabula. Darbu atribūti un attiecības (turp.)

	Atrast				Identificēt				Izvēlēties				Iegūt			
	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība
Attiecības starp darbu																
Un cita darba:																
Saistīto turpinājumu	☐				☐				☒							
Saistīto papildinājumu	☐				☐				☒							
Saistīto pielikumu	☐				☐				☒							
Autonomu turpinājumu	☐				☐				☐							
Autonomu papildinājumu	☐				☐				☐							
Autonomu pielikumu	☐				☐				☐							
Kopsavilkumu					☐				☐							
Adaptāciju					☐				☐							
Pārveidojumu					☐				☐							
Atdarinājumu					☐				☐							
Atkarīgu sastāvdaļu	☒				☒				☐							
Neatkarīgu sastāvdaļu	☒				☐				☐							
Integrālu intelektuālu aspektu					☐				☐							
Un personām/institūcijām, kas atbildīgas par darbu	☒				☒				☒							
Un entītijām, ko uzskata par darba priekšmetu	☒				☒				☒							

■ = augsta vērtība

□ = viduvēja vērtība

○ = zema vērtība

6.2. tabula. Izteiksmju atribūti un attiecības

	Atrast				Identificēt				Izvēlēties				Iegūt			
	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība
Izteiksmes atribūti																
Izteiksmes nosaukums		☐				☐				☐						
Izteiksmes forma						☒				☒						
Izteiksmes datējums						☐				☐						
Izteiksmes valoda (1. piezīme)		☐				☒				☒						
Cita atšķirība		☐				☒				☒						
Izteiksmes paplašinājums						☐				☐						
Izteiksmes pārstrādājums						☐				☐						
Izteiksmes apjoms (2. piezīme)						☐				☐						
Satura kopsavilkums						☐				☐						
Izteiksmes konteksts						☐				☐						
Izteiksmes kritisks novērtējums						☐				☐						
Izteiksmes izmantošanas ierobežojumi						☐				☐						

1. Izteiksmes valodai ir vērtība tikai tad, ja izteiksmes lingvistiskais saturs ir nozīmīgs.
2. Izteiksmes apjomam var būt nozīmīga vērtība audio un vizuālajiem materiāliem (t.i., kad apjoms ir izteikts kā ilgums).

■ = augsta vērtība

□ = viduvēja vērtība

○ = zema vērtība

6.2. tabula. Izteiksmju atribūti un attiecības (turp.)

	Atrast				Identificēt				Izvēlēties				Iegūt			
	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība
Izteiksmes atribūti (turp.)																
Secības veids (seriālizdevumam)						■										
Laidienu regularitāte (seriālizdevumam)						■										
Laidienu periodiskums (seriālizdevumam)						■										
Partitūras veids (skaņdarba notācijai)						■										
Izpildījuma veids (skaņdarba notācijai vai skaņu ierakstam)						■										
Mērogs (kartogrāfiskam attēlam/objektam)						□										
Projekcija (kartogrāfiskam attēlam/objektam)						□										
Attēlošanas tehnika (kartogrāfiskam attēlam/objektam)						○										
Reljefa attēlojums (kartogrāfiskam attēlam/objektam)						○										
Ģeodēziskās, koordinātu tīkla un vertikālās mēru sistēmas (kartogrāfiskam attēlam/objektam)						○										
Ieraksta tehnika (tālizpētes attēlam)						○										
Īpašais raksturojums (tālizpētes attēlam)						○										
Tehnika (grafiskam vai projicējamam attēlam)						○										

■ = augsta vērtība

□ = viduvēja vērtība

○ = zema vērtība

6.2. tabula. Izteiksmju atribūti un attiecības (turp.)

	Atrast				Identificēt				Izvēlēties				Iegūt			
	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība
Attiecības starp izteiksmi																
Un citas izteiksmes/darba																
Saīsinājumu																
Pārstrādājumu		□														
Aranžējumu (mūzikā)		□														
Tulkojumu		□														
Saistīto turpinājumu		□														
Saistīto papildinājumu		□														
Saistīto pielikumu		□														
Autonomu turpinājumu		□														
Autonomu papildinājumu		□														
Autonomu pielikumu		□														
Kopsavilkumu																
Adaptāciju																
Pārveidojumu																
Atdarinājumu																
Atkarīgu sastāvdaļu		■														
Neatkarīgu sastāvdaļu		■														
Integrālu aspektu																
Un personām/institūcijām, kas atbildīgas par saturu		■														

■ = augsta vērtība

□ = viduvēja vērtība

○ = zema vērtība

6.3. tabula. Manifestāciju atribūti un attiecības

Manifestācijas atribūti	Atrast				Identificēt				Izvēlēties				Iegūt			
	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība
Manifestācijas nosaukums	■	■	■		■	■	■		□	□	□				■	
Atbildības ziņas	□	□	□		□	■	■		□	■	■				■	
Izdevuma/laidiena apzīmējums						■	■			■	■				■	
Izdošanas/izplatīšanas vieta							○		○	○	○				■	
Izdevējs/izplatītājs			○			□	■			○	□				■	
Izdošanas/izplatīšanas datējums	□	□	○		□	□	■		□	□	■				■	
Ražotājs/izgatavotājs (1. piezīme)			○				○				○				■	
Sērijas ziņas			□				■				□				■	
Nesēja forma			□				■				■				■	
Nesēja apjoms (2. piezīme)							■			□	□				■	
Fiziskā nesējvide (3. piezīme)							○				○				■	
Tveršanas veids							○				□				□	
Nesēja izmēri (4. piezīme)							○				□				□	
Manifestācijas identifikators			■		□	■					□				■	
Komplektēšanas/pieejas autorizācijas avots (5. piezīme)											○				○	
Pieejamības nosacījumi											○				○	
Pieejas ierobežojumi manifestācijai											□				■	

1. Ražotājs var piešķirt lielāku vērtību agrāk iespiestām grāmatām, limitēta apjoma attēlizdevumiem u.tml.
2. Nesēja apjomam var būt augstāka vērtība gadījumos, kad apjoms var liecināt par atšķirībām starp vienu manifestāciju un citu.
3. Fiziskai nesējvidei var būt augstāka vērtība gadījumos, kad tā ir potenciāli nozīmīga lietotājam (piemēram, filma uz nitrātu bāzes).
4. Nesēja izmēriem var būt augstāka vērtība gadījumos, kad izmēri ir nozīmīgi atskaņošanas u.tml. aprīkojumam.
5. Komplektēšanas/pieejas autorizācijas avotiem var būt augstāka vērtība, ja manifestācija varētu būt grūti iegūstama, izmantojot parastos iegādes avotus.

■ = augsta vērtība

□ = viduvēja vērtība

○ = zema vērtība

6.3. tabula. Manifestāciju atribūti un attiecības (turp.)

	Atrast				Identificēt				Izvēlēties				Iegūt			
	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība
Manifestācijas atribūti (turp.)																
Burtveidols (iespiestai grāmatai) (1. piezīme)																
Burtu izmērs (iespiestai grāmatai) (1. piezīme)																
Lapu numerācija (rokspiedes grāmatai)																
Lappušu komplektācija (rokspiedes grāmatai)																
Publikācijas statuss (seriālizdevumam)																
Numerācija (seriālizdevumam)	□	□	□		■	■	■									
Atskaņošanas ātrums (skaņu ierakstam) (2. piezīme)																
Celiņa platums (skaņu ierakstam)																
Ieskaņošanas veids (skaņu ierakstam)																
Lentes konfigurācija (skaņu ierakstam)																
Skaņas veids (skaņu ierakstam)																
Reproducēšanas speciālais raksturojums (skaņu ierakstam)																
Krāsa (attēlam)																
Samazinājums (mikroformai)																
Polaritāte (mikroformai vai vizuālai projekcijai)																
Paaudze (mikroformai vai vizuālai projekcijai)																
Attēlošanas formāts (vizuālai projekcijai)																
Sistēmas prasības (elektroniskajam resursam)																
Datnes raksturojums (elektroniskajam resursam)																
Pieejas veids (attālas pieejas elektroniskajam resursam)																
Pieejas adrese (attālas pieejas elektroniskajam resursam)																

1. Burtveidolam un burtu izmēram var būt augstāka vērtība, lai atšķirtu seniespiedumus un arī palīdzētu izvēlēties materiālus lietotājam ar vāju redzi.
2. Atskaņošanas ātrumam var būt augstāka vērtība vēsturiskajiem ierakstiem, kam nepieciešams īpašs atskaņošanas aprīkojums.

■ = augsta vērtība

□ = viduvēja vērtība

○ = zema vērtība

6.3. tabula. Manifestāciju atribūti un attiecības (turp.)

	Atrast				Identificēt				Izvēlēties				Iegūt			
	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība
Attiecības starp manifestāciju																
Un citas manifestācijas																
Reprodukciju			☐				☐				☐				☐	
Alternatīvu			☐				☐				☐				☐	
Sastāvdaļu							☐				☐				☐	
Integrālu daļu							☐				☐				☐	
Un vienības																
Reprodukciju			☐				☐				☐					
Un personām/institūcijām, kas atbildīgas par izgatavošanu/izplatīšanu			☐													

■ = augsta vērtība

□ = viduvēja vērtība

○ = zema vērtība

6.4. tabula. Vienības atribūti un attiecības

	Atrast				Identificēt				Izvēlēties				Iegūt			
	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība	Darbs	Izteiksme	Manifestācija	Vienība
Vienības atribūti				■			□	■				○				■
Vienības identifikators				■			□	■				○				■
Identifikācijas pazīme							□	■				○				■
Vienības izcelsme							□	■				○				■
Ieraksti/atzīmes							□	■				○				■
Izstāžu vēsture							□	■				○				■
Vienības stāvoklis							□	■				○				■
Saglabāšanas vēsture							□	■				○				■
Plānotā saglabāšana							□	■				○				■
Vienības pieejamības ierobežojumi							□	■				○				■
Attiecības starp vienību																
Un citas vienības																
Rekonfigurāciju							□	■				○				■
Reprodukciju							□	■				○				■
Kopijas fizisku sastāvdaļu							□	■				○				■
Neatņemamu daļu							□	■				○				■
Un personām/institūcijām, kas ir atbildīgas par to							□	■				○				■
īpašumtiesībām/glabāšanu							□	■				○				■

■ = augsta vērtība

□ = viduvēja vērtība

○ = zema vērtība

7. PAMATPRASĪBAS NACIONĀLĀS BIBLIOGRĀFIJAS IERAKSTIEM

7.1. Funkcionalitātes pamatlīmenis

Atribūtu un attiecību saskaņošana ar lietotāju uzdevumiem 6. nodaļā kalpo kā atskaites sistēma pētniecības grupas rekomendācijām par pamatdatiem, kas ietverami nacionālo bibliogrāfijas institūciju ierakstos.

Pamatojoties uz no 6.1. līdz 6.4. tabulā identificētajiem dažādajiem uzdevumiem un apakšuzdevumiem pētniecības grupa iesaka, ka nacionālās bibliogrāfijas ieraksta pamatlīmenim ir jāpalīdz lietotājam:

- Atrast visas *manifestācijas*, kas ietver:
  - *darbus*, par kuriem ir atbildīga konkrēta persona vai institūcija
  - konkrētā darba atšķirīgās *izteiksmes*
  - *darbus* pēc noteikta priekšmeta
  - noteiktas sērijas *darbus*
- Atrast konkrētu *manifestāciju*:
  - ja ir zināms(i) *manifestācijā* ietvertās(o) un par *darbu(iem)* atbildīgās(o) personas(u) un/vai institūcijas(u) nosaukums(i)
  - ja ir zināms *manifestācijas* nosaukums
  - ja ir zināms *manifestācijas* identifikators
- Identificēt *darbu*
- Identificēt darba izteiksmi
- Identificēt manifestāciju
- Izvēlēties *darbu*
- Izvēlēties *izteiksmi*
- Izvēlēties manifestāciju
- Iegūt manifestāciju

Jāatzīmē, ka ar *vienību* saistītie lietotāju uzdevumi nav norādīti, jo šīs nodaļas rekomendācijas attiecas uz ierakstiem, kas tiek veidoti iekļaušanai nacionālajā bibliogrāfijā, un šādi ieraksti parasti neatspoguļo datus, kas attiecas uz *vienību*.

7.2. Pamatprasības datiem

No 7.1. līdz 7.9. tabulai ir norādītas prasības datiem, kas iekļaujami nacionālās bibliogrāfijas pamatlīmeņa ierakstos. Katras tabulas kreisajā slejā ir uzskaitīti lietotāju pamatzdevumi, kas jāatbalsta ierakstam, atbilstoši iepriekšminētajam 7.1. sadaļā. Centrālā sleja pretī katram pamatzdevumam uzrāda „augstās vērtības” loģiskos atribūtus un attiecības, kas šim konkrētajam uzdevumam identificēti no 6.1. līdz 6.4. tabulai. Labā sleja pretī katram loģiskajam atribūtam vai attiecībai nosaka individuālos datu elementus, kurus pētniecības grupa iesaka kā minimālās prasības datiem. Termini, kas ir izmantoti individuālo datu elementu identificēšanai, atbilst terminiem, kas izmantoti *International standard bibliographic descriptions (ISBD)* un *Guidelines for authority and reference entries (GARE)*. Gadījumos, kad prasības datiem ir definētas daudz sīkāk kā *ISBD* vai *GARE* datu elementiem, datu elementa nosaukums apzīmē konkrētāku ierakstā iekļaujamo datu veidu.

Datu elementi, kas ir saistīti ar katru loģisko atribūtu, ir tie, kuros informācija par atribūtu tiek izvietota bibliogrāfiskajā ierakstā visaptverošāk. Dažos gadījumos viena un tā pati informācija var tikt ierakstīta vairākās vietās ierakstā (piemēram, *izteiksmes* valoda var tikt ierakstīta gan kā piezīme, gan kā papildinājums unificētajam nosaukumam). Šādos gadījumos abi datu elementi tiek uzskaitīti pretī loģiskajam atribūtam, bet par pamatprasību uzskata abu datu elementu iekļaušanu ierakstā.

Datu elements, kas nav uzskaitīts labās puses slejā, ir „citas nosaukumziņas”. Tā kā šis datu elements ir definēts *ISBD*, galvenokārt vadoties pēc tā tuvuma *manifestācijas* nosaukumam un var ietvert dažāda veida informāciju, tas var būt saistīts ar vairākiem loģiskiem atribūtiem (piemēram, *darba* forma, mērķauditorija, izpildījuma veids, *izteiksmes* valoda u.tml.). Tas arī ir iemesls, kāpēc šis datu elements nav iekļauts tabulās. Ja nepieciešams, informācija, kas attiecas uz loģisko atribūtu, kas ir identificēts kā tāds, kam jāparādās pamatlīmeņa ierakstā, var tikt atspoguļota kā „citas nosaukumziņas” pat tad, ja datu elements, kas saistīts ar loģisko atribūtu, tabulas labajā slejā var tikt identificēts savādāk (piemēram, kā piezīme).

Tāpat jāatzīmē, ka turpmāk uzrādītajās tabulās, ir pieņemts, ka strukturālās attiecības, kas saista *darbu* ar *izteiksmi* un *izteiksmi* ar *manifestāciju*, vienmēr ir atspoguļotas ierakstā (t.i., dati, kas ir saistīti ar *izteiksmi*, vienmēr ir saistīti ar datiem, kas saistīti ar *darba izteiksmi*, kas, savukārt, iemiesota *manifestācijā*). Tādējādi, ja attiecības starp *darbu* vai *izteiksmi* un *personu* vai *institūciju*, kas ir atbildīga par entitijas saturu, ir identificētas kā prasība, tiek pieņemts, ka attiecības paplašinās līdz *manifestācijai*, kas iemieso *izteiksmi*, pamatojoties uz strukturālajām attiecībām starp *darbu* un *izteiksmi*, un starp *izteiksmi* un *manifestāciju*. Līdzīgi — identificējot attiecības starp *darbu* un tā priekšmetu kā prasību, tiek pieņemts, ka attiecības paplašinās ar *izteiksmi* un *manifestāciju*, pateicoties strukturālajām attiecībām starp *darbu* un *izteiksmi* un starp *izteiksmi* un *manifestāciju*. Tāpēc strukturālās attiecības starp *darbu*, *izteiksmi* un *manifestāciju* ir netiešas un nav tik precīzi formulētas kā prasības.

Nobeigumā jāatzīmē, ka no 7.1. līdz 7.2. tabulai identificētie datu elementi, kas dod iespēju lietotājam atrast entītijū, ir tie, kas parasti tiek izmantoti kā sistematizācijas līdzekļi un/vai rādītāja ieraksti neautomatizētā vidē. Bet tas netraucē citiem datu elementiem, kas ir noteikti kā identificēšanas, atlasas vai izguves prasības, kalpot meklēšanai arī automatizētā vidē. Ja ieraksts ir pieejams automatizētā vidē ar meklēšanu pēc atslēgvārdiem, nodrošinot datu elementu indeksāciju, praktiski jebkurš ierakstā iekļautais datu elements var palīdzēt lietotājam atrast entītijū.

7.1. tabula. Manifestāciju atrašana

Lai dotu iespēju lietotājam --	nacionālās bibliogrāfijas ieraksta pamatlīmenim ir jāparāda šādi loģiskie atribūti un attiecības --	un jāietver šādi konkrēti datu elementi --
<p>7.1. Atrast visas <i>manifestācijas</i>, ietverot:</p> <p>7.1.1. <i>darbus</i> par kuriem ir atbildīga noteikta <i>persona</i> vai <i>institūcija</i></p> <p>7.1.2. konkrētā <i>darba</i> dažādās <i>izteiksmes</i></p> <p>7.1.3. <i>darbus</i> pēc konkrēta priekšmeta</p> <p>7.1.4. konkrētas sērijas <i>darbus</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ attiecības starp atbildīgo(ām) <i>personu(ām)</i> vai <i>institūciju(ām)</i> un <i>manifestācijā</i> iemiesoto(iem) <i>darbu(iem)</i> ■ attiecības starp <i>darbu</i> un <i>manifestācijā</i> iemiesoto(ām) <i>izteiksmi(ēm)</i> ■ attiecības starp <i>jēdzienu(iem)</i> u.tml., kas ir priekšmets(i), un <i>darbu(iem)</i>, kas iemiesots(i) <i>manifestācijā</i> ■ attiecības starp sēriju un <i>darbu</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ■ aprakstgalva(as) <i>personai(ām)</i> un/vai <i>institūcijai(ām)</i> ar galveno atbildību par <i>darbu(iem)</i> ■ <i>darba(u)</i> nosaukuma aprakstgalva(as) ■ <i>darba(u)</i> galvenā(o) priekšmeta(u) aprakstgalva(as) un/vai klasifikācijas indekss(i) ■ sērijas aprakstgalva ■ laidīnu numerācija

7.2. tabula. Konkrētas manifestācijas atrašana

Lai dotu iespēju lietotājam --	nacionālās bibliogrāfijas ieraksta pamatlīmenim ir jāparāda šādi loģiskie atribūti un attiecības --	un jāietver šādi konkrēti datu elementi --
7.2. Atrast konkrētu <i>manifestāciju</i> :		
7.2.1. ja ir zināms(i) personas(u) personvārds(i) un/vai institūcijas(u) nosaukums(i), kas ir atbildīgs(i) par <i>manifestācijā</i> iemiesoto <i>darbu(iem)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ■ attiecības starp atbildīgo(ām) <i>personu(ām)</i> un/vai <i>institūciju(ām)</i> un <i>darbu(iem)</i>, kas iemiesots(i) <i>manifestācijā</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ■ aprakstgalva(as) <i>personai(ām)</i> un/vai <i>institūcijai(ām)</i> ar galveno atbildību par <i>darbu(iem)</i>
7.2.2. ja ir zināms <i>manifestācijas</i> nosaukums	<ul style="list-style-type: none"> ■ <i>manifestācijas</i> nosaukums 	<ul style="list-style-type: none"> ■ pamatnosaukums (ietverot daļas numuru/nosaukumu) ■ paralēlnosaukums(i)¹
7.2.3. ja ir zināms <i>manifestācijas</i> identifikators	<ul style="list-style-type: none"> ■ <i>manifestācijas</i> identifikators 	<ul style="list-style-type: none"> ■ standartnumurs (vai alternatīvais numurs)

Piezīmes:

1. Paralēlnosaukumus pamatierakstā iekļauj tādā apjomā, kādā to uzskata par nepieciešamu nacionālā bibliogrāfijas institūcija, ņemot vērā to svarīgumu lietotājiem.

7.3. tabula. Darba identificēšana

Lai dotu iespēju lietotājam --	nacionālās bibliogrāfijas ieraksta pamatlīmenim ir jāparāda šādi loģiskie atribūti un attiecības --	un jāietver šādi konkrēti datu elementi --
7.3. Identificēt <i>darbu</i>	<ul style="list-style-type: none"> ■ <i>darba</i> nosaukums ■ attiecība(as) starp atbildīgo(ām) <i>personu(ām)</i> un/vai <i>institūciju(ām)</i> un <i>darbu</i> ■ paredzētais beigu termiņš ■ izpildījuma veids (skaņdarbam)¹ ■ skaitliskais apzīmējums (skaņdarbam)¹ ■ tonalitāte (skaņdarbam)¹ ■ koordinātas (kartogrāfiskam darbam) ■ attiecība(as) starp <i>darbu</i> un <i>darba</i> pirmavotu² 	<ul style="list-style-type: none"> ■ <i>darba</i> nosaukuma aprakstgalva ■ aprakstgalva(as) <i>personai(ām)</i> un/vai <i>institūcijai(ām)</i> ar galveno atbildību par <i>darbu</i> ■ periodiskuma ziņas, numerācija, [u.tml.] ■ papildinājums unificētajam nosaukumam – izpildījuma veids (mūzikā) ■ papildinājums unificētajam nosaukumam – skaitliskais apzīmējums (mūzikā) ■ papildinājums unificētajam nosaukumam – tonalitāte (mūzikā) ■ matemātisko datu ziņas – koordinātas ■ piezīme par ... bibliogrāfisko vēsturi – <i>darba</i> pirmavots

Piezīmes:

1. Izpildījuma veidu, skaitlisko apzīmējumu un tonalitāti uzskata par pamatprasību tikai skaņdarbiem ar vienādiem nosaukumiem, kuros ir norādīta tikai muzikālā forma (piemēram, Simfonija, Koncerts u.tml.).
2. Attiecības starp darbu un tā pirmavotu uzskata par pamatprasību tikai gadījumos, ja darbs ir pirmavota pakārtota daļa.

7.4. tabula. Izteiksmes identificēšana

Lai dotu iespēju lietotājam --	nacionālās bibliogrāfijas ieraksta pamatlīmenim ir jāparāda šādi loģiskie atribūti un attiecības --	un jāietver šādi konkrēti datu elementi --
7.4. Identificēt <i>darba izteiksmi</i>	<ul style="list-style-type: none"> ■ attiecība(as) starp atbildīgo(ām) <i>personu(ām)</i> un/vai <i>institūciju(ām)</i> un <i>izteiksmi</i> ■ <i>izteiksmes</i> forma ■ <i>izteiksmes</i> valoda² ■ cita atšķirība ■ <i>izteiksmes</i> apjoms³ ■ laidienu periodiskums (seriālizdevumam) ■ partitūras veids (skaņdarba notācijai) ■ <i>izteiksmes</i> izpildījuma veids (skaņdarba notācijai) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ aprakstgalva(as) <i>personai(ām)</i> un/vai <i>institūcijai(ām)</i> ar galveno atbildību par <i>izteiksmi</i> ■ piezīme par <i>izteiksmes</i> formu¹ ■ papildinājums unificētajam nosaukumam – valoda ■ piezīme par valodu ■ papildinājums unificētajam nosaukumam – cita atšķirība ■ piezīme par citu atšķirību ■ apjoms – atskaņošanas laiks/ilgums ■ periodiskuma ziņas ■ skaņdarba izdošanas veida ziņas – partitūras veids ■ papildinājums unificētajam nosaukumam – aranžējuma ziņas ■ piezīme par izpildījuma veidu

Piezīmes:

1. Piezīmi par izteiksmes formu uzskata par pamatprasību tikai gadījumā, ja izteiksmes formu nevar izsecināt pēc citām ierakstā uzrādītajām ziņām.
2. Izteiksmes valodu uzskata par pamatprasību, ja izteiksmes lingvistiskais saturs ir nozīmīgs.
3. Izteiksmes apjomu uzskata par pamatprasību tikai audio un vizuālajiem materiāliem.

7.5. tabula. Manifestācijas identificēšana

Lai dotu iespēju lietotājam --	nacionālās bibliogrāfijas ieraksta pamatlīmenim ir jāparāda šādi loģiskie atribūti un attiecības --	un jāietver šādi konkrēti datu elementi --
7.5. Identificēt <i>manifestāciju</i>	<ul style="list-style-type: none"> ■ <i>manifestācijas</i> nosaukums ■ atbildības ziņas ■ izdevuma/laidiena apzīmējums ■ izdevējs/izplatītājs ■ izdošanas/izplatīšanas datējums ■ sērijas ziņas 	<ul style="list-style-type: none"> ■ pamatnosaukums (iekļaujot daļas numuru/nosaukumu) ■ atbildības ziņas, kas identificē personas(u) un/vai grupas(u) ar galveno atbildību par saturu ■ izdevuma pirmās atbildības ziņas ■ izdevuma papildziņu pirmās atbildības ziņas ■ izdevuma ziņas ■ izdevuma papildziņas ■ izdevēja, izplatītāja u.tml. personvārds/nosaukums ■ izdošanas, izplatīšanas u.tml. datējums ■ sērijas pamatnosaukums ■ sērijas paralēlnosaukums(i)¹ ■ sērijas pirmās atbildības ziņas² ■ sērijas laidieņu numerācija

Piezīmes:

1. Sērijas paralēlnosaukumus pamatierakstā iekļauj tādā apjomā, kādā to uzskata par nepieciešamu nacionālā bibliogrāfijas institūcija, ņemot vērā to svarīgumu lietotājiem.
2. Sērijas atbildības ziņas uzskata par pamatprasību tikai gadījumos, ja ar vienu pašu sērijas nosaukumu nepietiek, lai identificētu sēriju.

7.5. tabula. Manifestācijas identificēšana (turp.)

Lai dotu iespēju lietotājam --	nacionālās bibliogrāfijas ieraksta pamatlīmenim ir jāparāda šādi loģiskie atribūti un attiecības --	un jāietver šādi konkrēti datu elementi --
7.5. Identificēt <i>manifestāciju</i> (turp.)	<ul style="list-style-type: none"> ■ nesēja forma ■ nesēja apjoms¹ ■ <i>manifestācijas</i> identifikators ■ lapu numerācija (rokspiedes grāmatai) ■ lappušu komplektācija (rokspiedes grāmatai) ■ numerācija (sēriālizdevumam) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ konkrētais materiāla apzīmējums ■ apjoms ■ standartnumurs (vai alternatīvais numurs) ■ piezīme par fizisko raksturojumu – lapu numerācija ■ piezīme par fizisko raksturojumu – lappušu komplektācija ■ numerācija

Piezīmes:

1. Nesēja apjomu uzskata par pamatprasību tikai gadījumos, ja ar to ir iespējams noteikt atšķirības starp vienu manifestāciju un citu (piemēram, lappušu skaits).

7.6. tabula. Darba izvēle

Lai dotu iespēju lietotājam --	nacionālās bibliogrāfijas ieraksta pamatlīmenim ir jāparāda šādi loģiskie atribūti un attiecības --	un jāietver šādi konkrēti datu elementi --
7.6. Izvēlēties <i>darbu</i>	<ul style="list-style-type: none"> ■ <i>darba</i> nosaukums ■ attiecības starp atbildīgo(ām) <i>personu(ām)</i> un/vai <i>institūciju(ām)</i> un <i>darbu</i> ■ attiecības starp <i>jēdzienu(iem)</i> u.tml., kas ir priekšmets, un <i>darbu(iem)</i>, kas ir iemiesots(i) <i>manifestācijā</i> ■ <i>darba</i> forma ■ koordinātas (kartogrāfiskam <i>darbam</i>) ■ attiecības starp <i>darbu</i> un iepriekšējo un/vai sekojošo <i>darbu</i>¹ ■ attiecības starp <i>darbu</i> un <i>darbu</i>, kas ir tā papildinājums¹ ■ attiecības starp <i>darbu</i> un <i>darbu</i>, kas ir tā pielikums¹ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ <i>darba</i> nosaukuma aprakstgalva ■ aprakstgalva(as) <i>personai(ām)</i> un/vai <i>institūcijai(ām)</i> ar galveno atbildību par <i>darbu</i> ■ priekšmeta aprakstgalva(as) un/vai klasifikācijas indekss(i) par <i>darba(u)</i> galveno priekšmetu ■ piezīme par <i>darba</i> formu ■ matemātisko datu ziņas – koordinātas ■ piezīme par ... bibliogrāfisko vēsturi – iepriekšējais/sekojošais <i>darbs</i> ■ piezīme par ... bibliogrāfisko vēsturi – papildinājums ■ piezīme par ... bibliogrāfisko vēsturi – pielikums

Piezīmes:

1. Attiecības starp *darbu* un iepriekšējo, sekojošo *darbu*, pielikumu vai papildinājumu uzskata par pamatprasību, ja tiek norādītas attiecības starp entitijām.

7.7. tabula. Izteiksmes izvēle

Lai dotu iespēju lietotājam --	nacionālās bibliogrāfijas ieraksta pamatlīmenim ir jāparāda šādi loģiskie atribūti un attiecības --	un jāietver šādi konkrēti datu elementi --
7.7. Izvēlēties <i>izteiksmi</i>	<ul style="list-style-type: none"> ■ attiecības starp atbildīgo(ām) <i>personu(ām)</i> un/vai <i>institūciju(ām)</i> un <i>izteiksmi</i> ■ <i>izteiksmes</i> forma ■ <i>izteiksmes</i> valoda² ■ cita atšķirība ■ <i>izteiksmes</i> izmantošanas ierobežojumi ■ laidien periodiskums (seriālizdevumam) ■ partitūras veids (skaņdarba notācijai) ■ <i>izteiksmes</i> izpildījuma veids (skaņdarba notācijai) ■ mērogs (kartogrāfiskam attēlam/objektam) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ aprakstgalva(as) <i>personai(ām)</i> un/vai <i>institūcijai(ām)</i> ar galveno atbildību par <i>izteiksmi</i> ■ piezīme par <i>izteiksmes</i> formu¹ ■ piezīme par valodu ■ piezīme par <i>izteiksmes</i> citu atšķirību ■ piezīme par izmantošanas ierobežojumiem ■ periodiskuma ziņas ■ skaņdarba izdošanas veida ziņas – partitūras veids ■ piezīme par <i>izteiksmes</i> izpildījuma veidu ■ matemātisko datu ziņas – mērogs

Piezīmes:

1. Piezīmi par izteiksmes formu uzskata par pamatprasību tikai gadījumā, ja izteiksmes formu nevar izsecināt pēc citām ierakstā uzrādītajām ziņām.
2. Izteiksmes valodu uzskata par pamatprasību tikai gadījumā, ja izteiksmes lingvistiskais saturs ir nozīmīgs.

7.7. tabula. Izteiksmes izvēle (turp.)

Lai dotu iespēju lietotājam --	nacionālās bibliogrāfijas ieraksta pamatlīmenim ir jāparāda šādi loģiskie atribūti un attiecības --	un jāietver šādi konkrēti datu elementi --
7.7. Izvēlēties <i>izteiksmi</i> (turp.)	<ul style="list-style-type: none"> ■ attiecības starp <i>izteiksmi</i> un iepriekšējo un/vai sekojošo <i>izteiksmi</i>¹ ■ attiecības starp <i>izteiksmi</i> un <i>izteiksmi</i>, kas ir tās papildinājums¹ ■ attiecības starp <i>izteiksmi</i> un <i>izteiksmi</i>, kas ir tās pielikums¹ ■ attiecības starp pārstrādājumu un <i>izteiksmi</i>, uz kuras pamatojas pārstrādājums¹ ■ attiecības starp pārveidojumu un <i>izteiksmi</i>, uz kuras pamatojas aranžējums¹ ■ attiecības starp tulkojumu un <i>izteiksmi</i>, uz kuras pamatojas tulkojums¹ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ piezīme par ... bibliogrāfisko vēsturi – iepriekšējā/sekojošā <i>izteiksme</i> ■ piezīme par ... bibliogrāfisko vēsturi – papildinājums ■ piezīme par ... bibliogrāfisko vēsturi – pielikums ■ piezīme par ... bibliogrāfisko vēsturi – pārstrādājums ■ piezīme par ... bibliogrāfisko vēsturi – aranžējums ■ piezīme par ... bibliogrāfisko vēsturi – tulkojums

Piezīmes:

1. Attiecības starp *izteiksmi* un tās iepriekšējo/sekojošo *izteiksmi*, papildinājumu vai pielikumu uzskata par pamatprasību tikai gadījumos, ja par tādu dota norāde. Ja *izteiksme* nav saistīta ar konkrētu iepriekšēju, sekojošu *izteiksmi*, *izteiksmi* pielikuma vai papildinājuma veidā, vai *izteiksmi*, uz kuras pamatojas pārstrādājums, aranžējums vai tulkojums, vai *izteiksmes*, uz kuru tā pamatojas, identificēšana netiek uzskatīta par nozīmīgu, *izteiksme* var būt vienkārši saistīta ar atbilstošu darbu.

7.8. tabula. Manifestācijas izvēle

Lai dotu iespēju lietotājam --	nacionālās bibliogrāfijas ieraksta pamatlīmenim ir jāparāda šādi loģiskie atribūti un attiecības --	un jāietver šādi konkrēti datu elementi --
7.8. Izvēlēties <i>manifestāciju</i>	<ul style="list-style-type: none"> ■ atbildības ziņas ■ izdevuma/laidiena apzīmējums ■ izdošanas/izplatīšanas datējums ■ nesēja forma ■ fiziskā nesējvide¹ ■ nesēja izmēri² ■ samazinājums (mikroformai) ■ attēlošanas formāts (vizuālajai projekcijai) ■ sistēmas prasības (elektroniskajam resursam) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ atbildības ziņas, kas identificē personas(u) un/vai grupas(u) ar galveno atbildību par saturu ■ izdevuma ziņas ■ izdevuma papildziņas ■ izdošanas, izplatīšanas u.tml. datējums ■ konkrētais materiāla apzīmējums ■ piezīme par fizisko raksturojumu – nesējvide ■ izmēri ■ piezīme par fizisko raksturojumu – samazinājums ■ piezīme par fizisko raksturojumu – attēlošanas formāts ■ piezīme par sistēmas prasībām

Piezīmes:

1. Fiziskās nesējvides uzrādīšanu uzskata par pamatprasību tikai gadījumos, ja tas ir svarīgi lietotājiem (piemēram, filma uz celuloīda pamatnes).
2. Nesēja izmēri tiek uzskatīti par pamatprasību tikai gadījumos, ja izmēri ir svarīgs nosacījums nepieciešamajam atskaņošanas u.tml. aprīkojumam (piemēram, disketes, kasetes u.tml.).

7.9. tabula. Manifestācijas ieguve

Lai dotu iespēju lietotājam --	nacionālās bibliogrāfijas ieraksta pamatlīmenim ir jāparāda šādi loģiskie atribūti un attiecības --	un jāietver šādi konkrēti datu elementi --
7.9. iegūt <i>manifestāciju</i>	<ul style="list-style-type: none"> ■ manifestācijas nosaukums ■ atbildības ziņas ■ izdevuma/laidiena apzīmējums ■ izdošanas/izplatīšanas vieta ■ izdevējs/izplatītājs ■ izdošanas/izplatīšanas datējums ■ sērijas ziņas ■ nesēja forma ■ <i>manifestācijas</i> identifikators 	<ul style="list-style-type: none"> ■ pamatnosaukums ■ atbildības ziņas, kas identificē personas(u) un/vai grupas(u) ar galveno atbildību par saturu ■ izdevuma ziņas ■ izdevuma papildziņas ■ izdošanas, izplatīšanas u.tml. vieta ■ izdevēja, izplatītāja u.tml. personvārds/nosaukums ■ izdošanas, izplatīšanas u.tml. datējums ■ sērijas pamatnosaukums ■ sērijas pirmās atbildības ziņas¹ ■ sērijas laidienu numerācija ■ konkrētais materiāla apzīmējums ■ standartnumurs (vai alternatīvais numurs)

Piezīme:

1. Sērijas atbildības ziņas uzskata par pamatprasību tikai gadījumos, ja ar vienu pašu sērijas nosaukumu nepietiek, lai identificētu sēriju.

7.9. tabula. Manifestācijas ieguve (turp.)

Lai dotu iespēju lietotājam --	nacionālās bibliogrāfijas ieraksta pamatlīmenim ir jāparāda šādi loģiskie atribūti un attiecības --	un jāietver šādi konkrēti datu elementi --
7.9. iegūt <i>manifestāciju</i> (turp.)	<ul style="list-style-type: none"> ■ komplektēšanas/pieejas autorizācijas avots¹ ■ manifestācijas pieejamības ierobežojumi ■ lapu numerācija (rokspiedes grāmatai) ■ lappušu komplektācija (rokspiedes grāmatai) ■ laidien periodiskums (seriālizdevumam) ■ numerācija (seriālizdevumam) ■ pieejas veids (attālas pieejas elektroniskajam resursam) ■ pieejas adrese (attālas pieejas elektroniskajam resursam) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ piezīme par ... pieejamību ■ piezīme par pieejamības ierobežojumiem ■ piezīme par fizisko raksturojumu – lapu numerācija ■ piezīme par fizisko raksturojumu – lappušu komplektācija ■ periodiskuma ziņas ■ numerācija (seriālizdevumam) ■ piezīme par pieejas veidu – pieejas veids ■ piezīme par pieejas veidu – pieejas adrese

Piezīmes:

1. Komplektēšanas/pieejas autorizācijas avotu uzskata par pamatprasību tikai gadījumos, ja manifestāciju ir grūti iegūt, izmantojot parastos iegādes avotus.

7.3. Nacionālās bibliogrāfijas ieraksta pamatlīmenis

Turpmāk ir uzskaitītas no 7.1. līdz 7.9. tabulai sniegtās minimālās prasības datiem, kas kārtotas divās vispārējās grupās: aprakstošie elementi un organizējošie elementi. Prasības datiem, kas ir uzrādītas šajās divās grupās, veido pētniecības grupas ieteikto nacionālās bibliogrāfijas ieraksta pamatlīmeni.

Datu elementi, kas lietojami tikai entītijas apakštīpam, ir apzīmēti ar speciāliem simboliem (piemēram, norāda, ka datu elements attiecas tikai uz seriālizdevumiem). Apakštīps ir likts iekavās aiz datu elementa nosaukuma.

Aprakstošie elementi

Nosaukuma un atbildības ziņu zona

- pamatnosaukums (iekļaujot daļas numuru/nosaukumu)
- paralēlnosaukums(i)¹
- atbildības ziņas, kas identificē personu(as) un/vai grupu(as) ar galveno atbildību par saturu

Izdevuma zona

- izdevuma ziņas
- izdevuma papildziņas

Materiāla (vai izdevuma veida) konkrēto ziņu zona

- numerācija (seriālizdevumam)
- ▲ matemātisko datu ziņas – koordinātas (kartogrāfiskam darbam)
- ▲ matemātisko datu ziņas – mērogs (kartogrāfiskam attēlam/objektam)
- & skaņdarba izdošanas veida ziņas – partitūras veids (skaņdarba notācijai)

Izdošanas, izplatīšanas u.tml. zona

- izdošanas, izplatīšanas u.tml. vieta
- izdevēja, izplatītāja u.tml. personvārds/nosaukums
- izdošanas, izplatīšanas u.tml. datējums

Fiziskā raksturojuma zona

- konkrētais materiāla apzīmējums
- apjoms²
- izmēri³

Sērijas zona

- sērijas pamatnosaukums
- sērijas paralēlnosaukums(i)⁴
- sērijas pirmās atbildības ziņas⁵

Piezīmes zona

- piezīme par izteiksmes formu⁶
- piezīme par valodu⁷
- piezīme par *izteiksmes* citu atšķirību
- 📄 periodiskuma ziņas (seriālizdevumam)
- & piezīme par *izteiksmes* izpildījuma veidu (skaņdarba notācijai vai skaņu ierakstam)

- piezīme par izdevumu un bibliogrāfisko vēsturi – turpinājums⁸
- piezīme par izdevumu un bibliogrāfisko vēsturi – papildinājums⁸
- piezīme par izdevumu un bibliogrāfisko vēsturi – pielikums⁸
- piezīme par izdevumu un bibliogrāfisko vēsturi – pārstrādājums
- piezīme par izdevumu un bibliogrāfisko vēsturi – tulkojums
- piezīme par izdevumu un bibliogrāfisko vēsturi – pirmavota darbs⁹
- & piezīme par izdevumu un bibliogrāfisko vēsturi – aranžējums (mūzikā)

- piezīme par fizisko raksturojumu – vide¹⁰
- 📖 piezīme par fizisko raksturojumu – lapu numerācija (rokspiedes grāmatai)
- 📖 piezīme par fizisko raksturojumu – lappušu komplektācija (rokspiedes grāmatai)
- 🔗 piezīme par fizisko raksturojumu – samazinājuma pakāpe (mikroformai)
- 🖨️ piezīme par fizisko raksturojumu – attēlošanas formāts (vizuālai projekcijai)
- 💻 piezīme par sistēmas prasībām (elektroniskajam resursam)

- piezīme par iesējumu un pieejamību – komplektēšanas/pieejas avots¹¹
- piezīme par lietošanas/pieejamības ierobežojumiem

- 💻 piezīme par pieejas veidu – pieejas veids (attālās pieejas elektroniskajam resursam)
- 💻 piezīme par pieejas veidu – pieejas adrese (attālās pieejas elektroniskajam resursam)

Standartnumura (vai alternatīvā numura) un pieejamības nosacījumu zona

- standartnumurs (vai alternatīvais numurs)

Piezīmes:

1. Paralēlnosaukumus pamatierakstā iekļauj tādā apjomā, kādā to uzskata par nepieciešamu nacionālā bibliogrāfijas institūcija, ņemot vērā to svarīgumu lietotājiem.
2. Nesēja apjomu uzskata par pamatprasību tikai gadījumos, ja ar to ir iespējams noteikt atšķirības starp vienu *manifestāciju* un citu (piemēram, lappušu skaits). *Izteiksmes* apjomu (atskaņošanas laiks/ilgums) uzskata par pamatprasību tikai audio un vizuālajiem materiāliem.
3. Nesēja izmēri tiek uzskatīti par pamatprasību tikai gadījumos, ja izmēri ir svarīgs nosacījums nepieciešamajam atskaņošanas u.tml. aprīkojumam (piemēram, disketes, kasetes u.tml.).
4. Sērijas paralēlnosaukumus pamatierakstā iekļauj tādā apjomā, kādā to uzskata par nepieciešamu nacionālā bibliogrāfijas institūcija, ņemot vērā to svarīgumu lietotājiem.
5. Sērijas atbildības ziņas uzskata par pamatprasību tikai gadījumos, ja ar vienu pašu sērijas nosaukumu nepietiek, lai identificētu sēriju.
6. Piezīmi par *izteiksmes* formu uzskata par pamatprasību tikai gadījumā, ja *izteiksmes* formu nevar izsecināt pēc citām ierakstā uzrādītajām ziņām.
7. Piezīmi par valodu uzskata par pamatprasību tikai gadījumā, ja *izteiksmes* lingvistiskais saturs ir nozīmīgs.
8. Piezīmes par iepriekšējiem/sekojošiem *darbiem* vai *izteiksmēm*, papildinājumiem un pielikumiem uzskata par pamatprasību tikai gadījumā, ja tiek norādītas attiecības starp entītijām.
9. Piezīmi par attiecībām starp *darbu* un tā pirmavotu uzskata par pamatprasību tikai gadījumos, ja *darbs* ir pirmavota pakārtota daļa.
10. Fiziskās nesējvides uzrādīšanu uzskata par pamatprasību tikai gadījumos, ja tas ir svarīgi lietotājiem (piemēram, filma uz celuloīda pamatnes).
11. Piezīmi par komplektēšanas/pieejas autorizācijas avotu uzskata par pamatprasību tikai gadījumos, ja *manifestāciju* ir grūti iegūt, izmantojot parastos iegādes avotus.

Organizējošie elementi

Personvārdu un nosaukumu aprakstgalvas

- *Personas(u)* un/vai *institūcijas(u)* nosaukuma aprakstgalva(as) ar galveno atbildību par *darbu(iem)*
- *Personas(u)* un/vai *institūcijas(u)* nosaukuma aprakstgalva(as) ar galveno atbildību par *izteiksmi(ēm)*

Nosaukuma aprakstgalvas

- *darba(u)* nosaukuma aprakstgalva(as)
- papildinājums unificētajam nosaukumam – valoda¹
- papildinājums unificētajam nosaukumam – cita atšķirība
- & papildinājums unificētajam nosaukumam – izpildījuma veids (mūzikā)²
- & papildinājums unificētajam nosaukumam – skaitliskais apzīmējums (mūzikā)²
- & papildinājums unificētajam nosaukumam – tonalitāte (mūzikā)²
- & papildinājums unificētajam nosaukumam – aranžējuma ziņas (mūzikā)

Sērijas aprakstgalvas

- sērijas aprakstgalva

Priekšmeta aprakstgalvas / klasifikācijas indeksi

- priekšmeta aprakstgalva(as) un/vai klasifikācijas indekss(i) par *darba(u)* galveno(iem) priekšmetu(iem)

Piezīmes:

1. Unificētā nosaukuma papildinājumu, kas norāda valodu, uzskata par pamatprasību tikai gadījumā, ja papildinājums ir nepieciešams, lai atšķirtu viena *darba* vairākas *izteiksmes* dažādās valodās.
2. Izpildījuma veidu, skaitlisko apzīmējumu un tonalitāti uzskata par pamatprasību tikai skaņdarbiem ar vienādiem nosaukumiem, kuros ir norādīta tikai muzikālā forma (piemēram, Simfonija, Koncerts u.tml.).

7.3.1. Lietojums

Iepriekšminēto pamatprasību lietojums saistīts ar šādiem nosacījumiem:

1. Datu elements, kas ir norādīts kā pamatprasība pamatlīmeņa ierakstam, tiek ietverts tikai tad, ja tas ir piemērojams ierakstā aprakstītajai entītijai (piemēram, ja aprakstītajai *manifestācijai* trūkst izdevuma ziņu, tās ierakstā neuzrāda).
2. Tehnisko datu elementu (piemēram, koordinātas kartogrāfiskam attēlam vai objektam, vai sistēmas prasības elektroniskajam resursam), kaut arī tas noteikts kā prasība ieraksta pamatlīmenim, var izlaist, ja nepieciešamā informācija, novērtējot entītiju, ir grūti nosakāma.
3. Veselā/daļas attiecības (piemēram, attiecības starp *darbu* un sēriju, pie kuras *darbs* pieder, vai *darba* pakārtotu daļu un tā pirmavota *darbu*) ir prasība pamatlīmeņa ierakstam tikai tajos gadījumos, ja nacionālās bibliogrāfijas institūcija izvēlas analizēt apjomīgāko darbu. Pamatprasība nenozīmē, ka visi *darbi* ir jāanalizē pēc to sastāvdaļām.
4. Ja pamatdatu elementi ir nepietiekami, lai atšķirtu konkrētu entītiju no citas entītijas ar līdzīgu raksturojumu, nepieciešamības gadījumā var pievienot ar entītiju saistītus papildu elementus, kas uzrādīti no 6.1. līdz 6.4. tabulai slejā „identificēt”.

Lai gan ieteiktais funkcionalitātes pamatlīmenis un pamatprasības datiem būs jāievēro nacionālajā bibliogrāfijā iekļautajos ierakstos, tās nav nepieciešams uztvert kā absolūtas prasības. Nacionālās bibliogrāfijas institūcijas var izvēlēties noteiktu kategoriju materiālus, ko iekļaut nacionālajā bibliogrāfijā un tos, pret kuriem izturēties tikai kā pret „uzskaitāmajiem” materiāliem, nosakot šo kategoriju materiāliem funkcionalitātes pamatlīmeni un minimālās prasības datiem, kas nav jāsaskaņo ar pamatlīmeņa ieraksta rekomendācijām. Tajā pašā laikā jāatzīmē, ka atsevišķu kategoriju materiāliem nacionālās bibliogrāfijas institūcijas var izvēlēties pilnīgāka līmeņa apstrādi nekā noteikts pamatprasībās.

A pielikums

ISBD, GARE un GSARE datu elementiem atbilstoši loģiskie atribūti

---

PIEZĪME

Šis pielikums ir strukturēts atbilstoši 4. nodaļai — Atribūti. Pielikuma katra daļa aptver vienu no modelī definētajām entītijām un katras daļas robežās ir sniegts pilnīgs ar entītiju saistīto atribūtu uzskaitījums. Lai apzīmētu loģiskos atribūtus (*slīprakstā un treknrakstā*), ir izmantoti tie paši termini, kas 4. nodaļā. Zem katra loģiskā atribūta nosaukuma ir dots *ISBD*, *GARE* un *GSARE* datu elementu uzskaitījums, kas atbilst atribūta noteiktajam apjomam.

Termini, kas ir izmantoti, lai attēlotu datu elementus, atbilst datu elementu nosaukumiem, kas ir izmantoti *ISBD*, *GARE* un *GSARE*. Ja tomēr datu elements definē loģiskā atribūta saturu daudz detalizētāk kā *ISBD*, *GARE*, *GSARE* datu elements, tā nosaukums tiek papildināts, lai konkrētāk norādītu datu veidu, kas ierakstīts loģiskajam atribūtam atbilstošā datu elementa robežās. Piemēram, zem loģiskā atribūta „darba forma” *GARE* datu elements „unificētā nosaukuma papildinājums — citi papildinājumi” ir paskaidrots ar terminu „darba forma” kvadrātiekvās, lai norādītu, ka datu elements atbilst loģiskajam atribūtam tikai tad, ja datu elementa saturs ir darba formas apzīmējums.

Papildus datu elementiem, kas ir ņemti no *ISBD*, *GARE* un *GSARE*, elementu saraksts zem katra loģiskā atribūta ietver kodēto datu laukus no *UNIMARC* formāta, ja tie ir piemērojami. *UNIMARC* lauki, kas ietver *ISBD*, *GARE* vai *GSARE* datu tekstuālo formu nav uzskaitīti; uzskaitīti tikai papildu lauki, kas ietver līdzvērtīgas datus kodētā formā. Katram šādam datu elementam ir dots *UNIMARC* lauka nosaukums, kam iekavās seko lauka numurs, apakšlauka identifikators un apakšlauka zīmju daudzums, ja tāds ir noteikts. Piemēram, „Apstrādes vispārīgie dati — mērķauditorijas kods (*UNIMARC* 100 a/17-19)” nozīmē, ka „iespējamās mērķauditorijas” datu kodētā forma ir ierakstīta *UNIMARC* formāta 100 lauka a apakšlaukā, no 17.-19. zīmju vietai.

---

1. DARBA ATRIBŪTI

Darba nosaukums

Unificētā nosaukuma aprakstgalva – darba nosaukums (ietverot daļas nosaukumu)

Pamatnosaukums (ietverot daļas numuru/nosaukumu)

Darba forma

Papildinājums unificētajam nosaukumam – citi papildinājumi [darba forma]

Piezīmes par raksturu, saturu, literāro formu [u.tml.] – [piezīme par darba formu]

Kodēto datu lauks: grāmatas – satura kodu forma [u.tml.] (*UNIMARC* 105 a/4-7, 8, 9, 11-12)

Kodēto datu lauks: seriālizdevumi – materiāla koda veids [u.tml.] (*UNIMARC* 110 a/3, 4-7)

Kodēto datu lauks: kartogrāfiskie materiāli – kartogrāfiskās vienības forma (*UNIMARC* 124 b)

Kodēto datu lauks: skaņu ieraksti – literārā teksta indikators (*UNIMARC* 125 b)

Kodēto datu lauks: skaņdarbu izpildījumi un partitūras – skaņdarba forma (*UNIMARC* 128 a)

Kodēto datu lauks: antikvitātes – satura kodu forma [u.tml.] (*UNIMARC* 140 a/9-16, 17-18, 19)

Darba datējums

Papildinājums unificētajam nosaukumam – [darba] datējums

Cits atšķirība

Papildinājums unificētajam nosaukumam – citi papildinājumi

Paredzētais beigu termiņš

[Nav definēts]

Mērķauditorija

Piezīmes par izmantošanu/mērķauditoriju – [piezīme par mērķauditoriju]

Apstrādes vispārīgie dati – mērķauditorijas kods (*UNIMARC* 100 a/17-19)

Darba konteksts

Piezīmes par raksturu, saturu, literāro formu [u.tml.] – [piezīme par kontekstu]

Izpildījuma veids (skaņdarbam)

Papildinājums unificētajam nosaukumam – izpildījuma veids (mūzikai)

Skaitliskais apzīmējums (skaņdarbam)

Papildinājums unificētajam nosaukumam – skaitliskais apzīmējums (mūzikai)

Tonalitāte (skaņdarbam)

Papildinājums unificētajam nosaukumam – tonalitāte (mūzikai)

Koordinātas (kartogrāfiskam darbam)

Matemātisko datu ziņas – [koordinātas]

Piezīmes par matemātisko datu zonu – [piezīme par koordinātām]

Kodēto datu lauks: kartogrāfiskie materiāli – koordinātas (*UNIMARC* 123 d-g, i-m)

Ekvinokcija (kartogrāfiskam darbam)

Matemātisko datu ziņas – [ekvinokcija]

Piezīmes par matemātisko datu zonu – [piezīme par ekvinokciju]

Kodēto datu lauks: kartogrāfiskie materiāli – ekvinokcija (*UNIMARC* 123 n)

---

2. IZTEIKSMES ATRIBŪTI

Izteiksmes nosaukums

[Nav definēts]

Izteiksmes forma

Piezīmes par raksturu, saturu, literāro formu [u.tml.] – [piezīme par izteiksmes formu]

Izteiksmes datējums

Papildinājums unificētajam nosaukumam – datējums [izteiksmei]

Izdošanas, izplatīšanas u.tml. datējums – [autortiesību datējums, fonogrammas datējums u.tml.]

Piezīmes par izdošanas, izplatīšanas u.tml. zonu – [piezīme par ierakstīšanas datējumu u.tml.]

Apstrādes vispārīgie dati – izdošanas datējums [autortiesību datējums, fonogrammas datējums u.tml.] (*UNIMARC* 100 a/8-16)

Izteiksmes valoda

Papildinājums unificētajam nosaukumam – valoda

Piezīme par raksturu, saturu, literāro formu [u.tml.] – [piezīme par valodu]

Valodu kodi (*UNIMARC* 101 a, d-j)

Cita atšķirība

Papildinājums unificētajam nosaukumam – citi papildinājumi [versija, aranžējums (mūzikai), u.tml.]

Izteiksmes paplašinājums

[Nav definēts]

Izteiksmes pārstrādājums

[Nav definēts]

Izteiksmes apjoms

Datnes apjoms (elektroniskajam resursam) – [ierakstu, ziņu u.tml. skaits]

Vienības apjoms – [darbināšanas laiks/ilgums]

Piezīmes par ... datnes apjomu – [piezīme par ierakstu, ziņu u.tml. skaitu]

Kodēto datu lauks: vizuālās projekcijas [u.tml.] – garums (*UNIMARC* 115 a/1-3)

Kodēto datu lauks: skaņu ierakstu ilgums (*UNIMARC* 127 a)

Satura kopsavilkums

Piezīmes par saturu – [saturš]

Piezīmes par kopsavilkumu

Izteiksmes konteksts

Piezīmes par raksturu, saturu, literāro formu [u.tml.] – [piezīme par izteiksmes kontekstu]

Izteiksmes kritisks novērtējums

Piezīmes par raksturu, saturu, literāro formu [u.tml.] – [piezīme par izteiksmes kritisku novērtējumu]

Izteiksmes izmantošanas ierobežojumi

Piezīmes par ... pieejamību – [piezīme par izmantošanas ierobežojumiem]

Secības veids (seriālizdevumam)

[Nav definēts]

Laidienu regularitāte (seriālizdevumam)

Periodiskuma ziņas – [regularitāte]

Kodēto datu lauks: seriālizdevumi – regularitāte (*UNIMARC* 110 a/2)

Laidienu periodiskums (seriālizdevumam)

Periodiskuma ziņas – [periodiskums]

Kodēto datu lauks: seriālizdevumi – periodiskums (*UNIMARC* 110 a/1)

Partitūras veids (skaņdarba notācijai)

Nošizdevumu konkrētās ziņas – [partitūras veids]

Paralēlās nošizdevumu konkrētās ziņas – [partitūras veids]

Piezīmes par nošizdevumu konkrētajām ziņām – [piezīme par partitūras veidu]

Kodēto datu lauks: skaņu ieraksti un nošizdevumi – partitūras veids (*UNIMARC* 125 a/0)

Izpildījuma veids (skaņdarba notācijai vai skaņu ierakstam)

Piezīmes par izpildījuma formu vai veidu – [piezīme par izpildījuma veidu (mūzikai)]

Kodēto datu lauks: muzikālie izpildījumi un partitūras – instrumenti vai balsis (UNIMARC 128 b-c)

Mērogs (kartogrāfiskam attēlam/objektam)

Matemātisko datu ziņas – [mērogs]

Piezīmes par matemātisko datu zonu – [piezīme par mērogu]

Kodēto datu lauks: kartogrāfiskie materiāli – mēroga veids [u.tml.] (UNIMARC 123 a-c, h)

Projekcija (kartogrāfiskam attēlam/objektam)

Matemātisko datu ziņas – [projekcija]

Piezīmes par matemātisko datu zonu – [piezīme par projekciju]

Kodēto datu lauks: kartogrāfiskie materiāli – kartes projekcija (UNIMARC 120 a/7-8)

Attēlošanas tehnika (kartogrāfiskam attēlam/objektam)

Piezīmes par matemātisko datu zonu – [piezīme par attēlošanas tehniku]

Kodēto datu lauks: kartogrāfiskie materiāli – fiziskie izmēri [u.tml.] (UNIMARC 121 a/0, 1-2)

Kodēto datu lauks: kartogrāfiskie materiāli – attēla raksturojums [u.tml.] (UNIMARC 124 a, c)

Reljefa attēlojums (kartogrāfiskam attēlam/objektam)

Piezīmes par saturu un priekšmetu – piezīme par reljefa attēlojumu

Kodēto datu lauks: kartogrāfiskie materiāli – reljefa kodi (UNIMARC 120 a/3-6)

Ģeodēziskās, koordinātu tīkla un vertikālās mēru sistēmas (kartogrāfiskam attēlam/objektam)

Piezīmes par matemātisko datu zonu – [piezīme par ģeodēziskajām, koordinātu tīkla un vertikālajām mēru sistēmām]

Kodēto datu lauks: kartogrāfiskie materiāli – ģeodēziskā izlīdzināšana (UNIMARC 121 a/7)

Kodēto datu lauks: kartogrāfiskie materiāli – sferoīds [u.tml.]
(UNIMARC 131 a-l)

Ieraksta tehnika (tālizpētes attēlam)

Piezīmes par matemātisko datu zonu – [piezīme par ieraksta tehniku]

Kodēto datu lauks: kartogrāfiskie materiāli – ieraksta tehnika (UNIMARC 124 g)

Īpašais raksturojums (tālizpētes attēlam)

Piezīmes par matemātisko datu zonu – [piezīme par tālizpētes attēla raksturojumu]

Kodēto datu lauks: kartogrāfiskie materiāli – sensora augstums [u.tml.]
(UNIMARC 121 b/0-7)

Kodēto datu lauks: kartogrāfiskie materiāli – platformas izvietojums [u.tml.]
(UNIMARC 124 d-f)

Tehnika (grafiskam vai projicējamam attēlam)

Piezīmes par fiziskā raksturojuma zonu – [piezīme par tehniku]

Kodēto datu lauks: vizuālās projekcijas [u.tml.] – tehnika (UNIMARC 115 a/9)

---

3. MANIFESTĀCIJAS ATRIBŪTI

Manifestācijas nosaukums

Pamatnosaukums (ietverot daļas numuru/nosaukumu)

Paralēlnosaukums

Piezīmes par nosaukuma un atbildības ziņu zonu – piezīmes par dotajiem nosaukuma variantiem un transliterētajiem nosaukumiem

Atslēgnosaukums (seriālizdevumam)

Atbildības ziņas

Pirmās atbildības ziņas

Pakārtotās atbildības ziņas

Piezīmes par nosaukuma un atbildības ziņu zonu – piezīmes par atbildības ziņām

Izdevuma/laidiena apzīmējums

Izdevuma ziņas

Paralēlās izdevuma ziņas

Izdevuma pirmās atbildības ziņas

Izdevuma nākamās atbildības ziņas

Izdevuma papildziņas

Izdevuma papildziņu pirmās atbildības ziņas

Izdevuma papildziņu nākamās atbildības ziņas

Piezīmes par izdevuma zonu – [piezīme par izdevuma/laidiena apzīmējumu]

Izdošanas/izplatīšanas vieta

Pirmā izdošanas un/vai izplatīšanas vieta

Nākamā izdošanas un/vai izplatīšanas vieta

Piezīmes par izdošanas, izplatīšanas u.tml. zonu – [piezīme par izdošanas/izplatīšanas vietu]

Izdevējvalsts vai izgatavošanas valsts kods (*UNIMARC* 102 a-b)

Izdevējs/izplatītājs

Izdevēja un/vai izplatītāja personvārds/nosaukums

Izdevēja, izplatītāja u.tml. funkcijziņas

Piezīmes par izdošanas, izplatīšanas u.tml. zonu – [piezīme par izdevēju/izplatītāju]

Izdošanas/izplatīšanas datējums

Izdošanas, izplatīšanas u.tml. datējums

Piezīmes par izdošanas, izplatīšanas u.tml. zonu – [piezīme par izdošanas/izplatīšanas datējumu]

Apstrādes vispārīgie dati – izdošanas datējums (*UNIMARC* 100 a/8-16)

Ražotājs/izgatavotājs

Izgatavošanas vieta

Izgatavotāja personvārds/nosaukums

Izgatavošanas datējums

Piezīmes par izdošanas, izplatīšanas u.tml. zonu – [piezīme par ražotāju/
izgatavotāju]

Sērijas ziņas

Sērijas pamatnosaukums

Sērijas paralēlnosaukums

Sērijas atbildības ziņas

Sērijas Starptautiskais seriālizdevuma standartnumurs

Sērijas laidiena numerācija

Apakšsērijas numurs un/vai nosaukums

Apakšsērijas paralēlnosaukums

Apakšsērijas atbildības ziņas

Apakšsērijas Starptautiskais seriālizdevuma standartnumurs

Apakšsērijas laidiena numerācija

Nesēja forma

Konkrētais materiāla apzīmējums

Papildmateriāls – [papildmateriāla nesēja forma]

Piezīmes par fiziskā raksturojuma zonu – [piezīme par nesēja formu]

Kodēto datu lauks: vizuālās projekcijas [u.tml.] – realizācijas forma [u.tml.]
(UNIMARC 115 a/6, 8, 11-14, 15)

Kodēto datu lauks: grafika – konkrētais materiāla apzīmējums (UNIMARC 116 a/0)

Kodēto datu lauks: kartogrāfiskie materiāli – kartogrāfiskās vienības forma
(UNIMARC 124 b)

Kodēto datu lauks: skaņu ieraksti – realizācijas forma [u.tml.] (UNIMARC 126
a/0; b/0)

Kodēto datu lauks: mikroformas – konkrētais materiāla apzīmējums
(UNIMARC 130 a/0)

Nesēja apjoms

Vienības apjoms

Piezīmes par fiziskā raksturojuma zonu – [piezīme par nesēja apjomu]

Fiziskā nesējvide

Citas fiziskā raksturojuma ziņas – [fiziskā nesējvide]

Piezīmes par fiziskā raksturojuma zonu – [piezīme par fizisko nesējvidi]

Kodēto datu lauks: teksta materiāls – fiziskās nesējvides apzīmētājs
(UNIMARC 106 a)

Kodēto datu lauks: vizuālās projekcijas [u.tml.] – emulsijas materiāla bāze
[u.tml.] (UNIMARC 115 a/17, 18; b/4, 6)

Kodēto datu lauks: grafika – primārais pamatnes materiāls [u.tml.] (UNIMARC 116 a/1, 2)

Kodēto datu lauks: kartogrāfiskie materiāli – fiziskā nesējvide (UNIMARC 121 a/3-4)

Kodēto datu lauks: skaņu ieraksti – materiāla veids (UNIMARC 126 b/1)

Kodēto datu lauks: mikroformas – filmas emulsija [u.tml.] (UNIMARC 130 a/8, 10)

Kodēto datu lauks: antikvitātes – pamatnes materiāls (UNIMARC 140 a/20, 21)

Tveršanas veids

Citas fiziskā raksturojuma ziņas [tveršanas veids]

Piezīmes par fiziskā raksturojuma zonu – [piezīme par tveršanas veidu]

Kodēto datu lauks: skaņu ieraksti – ieraksta tehnika (UNIMARC 126 a/13)

Nesēja izmēri

Vienības izmēri

Piezīmes par fiziskā raksturojuma zonu – [piezīme par nesēja izmēriem]

Kodēto datu lauks: vizuālās projekcijas [u.tml.] – platums vai izmēri
(UNIMARC 115 a/7)

Kodēto datu lauks: skaņu ieraksti – izmēri [u.tml.] (UNIMARC 126 a/4, 5)

Kodēto datu lauks: mikroformas – izmēri (UNIMARC 130 a/2)

Manifestācijas identifikators

Standartnumurs (vai alternatīvais numurs)

Komplektēšanas/pieejas autorizācijas avots

Pieejamības nosacījumi un/vai cena – [komplektēšanas/pieejas autorizācijas avots]

Pieejamības nosacījumi

Piezīmes par iesējumu un pieejamību – [piezīme par pieejamības nosacījumiem]

Pieejamības nosacījumi un/vai cena – [pieejamības nosacījumi]

Manifestācijas pieejamības ierobežojumi

Piezīmes par ... pieejamību – [piezīme par pieejas ierobežojumiem]

Burtveidols (iespiestai grāmatai)

Piezīmes par fiziskā raksturojuma zonu – [piezīme par burtveidolu]

Burtu izmērs (iespiestai grāmatai)

Piezīmes par fiziskā raksturojuma zonu – [piezīme par burtu izmēru]

Lapu numerācija (rokspiedes grāmatai)

Piezīmes par fiziskā raksturojuma zonu – [piezīme par lapu numerāciju]

Lappušu komplektācija (rokspiedes grāmatai)

Piezīmes par fiziskā raksturojuma zonu – [piezīme par lappušu komplektāciju]

Publikācijas statuss (seriālizdevumam)

Piezīmes par numerācijas zonu – [piezīme par pārtraukšanu]

Apstrādes vispārīgie dati – izdošanas datējums (*UNIMARC* 100 a/8)

Numerācija (seriālizdevumam)

Numerācijas zona (seriālizdevumi)

Piezīmes par numerācijas zonu

Atskaņošanas ātrums (skaņu ierakstam)

Citas fiziskā raksturojuma ziņas – [atskaņošanas ātrums]

Piezīmes par fiziskā raksturojuma zonu – [piezīme par atskaņošanas ātrumu]

Kodēto datu lauks: skaņu ieraksti – ātrums (*UNIMARC* 126 a/1)

Celiņa platums (skaņu ierakstam)

Citas fiziskā raksturojuma ziņas – [celiņa platums]

Piezīmes par fiziskā raksturojuma zonu – [piezīme par celiņa platumu]

Kodēto datu lauks: skaņu ieraksti – celiņa platums (*UNIMARC* 126 a/3)

Ieskaņošanas veids (skaņu ierakstam)

Citas fiziskā raksturojuma ziņas – [ieskaņošanas veids]

Piezīmes par fiziskā raksturojuma zonu – [piezīme par ieskaņošanas veidu]

Kodēto datu lauks: skaņu ieraksti – ieskaņošanas veids (*UNIMARC* 126 b/2)

Lentes konfigurācija (skaņu ierakstam)

Citas fiziskā raksturojuma ziņas – [lentes konfigurācija]

Piezīmes par fiziskā raksturojuma zonu – [piezīme par lentes konfigurāciju]

Kodēto datu lauks: skaņu ieraksti – lentes konfigurācija (*UNIMARC* 126 a/6)

Skaņas veids (skaņu ierakstam)

Citas fiziskā raksturojuma ziņas – [skaņas veids]

Piezīmes par fiziskā raksturojuma zonu – [piezīme par skaņas veidu]

Kodēto datu lauks: skaņu ieraksti – skaņas veids (*UNIMARC* 126 a/2)

Atskaņošanas veida īpašais raksturojums (skaņu ierakstam)

Citas fiziskā raksturojuma ziņas – [atskaņošanas veida īpašais raksturojums]

Piezīmes par fiziskā raksturojuma zonu – [piezīme par atskaņošanas veida īpašo raksturojumu]

Kodēto datu lauks: skaņu ieraksti – atskaņošanas veida īpašais raksturojums (*UNIMARC* 126 a/14)

Krāsa (attēlam)

Citas fiziskā raksturojuma ziņas – [krāsa]

Piezīmes par fiziskā raksturojuma zonu – [piezīme par krāsu]

Kodēto datu lauks: vizuālās projekcijas [u.tml.] – krāsas indikators (*UNIMARC* 115 a/4)

Kodēto datu lauks: grafika – krāsa (*UNIMARC* 116 a/3)

Kodēto datu lauks: kartogrāfiskie materiāli (*UNIMARC* 120 a/0)

Kodēto datu lauks: mikroformas – krāsa (*UNIMARC* 130 a/7)

Samazinājums (mikroformai)

Citas fiziskā raksturojuma ziņas – [samazinājums]

Piezīmes par fiziskā raksturojuma zonu – [piezīme par samazinājumu]

Kodēto datu lauks: mikroformas – samazinājuma pakāpe (*UNIMARC* 130 a/3, 4-6)

Polaritāte (mikroformai vai vizuālai projekcijai)

Citas fiziskā raksturojuma ziņas – [polaritāte]

Kodēto datu lauks: mikroformas – polaritāte (*UNIMARC* 130 a/1)

Paaudze (mikroformai vai vizuālai projekcijai)

Piezīmes par fiziskā raksturojuma zonu – [piezīme par paaudzi]

Kodēto datu lauks: mikroformas – paaudze (*UNIMARC* 130 a/9)

Attēlošanas formāts (vizuālai projekcijai)

Citas fiziskā raksturojuma ziņas – [attēlošanas formāts]

Piezīmes par fiziskā raksturojuma zonu – [piezīme par attēlošanas formātu]

Kodēto datu lauks: vizuālās projekcijas [u.tml.] – attēlošanas formāts [u.tml.] (*UNIMARC* 115 a/10, 16, 19)

Sistēmas prasības (elektroniskajam resursam)

Piezīmes par sistēmas prasībām

Datnes raksturojums (elektroniskajam resursam)

Piezīmes par ... citu datņu raksturojumu

Pieejas veids (attālas pieejas elektroniskajam resursam)

Piezīmes par pieejas veidu – [pieejas veids]

Pieejas adrese (attālas pieejas elektroniskajam resursam)

Piezīmes par pieejas veidu – [pieejas adrese]

---

4. VIENĪBAS ATRIBŪTI

Vienības identifikators

[Nav definēts]

Identifikācijas pazīme

Standartnumurs (vai alternatīvais numurs) – [identifikācijas pazīme]

Vienības izcelsme

Piezīme par konkrēto eksemplāru – [piezīme par izcelsmi]

Ieraksti/atzīmes

Piezīme par konkrēto eksemplāru – [piezīme par ierakstiem/atzīmēm]

Izstāžu vēsture

[Nav definēts]

Vienības stāvoklis

Kodēto datu lauks: antikvitātes – saglabāšanas stāvokļa kodi (*UNIMARC* 141 a/5, 6-7)

Saglabāšanas vēsture

[Nav definēts]

Plānotā saglabāšana

[Nav definēts]

Vienības pieejamības ierobežojumi

[Nav definēts]

---

5. PERSONAS ATRIBŪTI

Personas personvārds

Personas aprakstgalva – personvārda apakšelementi

Personas dzīves dati

Papildinājumi personvārdam – dzimšanas, miršanas u.tml. datējumi

Personas tituls

Papildinājumi personvārdam – tituls, apbalvojums, uzruna u.tml.

Citi ar personu saistīti apzīmējumi

Papildinājumi personvārdam – citi papildinājumi

---

6. INSTITŪCIJAS ATRIBŪTI

Institūcijas nosaukums

Institūcijas aprakstgalva – nosaukuma apakšelementi

Ar institūcijas nosaukumu saistīts numurs

Precizējošais elements – numurs [sanāksmes u.tml.]

Ar institūciju saistīta vieta

Precizējošais elements – ģeogrāfiskais nosaukums [sanāksmes u.tml. vieta]

Ar institūciju saistīts datējums

Precizējošais elements – datējums [sanāksmes u.tml.]

Ar institūciju saistīti citi apzīmējumi

Precizējošais elements – organizācijas veids [u.tml.]

---

7. JĒDZIENA ATRIBŪTI

Jēdziena termins

Tematiskā priekšmeta aprakstgalva – priekšmeta termins [jēdziens]

Klasifikācijas indekss

---

8. OBJEKTA ATRIBŪTI

Objekta termins

Tematiskā priekšmeta aprakstgalva – priekšmeta termins [objekts]

Klasifikācijas indekss

---

9. NOTIKUMA ATRIBŪTI

Notikuma termins

Tematiskā priekšmeta aprakstgalva – priekšmeta termins [notikums]

Klasifikācijas indekss

---

10. VIETAS ATRIBŪTI

Vietas termins

Ģeogrāfiskā priekšmeta aprakstgalva – priekšmeta termins [vieta]

Klasifikācijas indekss

RĀDĪTĀJS

Rādītājā iekļauti tikai tie termini, kas īpaši definēti konkrētā pētījuma mērķiem. Aiz termina sekojošais lappuses numurs identificē lappusi, kurā sniegts termina skaidrojums.

- adaptācijas attiecības
  - darbiem*, 58
  - izteiksmei* un *darbam*, 64
  - izteiksmēm*, 63
- alternatīvas attiecības, 66
- apzīmējums
  - saistīts ar *institūciju*, 48
  - saistīts ar *personu*, 46
- ar *institūcijas* nosaukumu saistīts numurs, 47
- ar *institūciju* saistīta vieta, 47
- ar *institūciju* saistīts datējums, 47
- aranžējuma attiecības, 62
- atbildības ziņas, 39
- atdarinājuma attiecības
  - darbiem*, 58
  - izteiksmei* un *darbam*, 64
  - Izteiksmēm*, 63
- atkarīgās daļas
  - darbu*, 60
- atrašana, 70
- atribūti
  - darbam*, 32
  - institūcijai*, 47
  - izteiksmei*, 34
  - jēdzienam*, 48
  - manifestācijai*, 38
  - notikumam*, 48
  - objektam*, 48
  - personai*, 46
  - vienībai*, 44
  - vietai*, 49
- atribūts, 13
- atskaņošanas ātrums (skaņu ierakstam), 42
- atskaņošanas veida īpašais raksturojums (skaņu ierakstam), 43
- attēlošanas formāts (vizuālai projekcijai), 43
- attēlošanas tehnika (kartogrāfiskam attēlam/objektam), 37
- attiecības, 13
- attiecības ar *institūcijām*, 53
- attiecības ar *personām*, 53
- autonomais *darbs*, 56
- bibliogrāfiskais ieraksts, 11
- burtu izmērs (iespiestai grāmatai), 42
- burtveidols (iespiestai grāmatai), 42
- ceļņa platums (skaņu ierakstam), 42
- cita atšķirība
  - darbam*, 32
  - izteiksmei*, 35
- darba* datējums, 32
- darba* forma, 32
- darba* nosaukums, 32
- darba* un *izteiksmes* attiecības, 51
- darbs*, 19
- darbu* attiecības, 56
- datnes raksturojums (elektroniskajam resursam), 44
- ekvinokcija (kartogrāfiskam *darbam*), 33
- entītija, 12
- entītijas analīze, 12
- fiziskā nesējvide, 40
- funkcionalitātes pamatlīmenis, 84
- ģeodēziskās, koordinātu tīkla un vertikālās mēru sistēmas (kartogrāfiskam attēlam/objektam), 37
- identificēšana, 70
- identifikācijas pazīme, 44
- iegūt, 70
- ieraksta tehnika (tālizpētes attēlam), 37

ieraksti/atzīmes, 45
ieskaņošanas veids (skaņu ierakstam), 42
institūcija, 25
institūcijas nosaukums, 47
īpašais raksturojums (tālizpētes attēlam), 37
izdevējs/izplatītājs, 40
izdevuma/laidiena apzīmējums, 39
izdošanas/izplatīšanas datējums, 40
izdošanas/izplatīšanas vieta, 39
izpildījuma veids (skaņdarba notācijai vai skaņu ierakstam), 36
izpildījuma veids (skaņdarbam), 33
izstāžu vēsture, 45
izteiksme, 20
izteiksmes apjoms, 35
izteiksmes datējums, 35
izteiksmes forma, 34
izteiksmes izmantošanas ierobežojumi, 36
izteiksmes kritisks novērtējums, 36
izteiksmes nosaukums, 34
izteiksmes paplašinājums, 35
izteiksmes pārstrādājums, 35
manifestācijai un vienībai, 67
manifestācijām, 64
vienībām, 69
izteiksmes un *darba* attiecības, 64
izteiksmes un *manifestācijas* attiecības, 52
izteiksmes valoda, 35
izteiksmju attiecības, 61
izvēle, 70
jēdziena termins, 48
jēdziens, 26
komplektēšanas/pieejas autorizācijas avots, 41
konteksts
darba, 33
izteiksmes, 35
koordinātas (kartogrāfiskam *darbam*), 33
kopsavilkuma attiecības
darbiem, 58
izteiksmei un darbam, 64
izteiksmēm, 63
kopuma entīcija, 28
krāsa (attēlam), 43
laidienu periodiskums (seriālizdevumam), 36
laidienu regularitāte (seriālizdevumam), 36
lappušu komplektācija (rokspiedes grāmatai), 42
lapu numerācija (rokspiedes grāmatai), 42
lentes konfigurācija (skaņu ierakstam), 43
manifestācija, 22
manifestācijas identifikators, 41
manifestācijas nosaukums, 39
manifestācijas un *vienības* attiecības, 67
manifestāciju attiecības, 64
mērķauditorija, 33
mērogs (kartogrāfiskam attēlam/ objektam), 36
nacionālās bibliogrāfijas ieraksta pamatlīmenis, 99
neatkarīgās daļas
darbiem, 60
nesēja apjoms, 40
nesēja forma, 40
nesēja izmēri, 41
notikuma termins, 49
notikums, 27
numerācija (seriālizdevumam), 42
objekta termins, 48
objekts, 26
paaudze (mikroformai vai vizuālai projekcijai), 43
pamatprasības datiem, 85
papildinājuma attiecības
darbiem, 58
izteiksmei un darbam, 64
izteiksmēm, 63
paredzētais beigu termiņš, 33
pārstrādājuma attiecības, 61
partitūras veids (skaņdarba notācijai), 36
pārveidojuma attiecības
darbiem, 58
izteiksmei un darbam, 64
izteiksmēm, 63
persona, 24
personas dzīves dati, 46
personas personvārds, 46
personas tituls, 46
pieejamības nosacījumi, 41
pieejas adrese (attālas pieejas elektroniskajam resursam), 44
pieejamības ierobežojumi

manifestācijai, 41
vienībai, 45
 pieejas veids (attālas pieejas
     elektroniskajam resursam), 44
 pielikuma attiecības
     darbiem, 58
     izteiksmei un darbam, 64
     Izteiksmēm, 63
 plānotā saglabāšana, 45
 polaritāte (mikroformai vai vizuālai
     projekcijai), 43
 priekšmetiskās attiecības, 54
 projekcija (kartogrāfiskam attēlam/
     objektam), 37
 publikācijas statuss (seriālizdevumam),
     42
 ražotājs/izgatavotājs, 40
 rekonfigurācijas attiecības, 69
 reljefa attēlojums (kartogrāfiskam
     attēlam/objektam), 37
 reprodukcijas attiecības, 69
 saglabāšanas vēsture, 45
 saīsinājuma attiecības, 61
 saistītais *darbs*, 56
 samazinājums (mikroformai), 43
 sastāvdaļas entīcija, 28
 satura kopsavilkums, 35
 secības veids (seriālizdevumam), 36
 sērijas ziņas, 40
 sistēmas prasības (elektroniskajam
     resursam), 43
 skaitliskais apzīmējums (skaņdarbam),
     33
 skaņas veids (skaņu ierakstam), 43
 tehnika (grafiskam vai projicējamam
     attēlam), 37
 tonalitāte (skaņdarbam), 33
 tulkojuma attiecības, 61
 turpinājuma attiecības
     darbiem, 58
     izteiksmei un darbam, 64
     izteiksmēm, 63
 tveršanas veids, 41
 veseluma/daļas attiecības
     darba līmenī, 59
     izteiksmes līmenī, 63
     manifestācijas līmenī, 66
     vienības līmenī, 69
vienība, 24
vienības identifikators, 44
vienības izcelsme, 45
vienības stāvoklis, 45
vienību attiecības, 68
vieta, 27
vietas termins, 49